parkrisdavo ant žemės, staiga jis pasikeisdavo — pakeldavo ją ir bučiuodavo. Ji tada šaukdavo jis norįs ją pasmaugti. Ach, kaip baisu tai prisiminus. Motina uždraudė kada nors ir kam nors bent puse žodžio prasitarti. Ir šiandien pasekme to yra, kad ilga metų eilė, kai ji nemiršta, bet ir nesveiksta. Jei ji būtų tada, kada nors, apsaugok Dieve, mirusi, būčiau gerai žinojusi, kas ją yra užmušęs.

Mažasis kunigas palingavo galva. Svyravo, ką jis gali patarti savo penitentei. Pagaliau tarė:

— Atleisk jam, kaip yra jam atleidusi tavo motina. Nemanyk apie tokius liūdnus vaizdus, Laurella. Ateis tau geresni laikai. Pamirši tada visa, kas buvo.

— Ne, niekada aš to neužmiršiu, — atsakė ji ir visa sudrebėjo. — Ir žinok, padre, aš nenoriu tekėti todel, kad nebūčiau priklausoma kito, kuris mane kankins, o vėliau glamonės. Jei kas nori mane mušti arba bučiuoti dabar, aš galiu apsiginti. Mano motina negalėjo. Ji negalėjo apsiginti nuo mušimo ir bučiavimo, nes ji jį mylėjo. O aš nenoriu taip mylėti nė vieno, kad nereikėtų vėliau sirgti ir kentėti.

— Nesi mažas vaikas, o kalbi taip, lyg būtum juo, kuris nieko nežino, kas dedas ant žemės. Argi visi toki vyrai, kurie ūpo ir geidulių vedami, blogai apsieina su savo žmonomis, koks buvo tavo vargšas tėvas? Ar gi tu nesi mačiusi mūsų apylinkėje daug tokių vyrų ir moterų, kurie vienybėje ir taikoj gyvena.

— Kaip gyveno mano tėvas su motina, taip pat niekas nežinojo. Motina geriau norėjo mirti nekaip kam nors pasisakyti ar pasiskųsti. Ir tai del to, kad ji mylėjo jį. O jei meilė yra tokia, kad ji uždaro lūpas ten, kur reikėtų šauktis pagalbos ir žmogų padaro beginkliu prieš kito pyktį ir inirtimą, tad aš nenoriu pririšti savosios širdies nė prie vieno vyro.

— Aš tau sakau, kad tu esi vaikas ir nežinai pati ką kalbi. Daug klausiesi savo širdies, ar tu nori mylėti ar ne. Kai ateis laikas, tada nepadės niekas. Net ir tai, ką dabar esi įsikalusi galvon. (Vėl po valandėlės). Ir tu esi įsitikinusi, kad tasai dailininkas būtų žiauriai elgęsis su tavimi?

— Jo akys buvo lygiai tokios, kaip mano tėvo, kada jis atsiprašinėdavo motiną ir norėdavo ją apsikabinti, kad pratartų vėl meilų žodį. Tokias akis aš pažįstu. Josios lygiai tokios būna pas tą žmogų, kuris muša žmoną, nors ši jam nieko bloga nėra padariusi. Aš visa sudrebu, kai pamatau tokias akis.

Ji nutilo. Tylėjo taip pat ir kunigas. Jis galvojo, kas atsakyti mergaitei. Bet esimas jauno jūrininko, kuris prieš pabaigą kalbos tapo kažko neramus, uždarė jam burną.

Pagaliau po dviejų valandų kelionės valtis įplaukė į mažą Capri uostą. Antonino išnešė kunigą per mažas, ant kranto užšokančias, bangas ir atsargiai pastatė ant kranto. Laurrella nelaukė, kol jis sugrįš ir ją išneš. Ji susiėmė savo sijonėlį, medines kurpes paėmė į dešinę ranką, pundelį į kitą, ir greitai, taikydamosi, išbėgo į krantą.

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1926 M. GEGUŽĖS-BIRŽ. MĖN. Nr. 5

Turinys.

		Pusl.
1.	*Salomeja Neris.* Kryžkely (eilėraštis) - - - -	257
2.	*Petras Juodeiis.* Gulbės „ - - - -	258
3.	„ „ Kaip trubadūras „ - - - -	258
4.	*J. Aleksandravičius.* Baladė „ - - - -	259
5.	*Kellonės draugė.* * * * „ - - - -	259
6.	*Salomeja Neris.* Iš cikliaus „Bangos“ - - - -	260
7.	*Paul Heyse.* L'Arrabbiata (S. Barzduko vertimas). -	262
8.	*J. G-s.* Dirbsime, nors ir katakombose! - - -	276
9.	*S. Šalkauskis.* Skautai ir pasaulėžiūra - - -	279
10.	*K. Antanas.* Meilė ir draugiškumas - - - -	289
11.	*V. Jas-tis.* Apie aušrininkus „Aušrinę“ paskaičius -	298
12.	*Žagaras.* Ei, į žygį, argonautai! - - - - -	303
13.	*J. Gr.* Abiturientams - - - - - - -	306
14.	*Stud. Pr.* Kur studijuoti? - - - - - -	308
15.	At-kų Namų pamatų pašventinimas - - - -	310
16.	M. *Mykolaitytė.* A. a. Stasytė Dvaranauskaitė - -	312
17.	*B. Verbėnas.* A. a. Vincas Kalinauskas - - -	313
18.	*J. Kačiulis.* A. a. Vaclovas Vladas Butkus - - -	313
19.	*A. Keturakis.* A. a. Petras Jauniškis - - - -	314
20.	(Jaunųjų žieduose). Atostogos - - - - -	315
21.	„ „ Valandėles atsiminus - - -	317
22.	„ „ Jaunieji draugai-ės! - - -	318
23.	„ „ Konkursas - - - - -	318
24.	Ateitininkų gyvenimo kronika - - - - -	319
25.	Mūsų veikimas - - - - - - - -	323
26.	Klausimai — atsakymai - - - - - -	327
27.	Knyga ir menas - - - - - - -	328
28.	Redakcijos atsakymai - - - - - -	336

Šio n-rio kaina moksleiviams—1 lt. 25 ct.

1926 m. Gegužės-birželio mėn. Nr. 5-6

Salomeja Neris

Kryžkely

Vai, atplauks baltoji gulbė
Ir liepsnų sparnais sumos, —
Aš išeisiu šviesiais rūbais
Iš užburtos sūtemos.

Balti rūmai vienuolyno
Ir alejos, kaip naktis, —
Mano širdžiai atrakino
Amžių kurtas paslaptis.

Ilgisi ant kalno pušys.
Meldžias vakaro tyla.
Sūtemose verkia smuikas —
Verkia alpstanti siela. —

Ak, iškelk mane į saulę,
Ar nutrenki į gelmes! —
Vai, klaiku man, kur gyvatės
Vien bešliaužo po žemes.

Petras Juodelis

Gulbės

Gulbės,
baltosios gulbės,
puikios slaptingosios gulbės. —
Gulbės,
baltosios gulbės taško sidabro bangas.
Tylu.
Nebegirdėti lakštingalos merdinčio čiulbėsio,
ir tiktai baltosios gulbės
taško sidabro bangas
sename prūde,
kur žalias vanduo ir dugnas dumbluotas.
Skęstu tamsoj.
Veltui į gulbes vis tiesiu rankas, —
niaukiasi gelmės
ir vilnys pagriebusios manąjį luotą,
šeldamos velka tolyn ir tolyn
nuo kranto svajoto,
nuo gulbių,
kur, mėnesiui šviečiant, taško sidabro bangas.

Petras Juodelis

Kaip trubadūras

Sugaudė špižo varpas iš dantėto kuoro,
ir vakaruos', skaidrios pašvaistės supami,
liepsnoja skliautai.
Jaunutis pažas. Iš aukštos pilies verandos
svajingai žiūri ilgesio pilnom akim,
kaip leidžias saulė.
Nugrimzdo saulė, lyg kraujuotas karo skydas,
ir ugnimi nudažė virpančias bangas
Dūnojaus seno.
Užburtos arfų stygos, nimfų tylios giesmės...
Pas langą, kur meilužė rymo — serenada
ir širdies gėla.
„Ofelija! svajonės tavo tai vainikas;
į jį aš įrazgysiu savo buities žiedą..."
— Svajoja pažas.

J. Aleksandravičius

Baladė

Paupy,
mėnesienoj
džiūsta varžai,
o upely varlės kvarkia.
Ein' dvi šmėklos pro padaržes
ir viena, jaunoji, verkia.

Eina bernas
ir kvatoja —
jai širdis iš skausmo plyšta,
vos laikydamos ant kojų,
laukia, kad sugrįžtų.

Vakaruos' mėnulis leidžias.
Vis upely varlės kvarkia.
Žvaigždės žydi, žvaigždės žaidžia —
būt' gražu...
Merga dar verkia.

Kelionės Draugė

* * *

Ar vis taip pat šią vasarėlę
Motulė glaus drauge abi
Ir nusiskynus gražią gėlę
Jos ašara spindės gaili.

Ar vis taip pat skambės seklyčioj
Daina iš pat gelmių širdies?
Ir mūs jaukioj šeimos žinyčioj
Nieks nesudrums bendros minties?

Ar vis taip pat skaisti Aušrinė
Kuždės man ilgesio gaidas!
Ir meilė, meilė vien sapnuosis
Ir džiūgins virpančias stygas?...

Salomeja Neris

Iš cikliaus „Bangos“

Ateina jis tada, kai tylinčia pasaka žemė pavirsta.

Ateina jis tada, kai niekas neateina. Kas jis ir iš kur ateina, aš nepaklausiau, bijodama, kad nesutirptų jis žemės garsų palytėtas. Ir nežinau, kur jo gimtasis namas: ar šviesūs karaliaus rūmai, ar atsiskyrėlio namelis iškaltas uoloje, ar padangių erelio lizdas pačioj kalno viršūnėj, ar suklypusi lūšnelė niūksanti pagiry, ar...

Pro pusiau sumerktas akis aš matau, kaip jis sustoja ties mano lova. Jo akys — pavasario pasaka. Nenuleisdamas akių, jis priglaudė smuiką prie išblyškusio veido.

Jis visas pavirto muzika. —

Balto marmuro laiptai veda aukštyn, tolyn, pro baltas mėlynų kalnų viršūnes. Lankas gėlėtas vėjelis supa, pražydę obelys dainuoja... rausvas laimės sapnas lekia, lekia...

Tyruose saulė kaitina smiltis.

Miršta paklydęs karavanas ir vėsų šaltinį sapnuoja.

Saulei tekant, mirštanti gulbė gieda apleistam ežere.

Klūpo mano motina. Visa jos esybė — malda. Jos veidas— skausmas, o akys — kančia. Ji pažvelgė į mane. Šiurpus žvilgis, kaip kalavijas, smigo į širdį. Ji verkia...

O motina! — kaip skaudu, kad tu mano motina, o dar skaudžiau, kad aš tavo vaikas!

Girdžiu, kaip motinos ašaros krinta vidurnakčio tyloj. Verkia užgautas vario varpas, — skamba mano širdis, lyg vario varpas, motinos ašarų užgauta. —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Tylios mėlynos mano sielos jūros ir skaidriai permatomos ligi pat dugno. Dugne...

Kaig užsimerkiu — matau tave. Tu vis artėji ir šypsais.

Aš matau vien tavo akis, kaip pavasario dangų.

Aš priglaudžiau galvą ant tavo krūtinės ir apsvaigau. Tu švelniai atlošei mano kaktą ir bučiavai akis. —

Dienos man ilgos, ilgos. Tylėdama laukiu nakties, kad vėl pamatyčiau tave, ir klausyčiau tos muzikos, kuri visur tave lydi.

Dienas aš vaikščioju, lyg sapnas išblyškus ir tyli. Žmonės, tur būti, laiko mane pamišėle, nes aš visai viena pasauly, jei tu neateitum.

Lyg akmenėlis, paleistas iš mėtyklės, krentu, krentu aš bedugnėn tuštumon ir niekad nenukrentu.

Tu man, kaip žaibas gegužio nakčiai.

Jaučiu, kaip lekia mano dienos kažkur toli, kažkur aukštai. Pučia kažkieno lūpos, ir mano dienos lekia lekia pavėju. —

Mano dienos buvo gėlės. — Žydėjo—Suvyto—Nukrito į dulkes. —

Aš mačiau, kaip jis, stebūklingasis burtininkas, paėmė nuo žemės suvytusią gėlę, ir jo rankoj ji ėmė žydėti.

Ak, žinau — Tu renki mano suvytusias dienas, kad jos žydėtų kitos Saulės spinduliuos.

Paul Heyse

L'Arrabbiata

(Novelė).

Saulė dar netekėjo. Viršuj Vezuvijaus kabėjo platus pilkas sluoksnis rūkų, kurie tęsėsi link Neapolio, užklodami mažus pajūrio miestelius. Jūra buvo rami. Bet prie laivyno, kuris stovėjo užtakoje, prie aukšto Sorrentiner uolų kranto, jau trūsinėjo žvejai su žmonomis. Vieni traukė į krantą luotus su tinklais, kurie nakčiai buvo užmesti, kiti taisėsi savo valtis, tiesė bures, nešiojo irklus ir burių stiebus iš giliai į uolas įsidavusių štangomis aptvertų landynių, kur nakčiai buvo sunešami plaukiojimo įrankiai. Nė vienas nevaikštinėjo be darbo. Net ir seniai, kurie jau nebeplaukiojo jūrėse, ir tie ringiavo tinklų grandinius. Vienur kitur ant paplokščių namų stogų verpė močiutė arba triūsėsi drauge su anūkais, o jos duktė padėjo savo vyrui.

—Ar matai, Rachela?—paklausė ir moteriškė dešimties metų mergaitės, kuri šalia jos suko savo vindelį. — Tai mūsų padre Curato *). Štai jisai lipa į valtį. Antonino vež jį į Capri. Švenčiausioji Marija, kaip mūsų gerasis tėvas šiandien mieguistas! — Kalbėdama ranka parodė mažą malonų kunigą, kuris rūpestingai pasikėlęs sutaną, atsisėdo valtyje. Ant kranto žmonės nustojo dirbę. Kiekvienas norėjo pamatyti išvažiuojantį savo dvasios tėvą, kuris visus sveikino, meiliai linksėdamas į visas šalis.

— Ko jis važiuoja į Capri, močiute? — paklausė mergaitė. — Ar vietiniai žmonės neturi kunigo, jei skolinasi mūsiškį?

— Nebūk tokia neišmanėlė, — atsakė. — Jie turi pakankamai ir gražiausių bažnyčių ir net vieną vienuolį, kurio mes neturime. Bet ten gyvena viena visų gerbiama ponia, kuri ilgai gyveno mūsų Sorrente ir sunkiai sirgo. Kada ji jausdavosi labai blogai, manydama nebeišgyvensianti per naktį, tada padre eidavo pas ją su Švenčiausiuoju. Dabar, dėku Svenčiausiai Panelei, jau ji sveika. Gali vėl maudytis ištisas dienas jūroje... Kai pasveikusi grįžo atgal į Capri, ji padovanojo bažnyčiai ir varguomenei krūvą dukatų, bet, sakė ji, tada tik išvažiuosianti, kada padre neprižadės ją atlankyti išpažinties išklausyti. Mes turime tik džiaugtis, vaikeli, kad jį turime klebonu. Jis bemaž tiek pat ką ir arkivyskupas. Svenčiausioji Motina neapleiski jo. — Ji parodė į valtį, kuri jau rengėsi palikti krantą.

— Mano sūnau! Ar šiandien bus gražus oras? — paklausė kunigas ir galvojančiai pažiūrėjo link Neapolio.

— Dar saulė neužtekėjo, — atsakė jaunikaitis. — Bet neužilgo mes ją pamatysime.

— Tai važiuok, kad išvengtumėme kaitros.

---

*) Kunigas Kurato.

Antonino paėmė už ilgų irklų, norėdamas paleisti valtį į laisvę, bet greitai jis juos vėl paleido iš rankų. Jis žiūrėjo į statų aukštumos kelią, kuriuo sorrentiečiai pasiekdavo laivyną.

Ant kalno pasirodė laiba mergaitės stovyla. Ji per akmenis skubinosi žemyn ir mojavo skepeta. Rankoje laikė pundelį. Apsirengusi buvo vargingai. Bet atrodė rimta, net žiauri. Galvą laikė aukštai. Juodos kasos sudėtos ant galvos atrodė lyg vainikas.

— Ko laukiame? — paklausė kunigas.

— Štai čia kažin kas ateina. Matyt, nori plaukti į Capri. Manau, kad Jūs, padre, neprieštarausite. Plauksime nė kiek ne lėčiau, nes tai asmuo gal būt kokios aštuoniolikos metų.

Iš už namų pasirodė mergaitė.

— Laurella? — tarė kunigas. — Ko ji važiuoja į Capri?

Antonino patraukė pečiais. Mergaitė greitais žingsniais prisiartino prie juodviejų.

— Labą dieną, l'Arrabbiata! — pašaukė ją kažin kas iš jaunųjų jūrininkų. Jie būtų pasakę ką nors ir daugiau, nes mergaitės elgesys, su kokiu priėmė jų sveikinimą, atrodė, puikuolius įžeidė. Bet jie varžėsi čia pat esančio Curato, kurį jie visi gerbė.

— Labą dieną, Laurella, — pasveikino ją taip pat ir kunigas.—Kaip sekasi? Ar nori drauge su mumis į Capri važiuoti?

— Jei bus galima, padre.

— Klauski Antonino. Jisai valties šeimininkas. Kiekvienas yra savo turto ponas, o Viešpats Dievas mūsų visų ponas.

— Štai pusė karlinos *), — tarė Laurella nepažiūrėjusi į jauną jūrininką. — Jei už tiek galima.

— Tau ji labiau reikalinga, ne kaip man, — sumurmėjo jaunikaitis ir pastūmė dėžę su apelsinais darydamas mergaitei vietą. Apelsinus jis vežė parduoti į Capri, nes uolotoje saloje permaža jų užaugdavo, kad būtų galima patenkinti visų reikalavimus.

— Aš nenoriu dovanai, — atsakė mergaitė ir sutraukė savo juodus antakius

— Eikš, eikš, vaike, — tarė kunigas. — Tai yra kilnus jaunikaitis. Jis nenori pralobti iš tavęs neturtingos. Eikš, lipk pas mus. — Jis ištiesė jai savo ranką. — Sėsk, štai, greta manęs. Žiūrėk, jis padėjo savo drabužius, kad tau būtų minkščiau sėdėti. Aš taip nebūčiau padaręs. Bet jaunieji jau visada toki. Mažas moterų kambarėlis jiems daugiau rūpi, kaip dešimt dvasininkų. Na, bet eikš gi. Nebūk jau tokia. Viešpaties Dievo tokia valia, kad vienas kitą sau lygiu laikytumėme.

Laurella įlipo į valtį. Atsisėdo, numesdama į šalį padėtus drabužius. Tylėjo. Jaunasis jūrininkas nepaėmė drabužių, tik ką tai sumurmėjo per dantis. Pagaliau pasistūmė jisai galingai nuo kranto ir valtis pasileido vilnimis.

Jie plaukė. Jūra jau blizgėjo nuo pirmųjų saulės spindulių. Kunigas paklausė mergaitės:

---

*) Senovės Italijos pinigas, sidabrinis arba auksinis, įvairios vertės.

— Ką tu ten turi pundely?

— Šilkų, siūlų ir duonos, padre! Šilkus Capryj parduosiu vienai moteriškei, kuri audžia juostas. Siūlus kitai.

— Ar tu pati juos suverpei?

— Taip, padre.

— Jei aš neklystu, rodos, ir tu mokeisi austi juostas.

— Taip, mokiausi. Dabar, sumenkėjus motinos sveikatai, aš jau nebegaliu atsitraukti iš namų, o nuosavų staklių įsigyti neįstengiame.

— Sakai, sumenkėjo. Kai per Velykas aš buvau pas jus, ji jau galėjo sėdėti.

— Pavasaris jai visada pikčiausias laikas. Kada mūsų krašte buvo didelės audros ir drebėjo žemė, ji buvo priversta del skaudėjimų nuolat gulėti lovoje.

— Neapsileisk maldoje, mano vaikeli. Būk gera ir darbšti, kad būtų tavo malda išklausyta. (Kiek patylėjęs). Tau einant prie kranto jūrininkai tave šaukė „L'Arrabbiata". Kodel jie tave taip vadina? Toks vardas krikščionei nepritinka. Ji turi būti kukli ir nuolanki.

Mergaitės įdegtas saulės veidas paraudo ir akys žibėjo.

— Jie juokiasi iš manęs, nes aš nešoku, nedainuoju ir daug neplepu, kaip kitos. Tepalieka jie mane ramybėje — aš jiems nieku nekliūvu.

— Bet tu galėtum būti su kiekvienu draugiška. Šokti ir dainuoti gali kitos, kurių gyvenimas lengvesnis, bet gerą žodį tarti gali kiekvienas, nors ir nuliūdęs.

Ji sutraukė antakius, lyg norėdama paslėpti po jais savo juodas akis, ir žiūrėjo žemyn. Valandėlę plaukė tylėdami. Puiki saulė išlindo iš užu kalnų. Vezuvijaus viršūnė kyšojo viršum debesų, kurie laikė apglobę jo apačią. Sorrento lygumos namai baltavo žaliuose apelsinų soduose.

— Apie neapolietį dailininką norėjusį tave vesti nieko negirdėjai? — paklausė kunigas.

Ji papurtė galvą.

— Jis buvo atėjęs nutapyti tavo atvaizdą. Kam tu atsisakei?

— Nežino pats ko jisai panorėjo. Yra daug už mane gražesnių. Antra, kas žino, ką jis norėjo padaryti. Galėjo mane užkerėti ir pražudyti mano sielą. Arba, kaip sakė motina, galėjo mane tiesiog užmušti.

— Nemanyk apie tokius nuodėmingus daiktus,—tarė rimtai kunigas. — Argi tavęs nesaugo Dievas, be kurio valios jokis plaukas nenukrinta nuo galvos? Ar žmogus su tokiu paveikslu rankoje galėjo būti galingesnis už Visagalį? Antra, tu galėjai pati pastebėti, kad jis norėjo tau gera. Kitaip, argi jis būtų norėjęs tave vesti?

Ji tylėjo.

— Ir kam tu jį atstūmei? Jis buvo žmogus rimtas ir visų žinomas. Jis būtų galėjęs išmaitinti tave ir tavo motiną kur kas geriau, ne kaip tu su savo verpimu ir šilkų vyniojimu.

— Mes esam neturtingi žmonės, — atsakė ji greit. — Mano motina jau senai serga. Mes jam būtume buvusios tik našta. Taip pat ne man būti ponia. Susirinkus pas jį jo draugams, jis būtų gėdyjęsis manęs.

— Ką tu kalbi? Aš tau jau sakiau, kad jis buvo rimtas vyras. Jis net manė persikelti į Sorrentą. Toks kitas kaip jisai greit nepasitaikys. Jis buvo tikrai siųstas iš dangaus, kad jums padėtų.

— Aš niekada netekėsiu — atsakė lyg ir sau atkakliai.

— Ar tu esi padariusi įžadus netekėti? O gal nori stoti į vienuolyną?

Ji pakratė galvą.

— Žmonės tiesą kalba, sakydami, kad tu esi atkakli. Ar tau ateina kada nors galvon mintis, kad tu nesi pasaulyje viena, kad tu savo elgesiu trumpini motinai gyvenimą ir sunkini ligą. Kuo tu remiesi atmesdama tą ranką, kuri nori padėti tau ir tavo motinai. Pasakyk man, Laurella!

— Aš turiu pagrindo taip daryti, — atsakė ji tyliai ir pratęsdama. Bet jo aš negaliu pasakyti.

— Negali pasakyti? Negali ir man? Juk aš tavo nuodėmklausis. Jis tau linkėjo visada gera. Argi nesakysi?

Ji pasilenkė.

— Pasisakyki, vaike, ką turi širdyje. Jei matysiu, kad tavo pusėje yra tiesa, aš pirmas ją pripažinsiu. Bet atsimink, kad tu esi jauna. Pasaulį labai mažai tepažįsti. Gali vėliau gailėtis, jei nustosi del vaikiško galvojimo savo laimės.

Ji permetė greitu lyg ir priverstinu žvilgsniu jaunikaitį, kuris sėdėjo užpakalyje ir stropiai varė valtį į priekį. Vilnonė kepurė buvo užtraukta ant jo kaktos. Jis žiūrėjo į šalį įbedęs akis į jūrą. Atrodė paskendęs svajonėse. Kunigas pastebėjo jos žvilgsnį ir palenkė savo ausį prie jos.

— Jūs mano tėvo nepažinojote? — sušnabždėjo ji. Jos akys buvo apsiniaukusios.

— Tavo tėvą? Jis mirė, kaip aš manau, kai tu galėjai būti kokių dešimtų metų. Bet ką gali daryti tavo tėvas, kurio siela, gal būt, rojuje, su tavo atkaklumu?

— Jūs jo gerai nepažįstate, padre. Jūs nežinote, kad tik jis vienas yra kaltas del motinos ligos.

— Kaip tai?

Jis ją visaip užgauliodavo, mušdavo ir spardydavo kojomis. Aš atsimenu daug tokių naktų, kai jis įpykęs sugrįždavo namo. Ji nepratardavo jam nė vieno žodžio. Darydavo visa, ko tik jis panorėdavo. Nežiūrint to, jis ją taip mušdavo, kad net mano širdis drebėdavo. Aš užsidengdavau tada galvą užtiesalu ir nuduodavau miegančią. Bet verkdavau per visą naktį. O kai motina

— Šiandien Capryj užtruksiu ilgai, — tarė padre. — Tu nelauki manęs. Namo aš grįšiu, gal būt, tik rytoj. O tu, Laurella, sugrįžusi namo pasveikink motiną. Šią savaitę aš ateisiu pas jus. Ar tu šiandien grįši atgal?

— Jei galėsiu, — atsakė mergaitė taisydama sijoną.

— Tu žinai, kad aš šiandien grįšiu atgal — tarė Antonino, kaip jam atrodė, abejingu tonu. — Lauksiu tavęs ligi Ave Maria. Jei iki tam laikui neateisi, grįšiu vienas.

— Tu turi ateiti, Laurella, — įsikišo kunigas. — Tu neprivalai palikti nakčiai vieną motiną. Ar toli, kur dabar eisi?

— Į Anacaprį. Į vynuogyną.

— Aš eisiu link Capri. Dieve padėk, vaikeli, ir tau, mano sūnau.

Laurella pabučiavo jam ranką ir pasakė balsiai abiem sudiev. Antonino nesiskubino atsakyti. Jis prieš kunigą pakėlė kepurę, o į Laurellą nė nepažiūrėjo.

— Bet kai abu apsisuko eiti, Antonino palydėjo valandėlę akimis dvasiškį, kuris sunkiai žingsniavo per akmenis, o paskui pridengęs delnu akis nuo aštrių saulės spindulių sekė mergaitę, kuri lipo dešinėje į kalną. Ir kada kelias ties mūrais pasuko atgal, ji sustojo lyg norėdama atsikvėpti. Apsidairė aplink. Laivynas gulėjo po jos kojų. Aplink riogsojo aštrios uolos. Jūra gražiai mėlynavo. — Vaizdas, kuriam visada verta sustoti. Josios akys užkliudydama Antonino valtį susitiko su jo akimis, įsmeigtomis į ją. Juodu abu sujudėjo lyg žmonės, kurie nori vienas kito atsiprašyti. Šis susitikimas padarė tai, kad mergaitė tęsė kelionę apsiniaukusiu veidu.

*

Buvo valanda laiko po pietų. Jau dvi valandas Antonino sėdėjo ant suolo prieš žvejų smuklę. Jis kažin ką galvojo. Kas penkios minutės pakildavo nuo suolo ir išėjęs į saulę rūpestingai apžiūrėdavo kelius, kurie vienas kairėje, kitas dešinėje ėjo į du salos miestelius. Oras atrodąs abejotinai, tarė jis osterijos šeimininkei. Dabar jis esąs giedras. Bet jis žinąs tą dangaus ir jūrų spalvą. Kiek atmenąs viskas taip atrodė prieš paskutinę didžiąją audrą. Tada viena anglų šeimyna tik tik su dideliu vargu pasiekė krantą. Ji turinti atsiminti.

— Ne, — atsakė moteriškė.

— Bet jūs mane paminėsite, jei dar prieš naktį oras pasikeis.

— Ar daug dabar pas jus yra suvažiavusių ponų? —paklausė po valandėlės šeimininkė.

— Jau pradeda atvažiuoti. Iki šiol sunkūs mums buvo laikai. Kol ateina maudymosi laikas, tenka palūkėti.

— Vėlybas pavasaris... Ar jūs daugiau uždirbate, kaip mes čia Capry?

— Ką čia. Būčiau neištekęs du kartu į savaitę pavalgyti makaronų, jei būčiau tiktai buvęs prie valties. Pasitaikydavo nuvežti į Neapolį ir atgal vieną laišką arba pairkluoti po jūrą poną,

kuris panorėdavo meškerioti — tai ir visa. Bet jūs žinote mano dėdę, kuris turi didelius apelsinų sodus ir yra turtingas žmogus. Tonino, sako jis kartą, kol aš gyvas, tu neturi kęsti vargo. Tavimi bus pasirūpinta. Taip, Dievui padedant, praleidau žiemą.

— Ar jūsų dėdė turi vaikų?

— Ne. Jis nevedęs. Dabar jis užima plačią žuklystę. Mane nori padaryti viso šio darbo šeimininku.

— Tai jūs esate visai aprūpinti, Antonino.

Jaunas jūrininkas patraukė pečiais.

— Kiekvienas turi nešti savo kryželį, — tarė jisai ir pašokęs iš vietos vėl pažiūrėjo kairėn ir dešinėn į orą.

— Aš jums atnešiu dar vieną butelį. Jūsų dėdė užmokės— tarė šeimininkė.

— Pakaks stiklo. Jūsų vynas labai stiprus. Jau ir taip man karšta galvoj.

— Nieko nekenks. Nuo jo greit praeina. Štai ir mano vyras. Galėsite dar valandėlę su juo pasėdėti ir pasikalbėti.

Nuo kalvos nusileido šeimininkas. Jis atrodė gražus. Ant garbiniuotų plaukų buvo užsidėjęs raudoną kepurę. Per pečius laikė persikabinęs tinklą. Grįžo iš miesto nunešęs žuvis, kurias buvo užsakiusi viena ponia. Jomis turėjo būti vaišinamas Sorrento kunigas. Juodu pasisveikino. Šeimininkas atsisėdo greta jo ant suolo, ir pradėjo pasakoti bei klausinėti. Žmona atneše antrą tyro Capri vyno bonką. Kairėje pasigirdo žingsniai. Keliu nuo Anacapri etėjo Laurella. Ji visus pasveikino palenkdama galvą ir abejodama tylėjo. Antonino atsistojo.

— Aš turiu važiuoti — tarė jisai. — Tai mergaitė iš Sorrento. Šiandien anksti ji nori grįšti atgal pas savo sergančią motiną.

— Palauk, nesiskubink. Iki nakties dar daug laiko, — tarė šeimininkas. — Dar suspės ir jį išgerti vyno. Ei, žmona, atneški dar vieną stiklą.

— Labai dėku. Aš negeriu,—atsakė Laurella.

— Paduok, paduok, —kreipėsi šeimininkas į žmoną. — Vynas bus labai pravartu.

— Palikite jūs ją ramybėje, — tarė jaunikaitis. — Ji jau tokia, kad ko nenori, tai jai neįkalbės nė pats kunigas. Jis atsisveikino ir nusiskubino prie valties. Atrišo ją nuo kranto. Laukė mergaitės. Ši atsisveikinusi su šeimininke lėtai žingsniavo prie valties, Dairėsi ar nepamatys norinčio keliauti drauge. Nesimatė nieko. Žvejai arba miegojo arba buvo išplaukinėję į jūrą su vilkstėmis ir tinklais. Kelios moteriškės su vaikais sėdėjo prie namų durų. Vienos verpė, kitos miegojo. Atvažiavusieji rytą, grįžti laukė vėsesnio laiko. Jai, tačiau, neteko ilgai žvalgytis. Antonino sugriebė ją į glėbį ir įnešė, kaip vaiką, į valtį. Įšoko ir pats. Keliais irklų užsimojimais juodu atsidūrė atviroje jūroje.

Ji atsisėdo pryšakyje valties, šonu į jį. Buvo dar rimtesnė, kaip paprastai. Per žemą jos kaktą kabėjo plaukai. Veido bruožai rodė jos atkaklumą. Lūpos buvo sučiauptos. Plaukė tylėdami.

Saulės kaitinama apsidengė ji galvą skepeta, išemusi iš jos suvyniotą duoną ir pradėjo valgyti, nes Capry nieko nebuvo ragavusi.

Tai pastebėjęs Antonino, ilgai nelaukdamas, išėmė iš vienos pintinės, kuri ryte buvo pridėta apelsinų, du apelsinu. Jis pasiūlė juodu Laurellai.

— Tu daugiau nieko neturi prie duonos, Laurella? Nepamanyk, kad aš esu palikęs juos tau. Ne. Juodu išpuolė iš pintinės į valtį ir aš juos radau tik tada, kai atnešiau atgal tuščias pintines, — kalbėjo jisai.

— Suvalgyk juos pats. Man pakanka duonos.

— Kaitroje jie tave atgaivintų. Tu toli vaikščiojai.

— Ant kranto aš išgėriau stiklą vandens. Vanduo mane atgaivino.

— Kaip sau nori, — tarė jis, — ir numetė apelsinus atgal į pintinę.

Nauja tyla. Jūra spindėjo, kaip veidrodis. Šniokštavo nuo irklų dūžių. Balti jūrų paukščiai, kurie krovėsi lizdus krantų uolose, tyliai skraidė medžiodami grobį.

— Galėtumei šiuos du apelsinus parnešti savo motinai, — vėl prakalbo Antonino.

— Mes jų dar turime namie. Kai išsibaigia, aš nueinu ir nuperku naujų.

— Parnešk juos jai. Drauge ir mano linkėjimus.

— Ji tavęs nepažįsta.

— Galėtum jai pasakyti, kas aš esu.

— Aš tavęs taip pat nepažįstu.

Nepirmas sykis, kai ji taip užsigina jo. Prieš metus dailininkui pirmu kartu atvykus į Sorrentą, vieną sekmadienį Antonino su draugais žaidė aikštelėje prie Boccia gatvės. Šioje vietoje dailininkas sutiko Laurellą, kuri nešina ąsotėliu vandens ant galvos ėjo pro šalį, nekreipdama į jį jokio dėmesio. Nustebęs neapolietis akymirksnį sustojo žaidimo aikštėj, kurią jis galėjo apleisti paėjėjęs dar porą žingsnių. Jis žiūrėjo į mergaitę. Staigus kamuolys lėkė tiesiai į jo kojas. Jis turėjo jam priminti, kad čia ne vieta svajonėms. Dailininkas apsidairė lyg laukdamas, kad kas nors jį atsiprašys. Jaunasis jūrininkas paleidusis kamuolį stovėjo tylėdamas tarp savo draugų. Svetimšalis manė geriau prasišalinus, kad tuo būtų išvengtas ginčas. Bet vis dėlto jie pradėjo kalbėtis. Kalbėjosi ir tada, kada atvirai buvo žinomas dailininko pasipiršimas Laurellai. „Aš nepažįstu jo“, atsakiusi ši nepatenkinta, dailininkui paklausus, ar ji atstumianti jį del to nemandagaus jaunikaičio. Ši jų kalba pasiekė ir jo ausis. Bet vis delto nuo to laiko, kai ji Antonino sutikdavo, visai gerai jį pažindavo.

Juodu sėdėjo valtyje, kaip du didžiausiu priešu, ir abiejų širdys smarkiai plakė. Paprastai geras Antonino veidas buvo stipriai paraudęs. Jis taip smarkiai raižė irklais bangas, kad visas buvo prakaito išpiltas. Jo lūpos drebėjo, kai laikas nuo laiko iš-

tardavo kokį nors piktą žodį. Ji nudavė lyg būtų visai jo nematanti. Pasilenkusi ant krašto luotelio braukė išskėstais pirštais per paviršių bangų. Veidas buvo atviras. Nusirišusi nuo galvos skepetą tvarkė plaukus lyg ji viena būtų valtyje. Antakiai virpėjo, skruostai degė. Tačiau veltui ji laikė šlapias rankas ant jų, norėdama atšaldinti.

Juodu viduryj jūros. Nei arti nei toli nesimatė jokios valties. Šala buvo likusi užpakaly. Tolumoj saulės įkaitintame ore dunksojo josios krantai. Retkarčiais pro šalį praskrisdavo žuvėdra sudrumsdama ramiąją tylą. Antonino apsidairė. Jo galvoje kilo nauja mintis. Greitai pranyko jojo veidų raudonumas. Paleido iš rankų irklus. Šie pasinėrė vandenyj. Laurella lyg prisiversdama pažiūrėjo į jį. Ji atrodė kažko prislėgta, bet drąsi.

— Aš turiu galutinai pabaigti, — tarė jaunikaitis. — Man jau per daug ilgai tęsias ir beveik stebina, kodel aš iki šiam laikui gyvas. Sakyk, ar tu manęs nepažįsti? Ar tu nematydavai, kaip aš pro tave praeidavau lyg beprotis? Kaip aš norėdavau su tavimi pasikalbėti. Tu man susiraukusi atsukdavai tik savo pečius.

— Ką aš galėjau su tavimi kalbėti? — atsakė ji trumpai. — Aš aiškiai mačiau, kad tu norėtum su manimi susituokti. Bet aš nenorėjau patekti į vyro nasrus. Niekad ir niekad. Būti tavo žmona negaliu. Ne tik tavo, bet ir nė vieno.

— Nė vieno? Tu taip visada nekalbėsi. O gal del to, kad tu atstūmei dailininką? Oh! Tada tu buvai dar vaikas. Ateis laikas, ir tokia šėlstelėjusi kaip tu, paimsi pirmą geriausį pasitaikiusį.

— Niekas nežino savo ateities. Gal būt, kad aš po kiek laiko galvosiu kitaip. Bet kas tau apie tai turi rūpėti?

— Kas man turi rūpėti? — sušuko jisai ir pašoko nuo suolo, kad net susisupo valtis. — Kas man turi rūpėti? Ir tu taip gali klausti matydama, kas dedasi manyje? Tasai turėtų mirti, kuriam tu būtum daugiau gero padariusi, kaip man!

— Ar aš tau esu pasižadėjusi? Kas man darbo, jei tavo galvoje vaikosi vėjai. Kokią teisę tu turi į mane?

— Žinoma — sušuko jisai, — ji nėra užrašyta. Jos nėra užrašęs lotyniškai ir nėra patvirtinęs advokatas antspaudu. Bet gerai žinai, kad aš tiek pat turiu į tave teisių, kaip patekti į dangų, jei esu buvęs teisingas žmogus. Tu manai, kad aš noriu matyti, kai su kitu eisi į bažnyčią, kai eidamos pro šalį mergaitės iš manęs juoksis. Ar galiu aš prisileisti net ligi to?

— Daryk, ką tu nori. Bauginki, kaip nori. Aš nesibijau. Aš taip pat darysiu, kaip aš noriu.

— Tu ilgai taip nekalbėsi, — tarė jisai ir visas sudrebėjo. — Turiu pakankamai drąsos, tai nebeleisiu ardyti ilgiau savo gyvenimo tokiai užsispyrėlei. Ar tu žinai, kad tu čia esi mano valioje ir turi daryti, kaip aš noriu?

Ji susitraukė krūvon ir pažiūrėjo į jį žibančiomis akimis.

— Nužudyk mane, jei drįsti, — tarė ji pamažu.

— Nepadarysiu nė pusės to, — atsakė jisai. Jo balsas buvo duslus. — Jūroje mums vietos abiem užteks. Aš negaliu tau, vaike, padėti, — kalbėjo jisai jisai lyg per sapnus atleidžiančiu tonu. — Mudu keliausime ten, į dugną, abu, — sušuko jisai garsiai ir sugriebė ją abiem rankom į glėbį. Bet staiga jis atitraukė dešiniąją ranką atgal — iš jos tekėjo kraujas. Ji stipriai į ją įkando.

— Ar turiu aš daryti, kaip tu nori? — sušuko ji ir smarkiai atstūmė jį nuo savęs. Pasižiūrėk, ar aš esu tavo valioje! —

Tai kalbėdama ji iššoko per kraštą valties į jūrą ir akymirksnyj pasinėrė gelmėse.

Bet ji vėl greit pasirodė paviršiuj. Sušlapęs sijonėlis ją laikė stipriai apsiautęs. Vilnys paleido jos plaukus. Jie kabojo per kaklą. Ji įrėsi rankomis ir plaukė nuo valties prie kranto nieko netardama. Jisai išsigando. Aptemo jo galvoje. Stovėjo pasilenkęs valtyje įsmeigęs į ją savo akis. Žiūrėjo, lyg matytų įvykstantį stebuklą. Pagaliau jis visas sudrebėjo, griebėsi už irklų ir plaukė visomis jėgomis prie jos. Valties dugnas tapo raudonas jį nudažė iš žaizdos tekąs kraujas.

Akymirksnyj atsidūrė jis greta jos, nors ir greitai ji plaukė.

— Švenčiausioji Marija! — šaukė jisai. — Eikš į valtį. Aš buvau pamišęs. Tik vienas Dievas žino, kas aptemdė man protą. Kaip žaibas iš dangaus mušė į galvą mintis. Aš užsidegiau. Pats nežinojau, ką dariau ir kalbėjau. Tu gali, Laurella, man to neatleisti, bet privalai gelbėti savo gyvybę — įlipti į valtį.

Ji, tačiau plaukė toliau, lyg būtų visai negirdėjusi, ką jai kalbėjo.

— Priplaukti žemės neįstengsi. Iki jos bus dar dvejeta mylių. Pagaliau atsimink savo sergančią motiną. Aš numirčiau iš susigraužimo, jei ištiktų tave nelaimė.

Ji išmatavo žvilgsniu kranto tolumą. Nekalbėdama priplaukė prie valties ir nusistvėrė rankomis josios briauną. Jis atsistojo jai padėti įlipti. Valčiai pasvirus, jo švarkas, kuris buvo padėtas ant suolelio įkrito į jūrą. Vikriai pašoko aukštyn, įlipo atgal į valtį ir atsisėdo į senąją vietą. Jisai stvėrėsi vėl už irklų. Laurella gręžė savo šlapią sijonėlį ir pamatė kruviną valties dugną. Greitai permetė akimis jojo ranką, kuri, kaip reikia, valdė irklą. Pasiūlė jam savo skepetą, kad apsirištų. Jis pakratė galvą ir irėsi į priekį. Ji atsisto ir priėjusi prie jo stipriai aprišo skepeta gilią žaizdą. Tai padariusi paėmė iš jo rankos nebodama to, kad jis nenorėjo duoti irklą, kuris buvo raudonas nuo kraujo, ir padėjo irkluoti. Abu buvo išbalę. Tylėjo. Kada priplaukė netoli kranto, juodu sutiko žvejus, kurie ruošėsi nakčiai užmesti tinklus. Jie šaukė Antoniną ir erzino Laurellą. Nė vienas šių nepažiūrėjo į juos ir nepratarė nė žodžio.

Saulė dar buvo ganėtinai aukštai virš Procidos, kai juodu pasiekė laivyną. Laurella nupurtė savo sijonėlį, kuris buvo jau bemaž išdžiūvęs ir iššoko iš valties ant kranto. Sena moteriškė,

kuri matė rytą juodu išplaukiančiu vėl stovėjo ant stogo. „Ką padarei rankai, Tonino?“ — paklausė ji. — Jėzau, Kristau! Valtis plauko kraujuose.

— Niekis, Commare. — atsakė jaunikaitis. — Persiplėšiau ją į vinį, — ji buvusi toli išlindusi. Rytoj būsiu sveikas. Tik paviršiuj apterštas kraujas ir todel žaizda daug pavojingiau atrodo, negu ištikrųjų yra.

— Aš ateisiu ir padėsiu tau žole, Comparello. Luktelk, aš tuoj ateinu.

— Nesivarginkite, Commare. Žaizda jau apžiūrėta. Iki ryto pereis ir visa užsimiršiu. Turiu sveiką odą ir žaizdos joje labai greit gyja.

— Sudie, tarė Laurella. Ir pasuko taku vedančiu aukštyn.

— Labanakt, — atsakė jaunikaitis į ją nepažiūrėjęs. Išsinešiojo jisai iš valties indus bei pintines ir įlipo mažais akmens laiptais į savo lušną.

*

Nieko daugiau nebuvo dviejuose kambariuose kaip tik įis vienas. Vaikščiojo iš kambario į kambarį, iš vienos vietos į kitą Per atdarą langutį, uždaromą medinėmis langinėmis pūtė vidun gaivinantis vėjelis, lygiai toks, kaip viršuj ramios jūros. Savo vienatve jis buvo patenkintas. Ilgai stovėjo prieš mažą Dievo Motinos paveikslą. Užsimąstęs žiūrėjo viršuj jos galvos žvaigždes padarytas iš sidabrinės popieros ir žyminčias jos garbę. Melstis nenorėjo. Bet kam jam melstis, Jis nieko nelaukė ir nieko nesitikėjo!

Prailgo šiandien jam diena. Ilgėjosi tamsumos. Buvo labai nuvargęs. Plūdimas kraujo iš žaizdos jį labiau išsekino, negu jis manė. Jautė didelį rankos skaudėjimą. Atsisėdo ant kedės ir atleido raikščius. Susitvenkęs kraujas vėl pradėjo tekėti. Ranka apie žaizdą ištinusi. Rūpestingai ją nuplovė. Stengėsi sumažinti karštį. Ant rankos aiškiai buvo matoma Laurellos dantų žymės.

— „Ji pasielgė teisingai“, — mąstė jisai. — Aš buvau žvėris. Už tai man gerai. Rytoj Giuseppe nuneš josios skepetą. Ji neturi daugiau manęs matyti“. Rūpestingai nuskalbė jisai skepetą ir padžiovė ją prieš saulę. Ranką apsirišo, kiek galėjo kairiąja ranka ir dantimis. Atsigulė ant lovos ir užmigo.

Šviesus ménulis ir skausmas pabudino jį iš pusiaumiegio. Atsikėlęs, kad nutildytų vandeniu kraujo mušimą, išgirdo kažin ką beldžiantis į jo kambario duris. — Kas čia? — paklausė jisai ir atsidarė duris Prieš jį stovėjo Laurella.

Daug neklausinėdama įėjo vidun. Pasidėjo skepetą, kuria buvo apsiskleidusi galvą ir ant stalo padėjo pintinėlę. Giliai atsiduso.

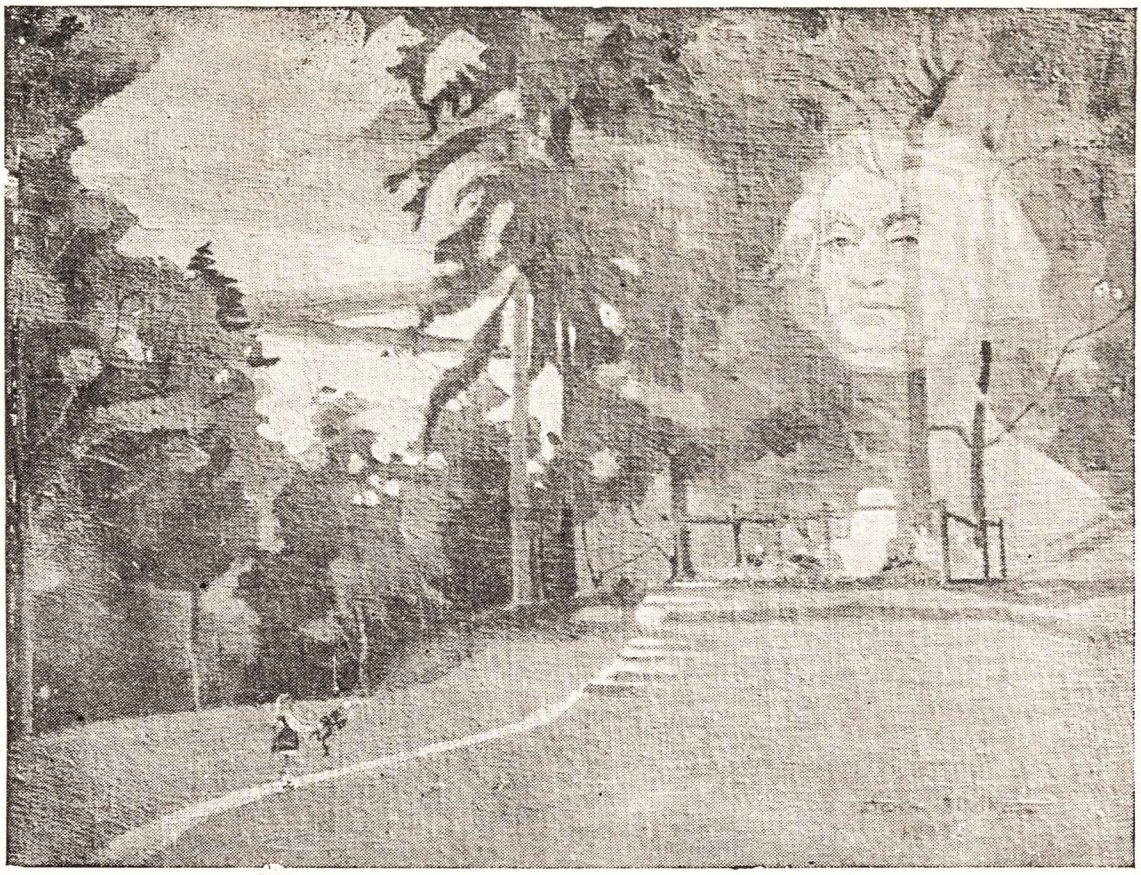

J. Šileika. Regėjimas Mickevičiaus slėny.

K. Šimonis. Žvaigždžių takais.

— Atėjai atsiimti savo skepetos, — tarė jisai. — Būtumei galėjusi nesivarginti. Aš prašiau Giuseppe—jis būtų tau rytą anksti atnešęs.

— Ne tame dalykas, — atsakė ji greitai. — Buvau ant kalno. Parinkau žolių, kurios labai gera uždėti ant žaizdos. Sustabdo plūdimą kraujo. Štai jos. — Ji atidarė pintinėlės dangtį.

— Kam tiek vargo, — atsakė jisai. — Žaizda eina geryn. Žymiai geryn. O jei ir pablogėtų, tai būtų man užmokesniu. Bet sakyk, ko tu nori šiuo laiku? Kas būtų, jei kas nors tave čia užtiktų! Tu žinai, kaip jie plepa, visai nežinodami ką.

— Man nerūpi nė vienas, — atsakė ji greitai. Aš noriu apžiūrėti ranką ir apdėti žaizdą žolėmis. Su viena kairiąja tu negalėsi tai padaryti.

— Aš tau sakau, kad tas nereikalinga.

— Pirma duok man pažiūrėti, paskui tikėsiu.

Be ilgų kalbų sugriebė ji jo ranką, nors jis ir nenorėjo duoti, ir nurišo nuo josios skarmalus, kuriais buvo aprišta žaizda. Pamačiusi ištinusią ranką visa pastiro ir suriko: „Jėzau, Marija!“

— Patino truputį, — tarė jis. Bet rytoj vakare jau būsiu sveikas.

Ji pakratė galvą: „Mažiausia savaitę tu negalėsi leistis į jūrą“.

— Aš manau užporyt... Ką tu nori daryti?

Tuo tarpu ji atsinešė su vandeniu indą. Iš naujo nuplovė žaizdą. Jis kentė kaip vaikas. Nuplovusi uždėjo ant žaizdos gydomųjų žolių lapų. Jie greitai sumažino karštį. Ranką aprišo drobės juostomis, kurias ji buvo taip pat atsinešusi. Pabaigus jai rišti, jis tarė:

— Dėku tau. Klausyk, jei norėsi man dar ką nors gero padaryti, atleiski man, kad aš taip kvailai padariau. Aš prašau — užmirški visa, ką aš tau kalbėjau ir esu padaręs. Aš pats nežinau, kaip tas viskas įvyko. Tu nebuvai man to leidusi. Tu neprivalai daugiau nieko apie mane girdėti, nes tave tas tik kankinti galėtų.

— Aš tau atleidžiu, — tarė ji. — Aš turėjau tave geriau suprasti ir neužgauti mano aklu pasielgimu. O dabar toji žaizda—

— Tai buvo savęs gynimas ir geriausia pamoka, kad būčiau vėl žmogus. Ką tu dabar kalbi, tas neturi reikšmės. Nekalbėk apie atleidimą. Tu kaip reikiant pasielgei su manimi. Už tai dėkoju aš tau. Dabar eiki miegoti. O čia, štai, tavo skepeta — ją gali pasiimti.

Jis padavė ją mergaitei. Ji stovėjo. Atrodė kovojanti su savimi. Pagaliau tarė:

— Per mane netekai savo švarko. Aš žinau, kad jame buvo pinigai, kuriuos gavai pardavęs apelsinus. Ši mintis man atėjo galvon einant pas tave. Aš negaliu tau jų grąžinti, nes mes

jų neturime, o jei ir turėtume, jie priklauso motinai. Bet aš turiu sidabrinį kryželį. Jį paliko ant stalo dailininkas, kai buvo pas mus paskutinį kartą. Aš nesu į jį nuo to laiko žiūrėjusi. Aš nenoriu jo turėti pas save dėžutėje. Tu jį pardavęs—jis vertas dvejetą piastrų, kaip sakė tada motina, — atlyginsi sau padarytą skriaudą. O kiek dar stokuos, uždirbsiu naktimis verpdama, motinai miegant.

— Aš nepriimsiu nieko, — atsakė jis trumpai ir atstūmė baltą kryželį, kurį ji buvo išsiėmusi iš kišeniaus.

— Tu turi imti. Kas žino, kaip ilgai tu negalėsi užsidirbti. Štai jis. Nenoriu niekad aš jo daugiau matyti.

— Tai įmeski į jūrą.

— Nemanyk, kad aš noriu tau jį padovanoti. Tai nėra jokia dovana. Tai daugiau kaip tavo teisė. Jis tau priklauso.

— Teisė? Aš neturiu jokių teisių į tą, kas yra tavo. Ir jei kada nors pasitaikytų mudviem susitikti, nepažiūrėki į mane. Padaryk man tą malonumą. Kitaip aš manysiu, kad tu man primeni tai, kuo aš tau esu kaltas. O dabar labanakt. Lai ši naktis būna paskutinė — mes daugiau nesimatysim.

Jis įdėjo jai skepetą ir kryželį į pintinę ir uždarė dangtį. Pažiūrėjo į jos veidą ir išsigando. Dideli sunkūs ašarų lašai riedėjo per jos skruostus. Ji verkė.

— Švenčiausioji Marija! Kas tau! Tu sergi? Tu visa nuo galvos iki kojų drebi.

— Tai niekis. Aš noriu grįžti namo. — Ji pasuko prie durų. Priglaudė prie adverijos galvą. Nustojo verkusi, tik stipriai šniukščiojo. Jis jau buvo beeinąs prie jos, norėdamas ją atgal sugrąžinti, kai ji staiga atsisuko ir puolė jam ant kaklo.

— Aš negaliu iškęsti— sušuko ji ir prisispaudė prie jo, kaip mirštantis ieškąs gyvybės. —Aš negaliu klausyti, kai tu su manim gražiai kalbi. — Man išeiti — reikštų išeiti su apsunkinta sąžine. Mušk mane, mindyk kojomis, prakeik mane! — arba, jei tu mane myli — veski mane ir daryk su manimi, ką nori. Tik neatstumk manęs nuo savęs! — Ir vėl graudžiai pravirko.

Jis laikė valandėlę ją rankose ir tylėjo.

— Ar aš tave myliu? — tarė.—Švenčiausioji Dievo Motina! Tu manai, kad per mažą žaizdelę ištekėjo visas kraujas iš mano širdies? Nejaugi tu nejauti, kaip muša mano krūtinėj širdis, tartum, norėdama iš jos išsiveržti... prie tavęs? Bet jei tu taip kalbi norėdama mane ištirti arba, kad su manimi susitaikintumei,— eik nuo manęs. Tada nieko nenoriu apie tave girdėti. Taip pat tu neprivalai manyti esanti man kalta. Tu gerai žinai, kiek aš del tavęs kenčiu.

— Ne, — atsakė ji, tvirtai žiūrėdama ašarotomis akimis į jo veidą, — aš myliu tave... Ką aš dabar sakau, ankščiau aš bijojau pasakyti ir todel priešinaus. Dabar aš noriu būti kitokia. Aš

negaliu ilgiau ištverti, nežiūrėjusi į tave, kai tu pro mane eini. Aš noriu dabar ir pabučiuoti tave. Kai kils tavo galvoj abejonė del mano meilės, tu galėsi sau pasakyti: „Ji mane pabučiavo. O Laurella nebučiuoja nė vieno, o tik tą, kurį myli ir nori gauti už vyrą".

Ji pabučiavo trisyk Antonino ir atsitraukusi tarė:

— Dabar labanakt, mano mielasai. Eiki miegoti ir gydyk savo ranką. Nelydėki manęs. Aš nieko daugiau nesibijau, tik tavęs vieno.

Ji išėjo pro duris ir pranyko namų šešėliuos. Jis dar ilgai užsimąstęs žiūrėjo pro langą į jūrą, kurios paviršiuj mirgėjo tūkstančiai žvaigždžių.

*

Kada kartą mažasis padre Curato grįžo iš klausyklos, prie kurios ilgai klūpojo Laurella, nusišypsojo vienas sau. Kas galėjo manyti, kalbėjo sau, kad Dievas taip greitai būtų pasigailėjęs šios įstabios širdies. Aš sau išmėtinėjau negalėdamas pašalint tąjį demonišką jos atkaklumą. Bet mūsų akys perdaug trumparegės, kad galėtų įžiūrėti dangaus kelius. Palaiminki ją, Viešpatie, ir duok dar man susilaukti, kad Laurellos sūnus užvaduodamas tėvą, vežtų mane jūra. Ei, ei, ei, l'Arrabbiata.

Vertė stud. *St. Barzdukas.*

J. G-s

Dirbsime, nors ir katakombose!

Kova! Kova! Kaip daug reiškia šis žodis! Kovoj mūsų išganimas, kovoj mūsų pražūtis. Išganymas ar pražūtis — galutinės mūsų gyvenimo perspektyvos. Laimėjimas ar pralaimėjimas— būtinos kovos išdavos. Kas atėjo gyventi — atėjo kovoti. Kas kovoja, tas tik gali laimėti ar pralaimėti — kitos išeities nėra. Taigi žmogui, kaip kovotojui, tenka rinktis laimėjimą ar pralaimėjimą. Kas kovojo ir kovą ištesėjo del Amžinosios Duonos, tas laimėjo Amžinąją Gyvybę. Kas kovojo del laikinosios žemiškosios duonos, tas laimėjo žemės gyvybę ir pralaimėjo Dangiškąją. Ką tu, žmogau, pasirinksi? klausia gyvenimas, įduodamas tau kardą. Ką pasirinksi — ar stebuklinguosius Rojaus Sodus, ar putojančią žemės gyvenimo taurę išgersi iki dugno? Ar būsi Šviesos karžygys su elgetos drabužiais, ar Tamsos kareivis su auksu ir sidabru blizgančiais šarvais?—Mes norime gyventi, džiaugtis! Šalin vargai, šalin skausmai perdaug jie mus spaudžia! Kas mums Amžinoji Gyvybė, kai mes dabar norime gyventi! Duokit šian gyvenimo taurę — mes išgersime ją iki dugno! Štai kokius balsus mes girdime iš visų pusių, o anų Šviesos karžygių, tarsi, nebūtų—jie tylūs eina ir kovoja sunkią gyvenimo kovą.

Kova dvasios su materija gyvenime — amžinoji kova. Kilnieji idealai ir smulkieji reikalai — dvi didžiausios priešginybės. Tos priešginybės ypač ryškiai išeina aikštėn, kada žvelgiame į sukrutėjusias sujudėjusias visuomenės mases. Tų priešginybių mes galėjome matyt ir padaryt tam tikrų išvadų iš įvykusio Lietuvos visuomenės bruzdėjimo renkant Lietuvos III Seimą. Mes visi gal girdėjome šmeižtų, burnojimosi ir neapykantos išlietas jūras. Mes matėme, kaip demagogija, pataikavimas miniai sukėlė visas visuomenės gyvenimo padugnes. Mes matėme, kad tam visam begėdiškumui, melagystėms, šmeižtams buvo mėginta atsispirti, įnešti tiesos ir šviesos, bet ir tie kilnesnieji kovotojai nevisada išsilaikė reikiamoj aukštumoj, o jei kas išsilaikė tai, gyvenimo padugnių nepajėgė nuraminti. Štai kovos rezultate mes matom, kad Seimą kaip tik ir laimėjo tos labiausiai demagogijai pasidavusios grupės. Katalikiškosios grupės dabartiniame Seime lieka mažumoje — kitaip tariant pralaimėjusios. Ką gi mes, ateitininkai, jaunesnioji katalikų visuomenės dalis, turime galvoti del šio fakto? Ar iš tikro katalikai pralaimėjo? Jei pralaimėjo, tai kokios tolimesnės perspektyvos?

Katalikų atstovų Seime mažuma. Seimą laimėjo antikatalikiškos grupės daugiausia panaudojusios demagogijos, aštriausiai stačiusios luominius skirtumus, ekonominius reikalus. Išeina, kad šį kartą katalikų visuomenė nebegalėjo atsispirti materialinėms pagundoms, susvyravo ir kova laimėjo ne dvasinis princi-

pas, bet materialinis. Masės pasirinko savo viešpačiu materiją, pasirinko laikinąją duoną, kaip svarbiausį dalyką.

Kad materija laimėjo kovą, kalti yra kai kurie katalikų vadų—kalti todel, kad jie patys nepajėgė atsispirti materialinėms pagundoms, kalti, kad šalia grynai ideologinių reikalavimų buvo pastatę antraeilių, megžiaginių, kurie norėjo likti pirmaeiliais. Kada toki tendencija pasirodė kai kuriose grupėse, tai prie jų prisidėjo ir visai nekatalikiškojo nusistatymo žmonės. Ten prisidėjo žmonės, kuriems rūpėjo gal garbė ir biznis, bet ne katalikų reikalai. To viso vaisius — katalikuose susilpnėjo dvasios galybė, susilpnėjo disciplina, pasidarė savotiško pakrikimo. Tuo pasinaudojo katalikų priešai, tą tendenciją į materialinius reikalus dar labiau sustiprino, ir tuo įrodė, laimėdami Seimą, kaip nesveika katalikų vadams ir visiems katalikams skaldytis pagal luomus ar ekonominius išrokavimus. Juk tos katalikų grupės labiausiai ir pralaimėjo, kurios į materialinius reikalus ypatingo dėmesio buvo atkreipusios. Skaudaus fakto akyvaizdoj turime gerai atsiminti, kad katalikų tarpe turi būti *solidarumas*. Solidarumo dvasią visur turime skleisti. Katalikams turi būti svarbu ne kokio nors luomo reikalai, bet visos *visuomenės reikalai*. Visuomenės klausimus spręsdami katalikai turi atsiminti *teisingumą*.

Nors bendrai katalikiškos grupės pralaimėjo, bet iš kitos pusės mums parodė, kad stiprioji katalikų grupė paliko pastovi ir net laimėjo. Juk toji nepralaimėjusioji grupė kaip tik daugiausia dėmesio kreipė į solidarumo reikalą, į katalikybės idealus. Tai rodo tam tikrą stiprų pagrindą ir duoda vilties, kad mes, katalikai, vėl sustiprėsime, jei labiau pamilsime savo idealus, jei užmiršime asmeniškus reikalus, jei atsisakysime savimeilės ir net savanaudiško biznio. Mes atgimsime, jei iš savo tarpo pašalinsime karjeristus, kurie dėjosi katalikais, kol jais galėjo pasinaudoti. Tačiau karjeristų, prisiplakėlių, veidmainių ir šalinti nereikės — jie patys apleis mūsų eiles ir nueis, kur pamatys šiltą vietą. Su džiaugsmu palydėkime mes juos! Dabar, kada katalikams iš nekatalikų pusės gresia persekiojimai, mūsų eiles apleis ir silpnavaliai, šiaudadūšiai katalikai — mūsų eiles apleis zuikiai. Laimingos kelionės! nors ir gaila mums jūsų menkumo. Juk ir dulkė gali skristi pavėjui, ir šapelis gali plaukti pavandeniui, bet jei nori būti savęs vertas žmogus, garbingai gink savo įsitikinimus ir del jų kovok! Taip, jei tiesa reikalauja, jei myli savo idealus, pūsk prieš vėją, plauk prieš vandenį, kovok su audromis!

Be to, mes prie progos turime prisiminti, kad kovoti del idealo, del dvasinio principo yra visada sunkiau. Dvasia yra statytoja, o statyti visada sunkiau, ne kaip griauti. Katalikai, kaip idealizmo, dvasingumo atstovai, visada yra statytojai ir todel mes norėdami laimėt, turime daug daugiau jėgų padėti už tuos, kurie savo laimėjimą remia žemąja žmogaus prigimtimi, kurie remiasi medžiaga. O medžiaga yra mirties pradas, vedąs prie

organizmo iširimo, sugriuvimo. Todel, katalikai, įtempkim jėgas dideliam darbui, statybos darbui, kultūros darbui, išvidiniam sustiprėjimui!

Ką gi mes, ateitininkai, turime laukti, kada Lietuvos valdyti eina nekatalikiškas elementas? — Mes galime laukti, kad ir mūsų grynai katalikiškai kultūrišką darbą pradės trukdyti ir persekioti. Mes galime laukti, kad iš mokyklų bus pašalintas religijos mokymas, kad norės mus visus paversti materijos vergais, materializmo garbintojais. Mes galime laukti, kad mums bus nevalia laisvai galvoti ir gyventi katalikišku idealizmu. Galimas daiktas, kad bus mums draudžiama pasirodyti mokykloj kataliku. Tas brangus vardas gal bus pažemintas ir išjuoktas. Gal kiekvienas kaalikas bus vadinamas atžagareiviu ir atsilikėliu. Jei norėsime mets savo tikėjimą laisvai pareikšti, jei norėsime būti katalikais, tai mums gal bus pasakyta, kad mes politikuojame, kad mes kišamės į politiką. Juk ir dabar mūsų priešai mūsų neapkęsdami taip sako. Bet ar gi tikėti į vieną Dievą, tikėti į nemirtingą sielą, į Kristaus Dievystę yra politika? Ar politika yra, jei mes savo įsitikinimus norime moksliškai pagrįsti? Tačiau mūsų katalikų priešai nežiūrėjo į tai ir nežiūrės. Jie persekios mus. Jie, kurie skelbia tikėjimo ir sąžinės laisvę, norės uždrausti mums tikėti. Jie gal mėgins uždrausti ir ateitininkų kuopas. Bet tai mūsų neturi nugąsdinti. Jei zuikiai nusigąs, tegu bėga! Mes, kurie liksime, drąsiai eisime su savo šūksniu „Visa atnaujinti Kristuje".

Pirmiesiems krikščionims su savo tikėjimu reikėjo slapstytis katakombose—urvuose nuo priešų persekiojimo, bet krikščionys laimėjo. Gal ir mums ateitininkams laisvoj Lietuvoj reikės slapstytis, nes viešai svarstyti katalikams rūpimus klausimus bus uždrausta. Tegu draudžia! Tai tik sustiprins mūsų ateitininkišką dvasią, tai suburs mus į vienybę. Mes laimėsime! Jei mums bus draudžiama būti ateitininkais, mes slapta susirinkę su virpančiomis širdimis, su ašaromis akyse garbingai prisieksime tarnauti ateitininkų idealams. Mes jauni, mes energingi ir galingi, mes kūpini jaunystės idealizmo, mes nebūsime materijos vergai ir nenusilenksime jos garbintojams, mes liksime kovotojai del amžinosios gyvybės. Dirbsime, nors ir katakombose! Kas šiandien pralaimėta, tai ateity mes dvigubai laimėsime. Lietuva turi būt katalikiška!

St. Šalkauskis

Skautai ir pasaulėžiūra

(Žiūrėk „Ateitis“ Nr. 4, 211 psl.).

II.

1. — Iš to, kas buvo pasakyta apie skautizmo esmę, tikiuos, pakankamai yra paaiškėję, kad skautizmas yra visų pirma praktiška dorinio auklėjimosi sistema, kurios pagrindinial principai yra trumpai ir ryškiai suglausti iš vienos pusės Skauto Pažade, o, iš antros pusės, Skautų Įstatyme. Kaip ir kiekviena kita dorinio auklėjimo sistema, skautizmas negali neturėti, arba net negali nesiremti jokia pasaulėžiūra, kurios jis pats gali net nekurt ir neapdirbinėti. Atsakyti tad į klausimą, kokia pasaulėžiūra remiasi skautizmas, yra ne kas kita, kaip įžvelgti Skauto Pažade ir Skautų Įstatyme tam tikros dorinės pasaulėžiūros pagrindai. Jei prileistume, kad skautizmo pagrinde neglūdi joks dorinis pradas, tuo pačiu turėtume pripažinti, kad skautizmo rūmai yra pastatyti ant smėlio. Juk, norint rimtai imti skautų auklėjimosi sistemą, reik rimtai pateisinti ir tas dorinis principas, kuris yra joje judinamuoju veiksniu.

O gal skautizmas tėra vien aklas kultūrinių tradicij ų padaras, kuris negali būti pateisintas kritingos pasaulėžiūros šviesoje? Gal tai yra auklėjimo fikcija, kuri negali būti rimtai imama suaugusių jau žmonių? Taip galėtų pamanyti ne vienas žmogus, pažiūrėjęs abejinga akimi į išviršines skautizmo apraiškas ir nesigilindamas į dalyko esmę. Tuo tarpu, iš tikrųjų, dalykas siekia žymiai giliau, negu galima būtų manyti, remiantis pirmu abejingu pažvelgimu. Gen. R. Baden-Powell'as yra statomas pirmoje eilėje pedagogų, kurie kada nors yra rimtai pasidarbavę doriniam asmens išsiauklėjimui, ir sykiu pats skautizmas yra laikomas viena iš aukščiausių pasaulinės dorinės kultūros apraiškų. Šituo atžvilgiu yra įdomus liudymas, kurį daro apie skautizmą prancūzų pedagogas G. Belot'as savo referate, paruoštame IV-am Tarptautiniam Dorinio Auklėjimo Kongresui, kuris š. m. balandžio m. 16—20 d. turėjo įvykti Romoje. „*Tasai laukinio gyvenimo laisvanoris, kokiu kad yra skautas, sako Belot'as, pasižada laikytis garbės bei doros kodekso, kuris prieinamiausioje lytyje suglaudžia žmogiškąjį idealą, prie kokio civilizacija yra pakilusi*“. (Mano pabraukta. St. Š. [1])

Bet, jei galima sutikti, kad skautizmo kodeksas pasaulinės kultūros šviesoje yra atspindis aukščiausio žmogiškojo idealo, prie kurio pajėgė civilizacija pakilti, tai kitaip teks spręsti apie skautizmo idealą religinės pasaulėžiūros, pav., Evangelijos atžvilgiu. Pasirodys, kad, jei skautizmas ir neprieštarauja nėkiek Evangelijos dvasiai, tai vis delto jis yra jau ne atbaigiamasis,

[1]) G. Belot, La personnalité et les conditions de son développement dans la société, la famille et l'école, 26 p.).

bet tik įžengiamasis laiptas, kuris tik veda į evangeliškojo idealo pusę. Maža to, sykiu turės paaiškėti, kad kaip tik religijos srityje glūdi tikra skautizmo atrama panašiai, kaip kiekvienos tikros doros atrama glūdi religijos sankcijoje. Kad taip iš tikro yra, ir turėsime pamatyti, iš vienos pusės, iš skautizmo iniciatoriaus intencijų, o, iš antros pusės, iš religinio garbės ir prievolės pamatavimo.

2. — Gen. R. Baden-Powell'as ne kartą turėjo progos visai aiškiai pabrėžti, kad į skautizmo pagrindą yra padėtas religinis principas. „Tokia organizacija, kaip mūsoji, šakė jisai, prasilenktų su savo tikslu, jei ji netiektų religijos jaunimui“ [1]). Šita gen. R. Baden-Powell'o pažiūra tampa aiškia, kai yra žinomas jo įsitikrinimas, kad „žmogus maža tėra vertas, jei jis netiki į Dievą ir nesilaiko Jo įsakymų“ [2]). „Fundamentalinė deklaracija“, kuri šitam gen. R. Baden-Powell'o įsitikrinimui duoda autoritetingą aiškinimą, sako dar šitaip: „Prievolė atžvilgiu į Dievą yra svarbiausias iš visų dalykų, būtent, tasai, kuris padaro jaunuolį ištikimą savo principams, taurų bei lojalų, ir kuris stato jam prieš akis idealą ir įdiegia į širdį įsitikinimus, turinčius pražydėti gerais darbais“ [3]).

Gen. R. Baden-Powell'as tą patį savo įsitikrinimą pareikšdavo ne kartą ir žodžiu įvairiuose pasikalbėjimuose. Taip generaliniam Belgijos skautų patarėjui, jis yra pasakęs: „*Skautas yra visų pirma tikintysis žmogus; atmetu bet kurį skautizmą, kuris neturi savo pagrinde religijos*“ [4]). 1919 m. vienoje iškilmėje gen. R. Baden-Powell'as kreipėsi į kanauninką Cornette, kuris buvo atėjęs į iškilmę su prancūzų katalikų skautų grupe, šitokiais žodžiais: „Gerbiamasis Kunige, aš esu dėkingas dangui, kad jūs esate čion atėję, nes jūs atstovaujate religiniam principui, kurį aš esu pasiryžęs padėti į savo veikalo pagrindą“ [5]). — Po to, kas yra pasakyta, visai galima sutikti su J. Sevin'o pasakymu, kad „pagal supratimą, kurį turėjo pats iniciatorius, skautizmas yra tikėjimo išpažintojas“ [6]).

Del šitos irgi priežasties „toje sąžinės laisvės šalyje, kuria yra Anglija, netikintieji neturi įėjimo į skautizmą“ [7]). Tai įvyksta, būtent, todel, kad Anglijoje tikros skautizmo iniciatoriaus intencijos yra dar nuolatos gyvos, ir kad angliškojo skautizmo vadai supranta gerai religijos sąryšį su praktinio auklėjimo sistema.

---

[1]) SFB, p. 309, pagal J. Sevin, Le Scoutisme, 27 p.
[2]) SFB, 228 p., pagal J. Sevin, Le Scoutisme, 27 p.
[3]) Masters' Gazette, 1920 m. sausis, 16 p., pagal J. Sevin, Le Scoutisme, 45 p.
[4]) Master's Gazette, 1920 m. sausis, 16 p., Tėvo Jacobs S. J. straipsnis „Ar skautizmas yra religingas?“, pagal J. Sevin, Le Scoutisme, 22 p.
[5]) Georges Goyau, Une chevalerie: Le „Scoutisme catholique“, knygoje „Le Catholicisme doctrine d'action“, Paris, Editions Spes, 1922 196 p.
[6]) J. Sevin, Le Scoutisme, 30 p.
[7]) J. Sevin, Le Scoutisme, 30 p.

Jei mes, sako jie, priimtume į mūsų organizaciją netikinčiuosius, tai tuo pačiu mes nustotume buvę tikrais skautais. Jei yra pakankamai žmonių, kurie tetiki vien į medžiagą arba į atitrauktąsias idejas, ir kurie griežtai neigia bet kokio Dievo buvimą, kodel jie nesteigia savo atskiros organizacijos? [1]). Faktinai tad pasirodo, kad Anglija nežino skautų atejistų arba net neutraliai nusistačiusių religijos atžvilgiu, kokių kad yra Prancūzijoje, ir kurie sukelia pas angliškuosius skautizmo iniciatorius pasigailėjimo jausmą [2]).

3. — Tas faktas, kad kai kuriuose kraštuose vis delto pasitaiko skautų, kurie yra nusistatę religijos atžvilgiu neigiamai arba tik neutraliai, gali kartais paskatinti manyti, kad skautizmas surištas yra su religija vien pripuolamai, būtent, todel, kad toks buvo asmeninis jo iniciatoriaus gen. R. Baden-Powell'o nusistatymas. Norint įsitikrinti, kad iš tikrųjų taip nėra, ir kad, atvirkščiai, skautizmas yra organingai surištas su religijos tiesomis, dera visų pirma atsižvelgti į tai, kad skautizmas yra pagrįstas aukštu doros supratimu, kuris, kaipo toks, negali nesiremti galutinėje sąskaitoje religijos sankcija. Tiesa, norint išrodyti, kad negali būti tikros doros be religinio pagrindo, reiktų patiekti ištisą filosofinį traktatą, apie kurį čia kalbos negali būti. Bet mums tuo tarpu tereikės pasitenkinti vien keliais nurodymais, kurie, pavyzdžių dėliai, telies vien garbės jausmą ir prievolės sąmonę, t. y. tuos doros punktus, kurie taip yra svarbūs skautizmo esmei.

Teisybė reikalauja pripažinti, kad gali būti ir esti žmonių, kurie pasižymi kilniu garbės jausmu ir aiškia prievolės sąmone, ir kurie sykiu neigia religijos tiesas, t. y., tarp kitko, nepripažįsta Dievo buvimo ir protingos bei nemirtingos sielos. Bet sykiu reik irgi lygiai teisingai konstatuoti, kad jie pasižymi kilniu garbės jausmu ir jautria prievolės sąžine ne todel, kad jie yra nuoseklūs atžvilgiu į savo principus, bet kaip tik todel, kad jie faktinai nusideda nenuoseklumu atžvilgiu į savo neigiamąjį nusistatymą. Jei samprotausime bešališkai ir nuosekliai, nejaugi galėsime pripažinti, kad kilnus garbės jausmas yra priežastingame sąryšyje su teigimais, jog žmogus nėra sukurtas pagal Dievo, t. y. tobulos Esybės, panašybę, ir jog jis iš esmės nesiskiria nuo neprotingų gyvulių? Taip pat, jei panorėsime būti su savimi iš tikro tiesūs bei atviri, nejaugi galėsime manyti, kad aiški prievolės sąmonė gali padidėti nuo to, kad paneigsime žmoguje protingą, laisvą ir nemirtingą sielą, kuri turi atsakyti už žmogaus veiksmus prieš savo amžinąjį Kūrėją ir Teisėją? Iš tikrųjų nedaug tereikia atpalaiduotos nuo prietarų logikos, kad galima būtų konstatuoti nenuoseklumą tų žmonių, kurie tikisi apsaugoti kilnų garbės jausmą, paneigę esminį skirtumą tarp žmogaus ir paprasto

---

[1]) J. Sevin, Le Scoutisme, 30 p.
[2]) Ten pat, 21 p.

gyvulio, ir nesusilpninti prievolės sąmonės, atmetę protingos bei laisvos žmogaus sielos atsakomybę amžinajame gyvenime.

Šituo atžvilgiu labai įdomus yra didysis Dostojevskio kūrinys, pavadintas „Broliai Karamazovai“. Su prigimta sau galinga dialektika Dostojevskis stato čia ir svarsto giliausius pasaulėžiūros klausimus, kurie neduoda nurimti žmogaus sąmonei. Tarp kitko, jis suveda pagrindinius pasaulėžiūros klausimus prie šitokios samprotavimo schemos: „Jei nėra Dievo, nėra ir nemirtingos sielos; jei nėra nemirtingos sielos, viskas yra leista“. Kai yra sakoma, kad viskas yra leista, tuo pačiu yra suprantama, kad tokiu atveju negali būti kalbos nei apie tikrą garbės jausmą, nei apie tikrą prievolės sąmonę: jei viskas yra leista, žmogiškoji asmens nuožiūra panaikina bet kurią objektyvią dorą, bet kuriuos dorinius principus, kurie galėtų būti privalomi žmogaus veikimui bei elgimuisi. Tokiu irgi atveju negalima kalbėti apie žmogaus nusidėjimus arba nusižengimus. Tiesa, galima kalbėti apie tai, kas yra atskiram žmogui arba visai visuomenei naudinga arba nenaudinga, bet sykiu nuoseklumas negali leisti sudaryti žmonėms prievolės elgtis pagal savo asmeninę ar visuomeninę naudą, jei pripažinta, kad viskas yra leista, ir kad todel negali būti prievolių.

Šitaip supratus Dostojevskio samprotavimo schemą, reik pasakyti, kad jai iš tikro negalime atsakyti nesugriaunamo nuoseklumo: jei nėra amžinybės prado, t. y. Dievo, negali būti ir nemirtingos sielos; jei nėra nemirtingos sielos, t. y. protingos bei laisvos ir tuo pačiu dvasinės, tai negali irgi būti ir dorinės prievolės tikra to žodžio prasme; kitaip tariant, tik religijos pagrindinės tiesos tegali sudaryti dorai tikrąjį pagrindą ir vyriausiąją sankciją.

Norėdamas išrodyti savo samprotavimo nuoseklumą ir paremti jį psichologiniais ir visuomeniniais motyvais, Dostojevskis prileidžia teigimą, kad viskas yra leista, ir genialia analize nagrinėja psichologines ir visuomenines išdavas iš šito teigimo taikymo gyvenimo praktikai. Tuomet pasirodo, kad priėmus principą „viskas leista“, nesugadinta sąžinė visai savaimingu būdu protestuoja prieš jo taikymą gyvenime bei veikime; užtat žmonės, kurie, išsižadėję sąžinės, ima šitą principą taikyti savo elgimosi praktikai, paverčia žmogaus gyvenimą į skerdžiamojo galvijo kelią, kaip galima būtų interpretuoti pavadinimą vietos, kur vyksta „Brolių Karamazovų“ veiksmas. Žodžiu tariant, Dostojevskis su visa genijaus galybe išrodo, kad principas „viskas leista“ yra taip ar šiaip neprimtinas žmogaus gyvenimui; o jei taip, tai reik prileisti, kad Dievas yra, kad žmogaus siela yra nemirtinga, ir kad žmogaus dora remiasi galutinėje sąskaitoje šitos nemirtingos sielos atsakomybe prieš amžinuosius Dievo įstatymus.

Sakau, nėra galimybės vienos paskaitos ribose išnagrinėti nors kiek pakankamai paliesto čia klausimo apie doros priklausomybę nuo religijos. Bet jau to, kas pasakyta, pakanka, kad

galima būtų spręsti, kad *religijos pripažinimas ir nuoseklus jos pritaikymas gyvenimui bei veikimui negali nestiprinti garbės jausmo ir prievolės sąmonės*, ir kad, atvirkščiai, *religijos neigimas negali neardyti ir šito jausmo ir šitos sąmonės*. Štai kodel skautizmas, kuris iš dorinių veiksnių ypatingai išskiria savo reikalams garbės jausmą ir prievolės sąmonę, negali nesiremti religijos tiesomis ir netaikyti jų nuosekliai savo praktinio dorinio auklėjimo sistemai. Todel irgi galima sutikti su J. Sevin'u, kai jis sako, kad „skautizmui esminis dalykas yra būti praktiškai tikinčiam bei religingam“ [1]). Tokiu būdu skautizmas turi religijoje savo šaltinį ne tik atsižiūrint į jo iniciatorių intencijas, bet ir į principus, kuriais jis galutinėje sąskaitoje remiasi.

Ir nejaugi, kitaip esant, skautas galėtų dėti į savo garbės pažadą ištikimumą Dievo įsakymams? Skautas nemėgsta tuščių žodžių ir, duodamas pažadą, rimtai jį supranta. Tuo tarpu savo pažadą jis pradeda garbės pasižadėjimu dėti visas pastangas prievolėms atlikti atžvilgiu į Dievą. Skautizmas perdėm būtų melas ir hipokrizija, jei šitas pirmasis pažadėjimas teturėtų vien fiktyvinės, arba tariamosios reikšmės.

4.—Remdamasis galutinėje sąskaitoje religijos tiesomis, skautizmas vis del to nesiremia viena kuria tikyba. Todel skautu gali būti lygiai katalikas ir protestantas, krikščionis apskritai ir žydas. Žodžiu tariant, *visos tikybos, kurios pripažįsta pagrindines religinės pasaulėžiūros tiesas, t. y. Dievo buvimą, sielos nemirtingumą ir laisvą valią, sutaria su tuo skautizmo pasaulėžiūros minimumu, kuris yra privalomas visiems skautams*. Priėmus šitą pasaulėžiūros branduolį, palieka dar didelis tikybinės laisvės plotas, kuriame kiekvienam skautui leidžiama laisvai apsispręsti pagal savo tikybos reikalavimus. Ogi pats skautizmas eina savo smulkesniame išsivystyme kultūrinio auklėjimo pakraipa, kuri yra priimtina visoms tikyboms. Tokiu būdu dėdamas į savo išsivystymo pagrindą bendruosius prigimtosios doros principus, skautizmas tampa plačiai priimtina praktinė dorinio auklėjimo sistema. „Skautų Įstatymas, sako anglų vyskupas Butt'as, sudaro tvirčiausią pagrindą, ant kurio kiekviena tikyba gali statyti antgamtinį auklėjimą. Ir jame nėra nieko keistino: pakanka jisai praktikuoti krikščioniškosios dvasios prasme“ [2]).

Taigi pasirodo, kad kilnusis religinio gyvenimo idealas, kuris glūdi doros pagrinde, yra visiems skautams bendras ir įvairioms tikyboms priimtinas. Bet šito idealo išvystymas dogmatiniame moksle paliekamas kiekvienos tikybos kompetentingiems organams, ogi kiekvienam skautui — laisvas apsisprendimas pagal savo tikybos reikalavimus. Šita prasme skautams paliekama plati laisvė ir sykiu rekomenduojamas kuo didžiausias tolerantingumas.

---

[1]) Le Scoutisme, 26 p.
[2]) J. Sevin, Le Scoutisme 48--49 p.

Trečioji iš Bendrųjų Taisyklių, liečianti religinio skautų gyvenimo tvarką, yra skautizmo iniciatoriaus nusakyta šitokiu būdu: a) Yra laikoma faktu, kad kiekvienas skautas priklauso prie vienos kurios tikybos ir prisilaiko jos taisyklių. b) Kai būrys susideda iš vienos tikybos narių, yra pageidaujama, kad skautmeisteris nustatytų kulto apraiškas ir pamaldų tvarką susitarimu su būrio kapelionu arba šiaip jau su bažnytine vyresnybe. c) Kai būrys susideda iš skautų įvairių tikybų, privalu kiekvienas paraginti prisilaikyti nuosavos tikybos taisyklių ir nedera daryti bendrų pamaldų. Stovykloje kasdieninė malda arba savaitinės pamaldos turi būti paprasčiausios ir dalyvavimas jose — neprivalomas [1]).

Gen. R. Baden-Powell'as sąmoningai yra palikęs daug laisvės religinio skautų gyvenimo tvarkymui, kad įvairios skautų grupės, susidariusios iš vienos tikybos narių, galėtų gyventi daug pilnesniu religiniu gyvenimu, kaip kad tada, kai skautų būriai susidaro iš įvairių tikybų narių. Reik juk žinoti, kad, jei Skautizmo Tėvas nustato vien tam tikrą pasaulėžiūros minimumą, privalomą visiems skautams, tai šitokis bendras reikalavimas dar toli gražu nereiškia, kad jis laiko žmogui pageidaujama prisilaikyti gyvenime religijos minimumo ir nesistengti išplėsti religinio gyvenimo iki maksimalinio teorinio bei praktinio pilnumo. Jis tik šitų uždavinių nestato skautizmui, kaipo tokiam, laikydamas pakankamu praktinio skautiškojo auklėjimo reikalams tą pasaulėžiūros minimumą, kuris buvo anksčiau nusakytas. Bet, jei šitas praktinis dorinis auklėjimas gali būti paremtas pilnesniu religiniu gyvenimu, tai, skautizmo iniciatoriaus supratimu einant, šitokis papildymas tegali būti vien pageidaujamas.

Taip statydamas religijos klausimą, skautizmas tampa ne tik religijos parama, pats jąja remdamasis savo doriniame nusistatyme, bet — ir religinio tolerantingumo mokykla: čia, būtent, yra toleruojamas priemonių įvairumas, nors yra priimtas vienas bendras idealas. Panašiai yra ir su skautizmo nusistatymu tautybės atžvilgiu. Būdamas dorinio auklėjimo sistema, skautizmas yra sykiu ir stiprus tautinio auklėjimo veiksnys. Jis yra per daug realus ir praktiškas, kad galėtų nematyti tautybėje teigiamo veiksnio, nors ir individualizuojamo pagal atskirų tautų gyvenimo aplinkybes. J. Sevin'as net griežtai teigia, kad *skautizmas yra ne kas kita, kaip platus tautinio auklėjimo užsimojimas*, ir kad toks kaip tik buvo gen. R. Baden-Powell'o noras, būtent: „pakelti rasę, užtikrinti krašto ateitis, apsaugoti rytojaus žmones, kol nėra dar per vėlu" [2]).

Bet, jei skautizmas yra tautinio auklėjimo užsimojimas, tai šitas faktas toli gražu nereiškia, kad jis turi iš esmės nors mažiausį palinkimą į šovinistinį nacljonalizmą, kuris būtų agresyvus

---

[1]) Negriežtas vertimas pagal J. Sevin, Le Scoutisme, 20--21 p.
[2]) J. Sevin, Le Scoutisme, 6 p.

kitų tautybių atžvilgiu. Ketvirtasis Skautų Įstatymo punktas yra to universalinio altrujizmo išraiška, kuri nėra pripuolama skautizmo esmei: skautas, sakoma jame, yra draugas visiems ir brolis kiekvienam kitam skautui, nežiūrint to, prie kokios socijalinės klasės šis priklauso. Žodžiu tariant, visuotinojo altrujizmo jausmai verčia skautą pergalėti savyje nepateisinamus bet kurio ekskliuzivizmo polinkius, t. y. ir socijalinio, ir tautinio, ir religinio, ir tt. Tuo pačiu skautizmas tampa socijalinės, tautinės ir religinės taikos veiksniu, arba, mažiausia, tuo veiksniu, kuris į luomų, tautybių ir pasaulėžiūrų sąspyrį įneša garbingos kovos principus, pagrįstus džentelmeniškuoju garbės supratimu. Ir čia *skautizmas pasirodo sveiku protestu prieš tuos metodus, kuriuos vartoja dabartinis paskendęs praktiškajame nihilizme pasaulis.*

5. — Neatsakyčiau pilnai į pastatytąjį šiai paskaitai klausimą, jei praeičiau patylomis skautizmo santykius su krikščionybe. Todel, eidamas prie galo, turiu ir apie tai šį tą pasakyti. Reik čia visų pirma žinoti, kad į tą tejistinės pasaulėžiūros minimumą, kuriuo principijaliai ir oficijaliai remiasi skautizmas, krikščionybės esmė neįeina. Skautizmas, būtent, pripažinęs Dievo buvimą ir Jo įsakymus, stengiasi, kiek galėdamas, apsiriboti prigimtųjų doros dėsnių sritimi, kad tuo pačiu galėtų pasidaryti priimtinas didžiausiai žmonių daugumai. Užtat visai kitaip yra ui tomis autonomingomis skautų grupėmis, kurios susidaro iš svenos kurios krikščioniškosios tikybos narių. Tuomet krikščioniškosios pasaulėžiūros tiesos yra su visu nuoseklumu kuo plačiausiai taikomos skautiškojo auklėjimosi reikalams. Pav., belgų skautai su visu nuoseklumu praveda skautų veikime katalikiškosios tikybos principus. Apskritai net yra pripažįstama, kad skautai katalikai yra žymiai prisidėję prie skautiškųju tradicijų išdirbimų ir prie skautiškojo judėjimo išsivystymo. Katalikų Bažnyčia, matydama skautizme teigiamąjį dorinio auklėjimosi pagrindą, atremtą į prigimtuosius doros dėsnius, aprobavo net šitą kilnų judėjimą, taip kad „*oficijaliai skautų organizacija yra pasidariusi viena susibūrimo lytimi, patariama jauniems katalikams*“[1]).

Bet vis delto ne šitame organizaciniame santykiavime glūdi tai, kas yra reikšmingiausia skautizmo santykiuose su krikščionybe. *Reikšmingiausias, būtent, yra tasai dorinis skautizmo nusistatymas, kuris yra faktinai ne kas kita, kaip prigimtoji įvada į krikščioniškosios doros žydėjimą.* Galima net pasakyti, kad visi charakteringi krikščioniškosios doros bruožai randa skautizme atatinkamus dorinius polinkius, kultūrliniu būdu motyvuojamus. Tiesa, šitie polinkiai, reiškią, G. Beloť o pasakymu, aukščiausią žmogiškąjį idealą, prie kurio yra pakilusi civilizacija, teužbrėžia vien prigimtąją pakraipą į tą dieviškąjį idealą, kurį su visu skaidrumu piešia Evangelija ir krikščioniškasis asketizmas, pav., šv.

---

[1]) J. Sevin, Le Scoutisme, VIII p. Mano pabraukta, — St. Š.

Pranciškaus Asižiečio „gėlelės“. Vis delto tam tikras atatikimas tarp skautizmo dorinio kodekso ir evangeliškosios asketikos yra labai reikšmingas.

Kad galėtume įsitikrinti, imkime keletą pavyzdžių. Jei ieškotume visų pirma, kas yra reikšminga doriniame krikščionybės gyvenime, tai turėtume taip ar šiaip įsitikinti, kad krikščioniškoji dora stato pirmoje vietoje įsakymą mylėti Dievą ir tuč tuojau reikalauja šitą įstatymą papildyti antruoju įsakymu mylėti savo artimą, kaipo patį save. Skautizmas stato pirmoje vietoje reikalavimą atlikti savo prievoles atžvilgiu į Dievą ir vyriausybę ir paskui reikalauja tiekti pagalbą savo artimui visose aplinkybėse. Krikščioniškasis reikalavimas mylėti Dievą ir savo artimą suima į save skautizmo reikalavimus, nes mylėti yra daugiau, negu atlikti savo prievoles arba patarnauti savo artimui.

Toliau, galima pastebėti, kad krikščioniškosios doros žydėjimas ypatingai pasireiškia herojiškame praktikavime tokių evangeliškųjų patarimų, koklais yra neturto, klusnumo ir vienuoliškosios skaistybės patarimai, ir kurie sudaro vienuoliškojo asketizmo pagrindą. Skautizmas savo išvidiniu nusistatymu kaip tik eina šita pakraipa, nors nenueina taip toli, kaip siekia evangeliškieji patarimai. Skautizmas, būtent, priešinasi godumui ir pratina prie išmintingo ir ekonomiškojo atsinešimo prie turtų, kurių įsigijimas turi būti atremtas į darbą; reikalauja tam tikro klusnumo ir tuo pačiu išdirba jaunime klusnumo drausmę, ir pagaliau griežtai reikalauja nuo jaunimo skaistybės mintyse, žodžiuose ir veiksmuose. Žinoma, skautizmas neturi savo tikslu padaryti iš jaunuolių asketus tikra to žodžio prasme. Čia tėra reikšminga vien tai, kad skautizmo doriniai reikalavimai ne tik sutaria su krikščioniškąja etika, bet yra dargi savo rūšies įvada į tą „vidaus gyvenimą“, kuris sudaro krikščioniškojo asketizmo esmę.

Nemažiau reikšminga yra ir tai, kad skautizmas turi bendrų bruožų ir su pranciskanizmu. Šv. Pranciškus Asižietis, tasai evangeliškosios dvasios žygininkas, ne tik buvo gailestingas gyvuliams, kaip to nori anglų skautai, bet ir matydamas Dievą gamtoje, mylėjo augmenis ir gyvulius, kaip to nori prancūzų katalikų skautai. Pranciskanizmas dvasioje buvo net žymiai didesniame laipsnyje ir gamtos meilės ir gailestingumo gyvuliams ir to džiaugsmingo jaunatvės nusiteikimo, kuris taip yra savas šventiesiems žygininkams. Ir šituo atžvilgiu skautizmas yra ne naujas apreiškimas, bet tik atspindis tų antgamtinių laimėjimų, kurių buvo atsiekę jau viduramžiais pranciskanizmo žygininkai. Taip aukščiausias prigimtosios dorinės kultūros laiptas pasirodo dar kartą esąs vien religijos laimėjimų prieangyje. Tuo, žinoma, nepaniekinama šitos kultūros, bet tik nustatoma tikra perspektyva tarp dorinio ir religinio gyvenimo. Šitoje perspektyvoje kaip tik aiškėja, kad *skautizmas visu savo nusistatymu eina aukščiausių dorinių laimėjimų pakraipa*, nors ir nėra asketizmo mokykla tikra to žodžio prasme.

Iš tikrųjų, kaip buvo jau anksčiau pakankamai nusakyta, *skautizmas yra jaunimui dorinio žygiškumo mokykla ir tuo ne tik atmena, bet ir yra krikščioniškojo viduramžių riteriškumo atgimimas.* Čia vėl matomas dar vienas išvidinis santykis, kurio yra tarp skautizmo ir krikščionybės. Taip ar šiaip skautizmas yra krikščioniškosios kultūros padaras jau todel, kad jis yra suplanuotas įsitikinusio krikščionies ir pagrįstas doriniu kodeksu, kuris nuosekliai, nors ir iš tolo, veda prie evangeliškosios etikos. Todel irgi nėra pripuolamas ir sąryšis tarp skautizmo ir krikščioniškojo riteriškumo: skautizmas, kaip sakyta, yra šito pastarojo savotiškas atgimimas, pritaikytas prie mūsų gyvenimo aplinkybių.

Baigdamas savo išvadžiojimus, norėčiau prie šios progos dar padaryti keletą pastabų apie skautiškojo judėjimo reikšmę mūsų tėvynei. Man bent yra neabejotina, kad *Lietuvos skautai galėtų pasidaryti jaunuoju avangardu tolimesnėje mūsų valstybinio, tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje, jei sugebėtų tinkamai susiorganizuoti ir prisitaikyti prie mūsų gyvenimo aplinkybių* Principijaliai reik pripažinti, kad toje praktinio auklėjimosi pakraipoje, kuria eina skautizmas, yra kaip tik labai daug davinių įsigyti tai, kas mūsų tautai šiuo laiku stinga. Nesenai turėjau progos paliesti klausimą apie lietuvių tautos ūgdymo uždavinius[1]). Kai dabar tenka man lyginti tai, kas yra siektina mūsų tautos ūgdyme, su tuo, ką gali patiekti skautizmo judėjimas tarp Lietuvos jaunimo, turiu pasakyti, kad beveik kiekvienam mūsų tautinio auklėjimosi uždaviniui kas nors atatinka skautizmo sistemoje.

Mums, pav., reikalingi yra tokie tautos nariai, kurie būtų pilnutiniai žmonės. Tuo tarpu, kaip galima išauklėti pilnutinis žmogus nenormaliose miestiškosios kultūros aplinkybėse, kur labai dažnai auklėjimas bei lavinimas yra suprantama, kaipo knygiškas mokymas, atitrauktas nuo gamtos ir realaus gyvenimo ir todel neduodąs praktinio dorinio išsiauklėjimo? Skautizmas kaip tik gali duoti, kas čia yra reikalinga. Tai, žinoma, nereiškia, kad jis gali atstoti mokyklinį lavinimą, arba net jaunimo lavinimąsi rateliuose, bet užtat tai reiškia, kad jis gali sekmingai papildyti ir vieną ir antrą, vesdamas jaunimą į platų gamtos pasaulį ir versdamas jį, iš kitos pusės, daryti praktinius doros žygius tarp žmonių.

Mums, toliau, reikalinga yra tikra tautos vadovybė, į kurią įeitų iš tikro geriausieji žmonės, ir kurie garbingai sugebėtų vadovauti demokratinėms masėms. Skautizmas, kaip buvo savo laiku sakyta, jau tuo ruošia būsimų vadų, kad moko jaunimą drausmingai paklusti įstatymams ir principams, nes tik tas sugeba tikrai vadovauti, kas sykiu sugeba pats būti klusnus. Taigi, kaip sakyta, vadas glūdi kiekviename skaute, vertame šito vardo.

Nemažiau mums yra svarbus šeimyninio auklėjimo klausimas, nes, nesutvarkius tinkamai šito klausimo, negalima tikėtis

---

[1]) ž. Židinys, 1926 m. 3 Nr.

tikros kultūrinės pažangos mūsų krašte. Skautizmas ir čia padeda gerą pradžią, mokydamas, kad skauto prievolės prasideda šeimynoje. Tokiu būdu bendras skautizmo lojalumas pasireiškia jau šeimynos atžvilgiu ir tuo pačiu skautizmas auklėja jaunime būsimus gerus šeimynos tėvus. Be to, skautizmas sugeba papildyti tą dorinio auklėjimo stoką, kuri del kokių nors priežasčių susidaro šeimynos gyvenime, — nekompromituodamas net šeimyninio gyvenimo reikšmės.

Pagaliau visos pageidaujamos mums žymės, nuo kurių pareina kultūrinė mūsų pažanga, taip ar šiaip išsivysto sąryšyje su praktine skautiškojo auklėjimo sistema. Skautas yra pratinamas tiksliai, akuratiškai, sumaniai ir gerai atlikti bet kurį darbą, įsigijus iš pradžių tam tikrų techninių žinių. Tuo pačiu jis yra ruošiamas lemtai organizuoti tiek savo profesinį, kiek ir visuomeninį darbą. Skautas, kaip galėjome savo laiku įsitikrinti, yra iš esmės visuomenininkas, kuriam nėra svetimas nei drausmingumas, nei teisėtumas, nei solidarumas. Žodžiu tariant, tikras visuomeniškumas yra neatskiriamoji skauto žymė, t. y. ta žymė, kuri taip yra pageidaujama mūsų žmonėms.

Labai svarbu yra dar tai, kad skautizmas išvysto jaunime laisvą iniciatyvą ir drąsų užsimojimą gyvenimo žygiuose ir šiaip jau veikime. Skautizmas kaip tik stengiasi lavinimąsi bei auklėjimąsi paremti savarankiškuoju jaunimo veiklumu, kad jis įprastų savo pajėgomis stebėti, mąstyti, apsispręsti, veikti, žodžiu tariant, vaidinti aktyvią rolę savo išsilavinime bei išsiauklėjime ir dargi aplinkybėse, kurios reikalauja tikros iniciatyvos ir kultūrinio kuriamojo užsimojimo. Tad ir šituo atžvilgiu skautizmas galėtų auklėti mūsų jaunime ypatybes, kurių mums taip trūksta, ir kurios sykiu taip yra mums pageidaujamos.

Del visų motyvų, kurie teko man išdėstyti, aš laikau savo prievole ne tik padrąsinti pas mus tą naują žygiškumo atgimimą, kuriuo yra skautizmas, bet ir linkėti garbingiems jo adeptams, kad jiems pasisektų kuo veikiausiai užimti tą avangardo vietą, kuri jiems teisėtai gali priklausyti tolimesnėje mūsų valstybinio, tautinio ir dvasinio atgimimo eigoje.

At-kų Rūmų pamatų pašventinimas: x) kun. Dogelis 1. Dulskis, 2. M. Krupavičius, 3. Dobrovo kis, 4. Dr. P. Bielskus, 5. Prof. Dovydaitis ir 6. Prof. Kuraitis.

K. Antanas

Meilė ir draugiškumas

I.

Įvairus visatos pasaulis, įvairesnis mūsų pasaulis, o dar įvairesnis žmogaus pasaulis. Visatos pasaulis didingas erdves raižančiais kūnais; mūsų pasaulis žymus gyvija, o žmogaus pasaulis platus troškimais. Visi tie pasauliai harmonizuojasi tikslingoje visatos tvarkoje.

Žmogus tarp tūkstančių gyvenimo reikalų, vargų, nelaimių, skausmų bei džiaugsmų lyg skęste paskęsta smulkmenose, užsimiršta savojo pasaulio su kitais pasauliais harmoniją. Jis gal ir visai prapultų tose smulkmenose, užsimirštų kitus, jei visatos Kūrėjas nebūtų įdiegęs jam kilniausį jausmą, jungiantį jį su kitu žmogumi. Tasai jausmas mūsų kalba vadinamas m e i l ė s vardu. Meilė! kiek daug pasako tasai žodis, kiek ant jo aukuro pasaulis deda aukų — amžiais smilksta tasai aukuras, amžiais žmonija saugoja tą šventą ugnelę.

Meilė žmogų lydi nuo lopšio iki karsto lentos. — Vos kūdikis išvysta pasaulio šviesą, jo akyse suspindi džiaugsminga kibirkštis ir jis meiliai tiesia rankytes į besišypsančią motiną. Auga kūdikis, su juo auga ir tasai švelnus jausmas. Pražysta gražusis jo gyvenimo pavasaris, ima skleistis, kaip pumpuras ir švelnusis meilės jausmas. Jaunatvės karščiu užsidegusi širdis prisipildo troškimais. Jai pasaulis darosi perankštas, o viena širdis permaža: ji ieško kitos širdies, su kuria galėtų dalintis Kūrėjo suteiktais turtais, laimėmis ir vargais; ji viena ilgisi, ieško kitos širdies, į ją nori išsilieti, o per ją ir į visą žmoniją. Mylinti širdis myli visą pasaulį, norėtų ji apglėbti, bet koks parodoksas — savo pasaulį sukuria iš dviejų širdžių!

Jaunatvėje šis kilnusis jausmas apipinamas svajingomis varsomis ir taip paspalvintas jis skatina prie romantiškų žygių. Jaunatvė beria daugiausia smilkalo ant šio aukuro, labiausia jį įliepsnoja. Meilė ir draugiškumas, draugiškumas ir meilė — kartoja tūkstančių tūkstančiai lūpų. Meilė ir draugiškumas — du gyvenimo kelionės švyturiu, teikiančiu gyvenimo ir džiaugsmo, nusiminimo ir skausmo. Tuodu švyturiu drauge žėri skaidria šviesa mūsų širdyse, kartais susiliedami į vieną didį švyturį.

Jaunieji draugai ir jaunosios draugės, ir jūsų širdy žėri tie švyturiai. Vieniems jie padeda apsisaugoti nuo audrų ir gyvenimo laivą nukreipia nuo uolų, kad nesudužtų; kitų švyturiai taip įliepsnoti, kad nuo skaidrios šviesos aptemsta akys ir gyvenimo laivas įšėlusių audrų nubloškiamas susimuša į aštrias uolas.

Todel pravartu dabar pakalbėti apie tai, kuo daugiausia gyvenama mokyklos suole besėdint, būtent: apie meilę ir draugiškumą. Nekalbėsiu su jumis čia apie aukštas teorijas, neliesiu viso gyvenimo meilės bei draugiškumo, — apimsiu vien jaunystės tarpsnį. Mums reikia pažiūrėti, kur šiuodu švyturiu jungiasi ir kur skiriasi, kur juodu turi jungtis ir kur turi skirtis.

II

Gyvena jaunuolis ar jaunuolė ramiai, niekas nerūpi, niekas širdies nespaudžia. Bet štai, staiga, savo širdy pajunta kažkokią švelnią šilumą, pajunta naują gyvenimo pulsą — jo akys sutiko kitas akis, kurios įliepsnojo keistą liepsnelę. Čia kyla pirmieji meilės diegai. Jie dar švelnučiai — švelniai paliečia širdį, visai nesiinteresuoja fiziologiniu atžvilgiu — vien kelia lyčių santykius į aukštesnį laipsnį. Pirmoji meilė yra skaisti, dora, kilniai pergyvenama. Tokia meilė vadinasi erotinė. Ji tenka kiekvienam pergyventi ir ji pasireiškia plačiais jaunatvės romantiniais užsimojimais, tylia svajone, didžiais troškimais ir gali net tarnauti aukštesnei kūrybai. Šiame laikotarpy pradedama rašyti daugiausia eilėraščių, idealizuojančių svajingą pasaulio, Dievo, o dažniausia kitos lyties asmens grožį. Erotinė meilė turi grynai idealinio arba psichologinio (dvasinio) pobūdžio, bet visados turi palinkimo pereiti į fiziologinę (kūninę) meilę. Idealinė meilė kyla staigiai ir retai atsižvelgia į asmenį, į kurį įsimylima. Dažniausia įsimylima į daug vyresnį, nelygų nei luomu nei amžiumi asmenį. Erotinė meilė yra dar tiek nepribrendus, kad ji būtinai turi baigtis. Ir baigiasi nusivylimu arba paprastu atšalimu. Meilės užsivylimai ne visiems praeina lygiai ir todel atsiranda smarkus pavojus nukrypti nuo protingo nusistatymo. Šiuo žvilgsniu žmogus privalo būti tvirtas, reikalinga valia ir griežtas atsparumas visiems nukrypimams, kurie gresia pavojumi nuslysti iš dangiškos aukštumos į purviną žemę.

Meilės jausmas apima jaunų ir senų širdis. Pagal tai vienam ji yra tik malonus jausmas asmenų ar minčių sužadintas, kitam ji duoda progos kitiems pasišvęsti, ji yra pasiaukojimas. Tai, ką daugiausia pasaulis vadina meilės vardu yra egoistiškoji (savimeilės) meilė: vyras myli moterį už tai, kad ji jam graži, patinka, jos bendravimas suteikia malonumo; moteris vyrą myli del to pat, del ko vyras myli moterį. *Tikroji meilė nori vien aukoti, egoistiškoji — vien gauti.*. Visi myli tą, kuris tikrai myli (Emerson), bet galima pasakyti, kad tasai, kuris tikrai myli—visus myli.

Ir todel jaunuolis ar jaunuolė, švelnios srovės pagautas, myli visus, myli skaisčius idealus, jiems atsiduoda ir tarnauja. Kiauras naktis svajoja apie mylimą, širdis vien pas mylimą plasnoja. Toks jaunuolis nejuntamai tobulėja, jei pamilsta už save tobulesnį asmenį, nes noras mylimam įtikti verčia vergiškai sekti tai, kas mylimam yra šventa. Prigimtis gražiausia toms akims ir

žmonija brangiausia tam, kas myli kilnią moterį“[1]). Tas pats be abejo tinka ir mergaitėms.

Meilė, kuri savy aukštesnio pagrindo neturi, vien paviršutinių jausmų sužadinama, greitai ir išnyksta. Pirmas žvilgsnis mus visada gali sužavėti, bet iš pirmo žvilgsnio pamilti negalima (tai pasiseka tik poetams: A. Mickevičius „Ujrzałam raz i kocham już“ „išvydau ir myliu“). Meilė, verta šio vardo, privalo būti trobesys, kuris kyla ant pagrindų tikro mylimos būtybės pažinimo.

Meilė pasireiškia jausmais; širdis savais troškimais ribų neturi, ji savo sparnais plasnoja visur — tad kas gali suvaržyti širdį, kuriai krūtinėje ankšta? Kas gali uždrausti tai, kas jai yra gražu, patraukia, miela? Kodel prispaudus prie liepsnojančių lūpų taurę neišgerti jos iki dugno? Kam palikti?— štai klausimai, kuriais apiberia jaunuolis pagautas ekstazės, jaunatvės karščio. Vienok reikią atsiminti, kad vienas tik meilės karštis, be aukštesnių siekimų, tik gaudymas momento yra meilei kapas. Toji taurė, kurią prisispaudęs prie lūpų iki dugno išgersi, liks tuščia ir nereikalinga; tu ją numesi ir ji subyrės į šukes. Ir meilės vainikas suvys, nubyrės jo žiedai ir žalieji lapai. Karštis sudegins visa ir liks tik pelenai, o tu, besirengiąs pražydėti pumpuras, niekados jau nebepražydėsi.

Meilė turi turėti ribas, kurias atitveria skaistybė ir idealai. Jaunuolis turi mylėti visu širdies skaistumu, nes „kūnui ir širdžiai nešvariems pastojus, nyksta visas žmogus, nyksta visa tauta“[2]).

Malonūs jaunuoliai! čia nėra vietos žaismui ir išdykavimams, tai yra rimta ir, pažadinti gemančios meilės turim prisipažinti, kad prasideda didelė gyvenimo drama, pilna tragiškų galimybių. Nesijuokim, neišdykaukim, bet šaukimės palaimos Dievo, kuris mums davė širdį mylėti.

Mylėti ir jausti, kad esi mylimas yra didelė laimė, — tai džiaugsmas, kuriuo gyvenama, viltys, kuriomis ruošiamasi ateities gyvenimui. Gyventi tada įdomu ir smagu. Bet atvirai žinoti, kad esi mylimas nėra jokio įdomumo, nes tada gražios lūkesio ir ilgesio svajonės, prasiskverbusios pro paslapties uždangą, ima baigtis ir žiaurioji realybė artėja. Tada reikia susikaupti viso gyvenimo meilei, kuri pasireiškia moterystėje.

Prisipažinti meilėje — juk tai pareikšti pats švenčiausias, pats kilniausias jausmas. Tačiau to drovimasi. Ir labai gerai. Tvirtavalio ir kilnaus asmens pareiškimas yra brangus ir prigimtis čia jam padeda, versdama sunkiai ištarti prieš kitos lyties atstovą tą užburtą žodį „myliu“. Kas lengvai jį ištaria, tas lengvai ir myli.

---

[1]) *Dr. Mary Wood—Allen,* Ce que toute jeune fille devrait savoir, 169 p
[2]) *Vydūnas,* Ne sau žmonės, 75 p.

Jaunuoli, pasirink ką mylėti! Nemylėk to, kas tave trauktų žemyn, nemylėk kūno, bet mylėk sielą ir su mylima siela kilk aukštyn. Kas nekyla — krinta. Taupyk savo meilės jėgas, neaikvok jų bet kam. Kas skęsta vien svajonėse, įsimyli tiek, kad darbą užmiršta, to meilei netikėk — ji laikina ir išnyks, kaip nyksta rytmečio saulei patekėjus skaisčiausi rasos perlų lašeliai.

Štai meilė, kuri pasireiškia jaunuolių gyvenime. Gaila, kad meilei pažymėti mes turime vieną žodį. Mes ne tik mylime bernelį ar mergelę, bet mylime Dievą, tėvynę, gimdytojus, brolius, seseris, artimą. O juk begalinis skirtumas tarp meilės, kuria motina myli sūnų, žmogus myli Dievą ar bernelis mergelę! Kas išpainios visas tas meilės gijas, susipinančias mūsų širdyje? Tai ne žmogaus galioje. Žmogus sutvertas mylėti, del meilės dirbti, kentėti ir per tai pasiekti amžinosios meilės šaltinį. Žemės meilė yra atspara dangiškajai meilei siekti.

III

Nors ir didžiausia meile apsišarvojęs, žmogus pats vienas klumpa po sunkia gyvenimo našta ir pradėdamas kokį darbą nejučiomis apsidairo, pasižiūri ar daug jėgų turi savoms idejoms įgyvendinti. Sunkiose gyvenimo aplinkybėse žmogus ieško sąjungininko, kuris jam padėtų, ieško gailestingo Samariečio, kuris aprištų gyvenimo padarytas skaudžias žaizdas, ieško gyvenimo draugo.

Jaunatvės amžius, pilnas audrų ir plačių užsimojimų, ypatingai reikalingas pagalbos, kuri krizio valandose padrąsintų, doros pavojuose sustiprtų. Draugas ir bus tasai angelas sargas, kuris mus saugos nuo mūsų ydų ir mūsų pačių širdies; jis bus tasai Samarietis, kuris nusiminimo ir nupuolimo dienose ateis mus suraminti ir pakelti, jis bus energijos žadintojas, kuri mus stums priekin ir visada kels aukštyn[3]).

Draugiškumas, pagal Lacordaire, yra dviejų sielų sutuoktuvės tikslu atlikti gyvenimo triūsą. Draugas myli ne naudos ieškodamas, kaip egoistas, bet vien tik gera trokšdamas mylimam. Vuillermet sako, kad „pirmoji draugo prievolė yra duoti sykiu su savo širdimi Dievą tam, kurs yra mylimas“[4]). Ar viena siela per šią šventą draugiškumo įtaką išsigelbėjo iš bedugnės? Jei tavo draugas liko nelaiminga ydų auka, ar leisi jam įkristi bedugnėn? Ne, tu turi jį ištraukt ir vietoj šiurkščių pabarimų suraminti. Šv. Jonas apaštalas, tyliai glaudė galvą per paskutinę vakarienę prie Dieviškojo Mokytojo krūtinės, jautė plakant Dieviškąją širdį ir jos plakimu persiėmęs visą gyvenimą aukoja artimui. Vieną kartą jis, užsimiršęs visus pavojus ir senatvės negales, eina ieškoti savo mylimo jaunikaičio, eina ištraukti iš tvir-

---

[3]) *F.—A. Vuillermet*, Soyez des Hommes, 105 p. Šiuo veikalu daugiausia naudotasi.

[4]) Ibid. 107 psl.

kintojų rankų. Jei draugystė gali ištráukti iš bedugnės, tai kodel ji negali sukliudyti ten įpulti?

Yra momentų, kada ima šelti audra. Doros ir proto pajautimai apsinlaukia, žmogus paskutinėmis pastangomis nori kovoti, bet koks silpnas jis jaučiasi! Jis ieško paspirties, ieško Cirenejaus, kuris padėtų nešti jo naštą. Kur ras tą atramą, jei ne draugystėje? Draugas atgaivins jo jėgas, sužadins pasitikėjimo ir išgelbės iš katastrofos. Be draugo — visa žuvę, su juo išganymas. Čia labai tinka šie Musset'o žodžiai:

Le ciel m'a confié ton coeur.
Quand tu seras dans la douleur
Viens à moi sans inquiétude,
Je te suivrai dans la chemin[5]).

Draugystėn jungiasi dvi sielos tobulėti ir kilti aukštyn. Mylėti ką nors, mylėti jo sielą, jos norėti gražiausios didingiausios, švenčiausios ir to geisti aistringai. Draugiškumas nepasiekia tikslo, jei nesijungiama tobulėjimui, pažangai doroje. Draugas yra vadovas, praskinantis kelią, sulaikantis pavojuose ir nuolat šaukiąs: *aukštyn, aukštyn.*

Nėra draugystės, sako Bossuet, be stengimosi savo paslaptis padėti kitoje širdyje. Mūsų prigimtis linksta pasidalyti skausmais, džiaugsmais ir kitam papasakotas skausmas lieka tik puse skausmo, o džiaugsmas tampa dvigubu.

IV

Svarbu todel, kaip pasirinkti draugas, kad vietoj suraminimo nesusilauktum pasityčiojimų iš savo švenčiausių jausmų.

„Savo draugu vadinu tą, kuris man tiki, iš manęs daug laukia, mane padrąsina pavartoti save ir savas dorybes, pažįsta mano vertybę, nukreipia nuo ydų ir pasitiki mano garbe"[6]).

Visų pirma reikia vengti susirišti su tais, kurių draugiškumas doriniu atžvilgiu mums nenaudingas. Tokiems, kol tu jiems būsi naudingas — visa eis gerai; kai tik pajus, kad ateity tavo draugiškumus jiems nebus reikalingas — tave lengvai pames. Toki neturi mylinčios širdies, jie turi tik reples. Širdys tų, kurie lengvai žada ir prisiekia lengvai, pasikeičia ir yra panašios autobusui (jei norit-ir konkei), į kurį gali kas nori įlipti ir išlipti, nes ten visada yra vietos.

Bet tai dar nereiškia, kad negalima pasitikėti tiems, kurie turi daug draugų. Meilė yra pavydi, draugiškumas ne, ir todel duoda laisvės turėti daugiau draugų. Kaip darbščioji bitelė dalinasi medum, taip mes savo gėrybėmis turim dalintis su draugais.

---

[5]) Imta iš *Vuillermet*, op. cit. „Dangus man pavedė tavo širdį, Kai suspaus tave skausmai, ateik drąsiai be baimės pas mane, o aš tave lydėsiu tavo kaliais".

[6]) *Dr. Mary Wood—Allen*, op. cit. 139 p.

Draugysčių susidaroma ne vien geriems darbams, bet ir blogiems. Tokios draugystės yra jaunuoliams dvasios nuodai ir jomis žaisti yra lygiai tas pats, kaip žaisti su nuodinga gyvate, kuri kiekvienu momentu gali įgilti. Jausmų vadžiojamas draugiškumas jaunatvėj labai pavojingas, jis duodasi labai patraukiamas gražaus veido. Nuo tokio veido mes kartais negalime akių atitraukti, o dar blogiau, kai tokį įsivaizdiname, nes meilė nėra akla, ji greičiau burtininkė ir visa padaro pagal savo norus. Norėdami susidraugauti, turim ieškoti visų pirma sielos gražumo ir gerumo. Gerumo išraiška akyse yra gražumas, kuris pakeičia net paprasčiausius veidus. Draugiškumas turi turėti ne vien skaisčius papročius, bet skaisčias idejas ir tikėjimą.

Draugiškumas neprivalo gimti staigiai, bet iš esmės. Lengvai ir paviršutiniškai susidraugaujantieji yra panašūs į gatvių moteris, kurios ant savo pečių nešiojasi visus turtus.

Atsitinka, kad susidraugaujama prie pirmo susitikimo. Bet tai, tur būt, siunčia pačios Apvaizdos malonė. Prie pirmo susitikimo susidraugaujama tada, kai ištiesia kas ranką nelaimėje.

Tikram draugiškumui ribų nestato nei amžius, nei luomas, nei titulai—sielos yra lygios sesers ir visos lygiai yra pakviestos į dangaus puotą. Visų sielų draugiškumas Kristuje suskaistės, užsidegs ir susiamžins. Mylėti Dievuje, tai sudievinti draugiškumą, užtikrinti jo klestėjimą ir duoti jam papildymą — *amžinybę*.

Ar krikščioniškas draugiškumas neturi pabaigos? Visa šioje žemėje nyksta. Mirtis ateina ir nežiūrėdama mūsų maldavimų pasiima savo aukas. Tarp tų aukų pasiima ir mūsų draugus. Griūna visos svajonės ir gražiausi siekimai. Ar mes atsiskiriame ant visados su savo mylimais draugais? Taip, tai yra draugiškumo pabaiga, kuris pagrindų nėra padėjęs Dievuje, o vien žemės blizgučiuose ir smagumuose. Bet mums, kurie tikėjime sudėjome viltis, kurie laukiame iš jo draugiškumo tobulybės, ne visa pražuvo ir nieko nepražuvo. Mes susijungsime *šventųjų bendravime*.

Prof. St. Šalkauskis sako: „Žmogiškasis draugiškumas yra vienas iš gražiausių žmogaus širdies jausmų, kurie gali būti dargi neribojamai tobulinami“[7]), ir dėka tai tobulybei galima vis kilti aukštyn.

V

Štai turime meilę ir draugiškumą atskirai. Turime jų čia tik geras puses, nes meilės ir draugiškumo, kaip kilniausių žmogaus jausmų, kitaip ir negalima suprasti. Pigus kasdieninis tų kilnybių profanavimas yra tik dalykų pavadinimas ne savais vardais. Bet su tuo susitiksime paskui, o dabar išveskime lygiagretę tarp meilės ir draugiškumo. Čia paduodu lentelę sustatytą R. P. Vermeersch'o S. J.[8]).

---

[7]] Ateitis, 1925 m. 467 psl.

[8]] Imta iš *G. Hoornaert*, S. J., Le combat de la pureté, 148 p.

Meilė.	Draugiškumas.
Meilė nori užvaldyti vien tik *išimtinai.*	Draugiškumas leidžia dalintis su kitais, nors apsiriboja mažu skaičiumi.
Meilė dažniausia gema iš *fiziškos* simpatijos.	Draugiškumui neužtenka fiziškos simpatijos, ji jam nėra reikalinga, nė pakankama ir visiškai pritinkanti.
Meilė gema *staigiai*: žvilgsnis, susitikimas sužadina „žaibo smūgį“, nors ir galėtų būti ilgas „prisirengimas“ pirm prisipažinimo.	Draugiškumas gema pamažu, pagal tai, kaip plėtojasi moralinės ypatybės.
Meilė kuriasi tarp *priešingų charakterių*; vienas viešpatauja, kitas pasiduoda, vienas stiprus, kitas silpnas.	Draugiškumas veikiau esti tarp jaunųjų vienokio charakterio ir vienokio amžiaus.
Meilė yra *nerami.*	Draugiškumas ramus, nesiinteresuojąs.
Meilė reikalauja *kartotinių pareiškimų*, paskui, vartoja nebylią kalbą. Ji pavydi, priveda prie didelių kivirčų, išmėtinėjimų, kurie gaivina liepsną. Pykstamasi del malonumo vėl susitaikyti.	Draugiškumas mažiau yra palinkęs nesusipratimams. Jis neturi dviprasmybių.
Meilė išreiškiama *laiškais.*	Draugiškumas mažiau, arba visai ne.
Meilė nyksta del *fiziško nutolimo*, neveikiant daugiau fiziškai priežasčiai.	Draugiškumas ne.
Meilė teikia kiek neramumo.	Draugiškumas ne.
Meilė skatina visur rašyti mylimojo vardą.	Draugiškumas ne.
Meilė trokšta matyti, spausti ranką. *Taktas vaidina žymiausią rolę.*	Draugiškumas ne.
Meilė mėgsta savos rūšies *paslaptingumą*, mėgsta slėpti jausmus, juos slaptai ugdyti.	Draugiškumas ne.
Meilė lengvai sužadina blogas mintis ir veiksmus.	Draugiškumas ne.

VI

Išvedus šias lygegretes, tenka paliesti dar vienas gana svarbus klausimas, būtent: koks gali būti draugiškumas tarp bernaičių ir mergaičių.

Draugiškumas žmogaus gyvenime yra būtinas ir neturtingiausiu žmogus yra tas, kas neturi draugų. Todei kiekvienas turim kreipti žvilgsnį į šalį, ieškotis sau draugų. Malonumai širdžiai yra tiek saldūs, kad ji pasiruošusi parsiduoti už pigią kainą. Tuo tarpu *draugiškumas neparsiduoda, bet atsiduoda.* Ir paprastą erotinę meilę norima pridengti draugiškumo skraiste; kai žmonės įsimyli, nori nuduoti, kad tai yra tik paprastas draugiškumas. Negalima neigti, kad tarp vyro ir moters nebūtų tikro draugiškumo, bet „platoniškoji draugystė tarp vyro ir moters be fiziškos meilės elemento yra reta, tiek reta, kiek tik gali būti“ [9]) Vadinasi, draugiškumas tarp vyro ir moters gali remtis grynai ant ideališko pagrindo. Kai tik šis pagrindas iš po kojų išslydo, kai tik įsimaišė kūniškoji meilė ar kūno grožio kultas, jau draugiškumas pereina į paprastą meilę, kurios pastovumas priklauso nuo to, kiek giliai dvasinė meilė įleido savo šaknis.

Kasdieniame gyvenime, tiesa, mes sutinkam draugiškumą tarp vyrų ir moterų, bet jis yra degraduotas į žemesnį laipsnį ir sukasi apie paprastus kasdieninius reikalus, o ne apie intymias širdies paslaptis ir atramą opiausiuose sielos virpėjimuose. Kasdieniniame gyvenime išsišakojęs familiariškumas (šeimyniškumas) vienos lyties atstovų su kitais ir nuolatinis tutavimas (sakymas tu) liečia tik pigaus draugiškumo, jei tai galima draugiškumu vadinti, stygas. Toks draugiškumas yra net pavojingas, nes jis mažina pagarbą prie kitos lyties atstovo ir trukdo kilnesnei meilei susidaryti, kuri turėtų būti pagrindu tolimesnio gyvenimo šeimynoje.

Būkime draugais, bet saugokimės būti bičiuliais. Bičiulystė visada traukia prie žemės, o draugiškumas turi būti laisvas. Laisvė bus tada, kai draugai fiziniai viens kito netrauks, vadinasi pakils aukščiau. Draugiškumui todel plačiausia dirva tarp vienos giminės atstovų.

VII

Mes esame ateitininkai, vadinasi, vienos didžiulės šeimos nariai. Toji didžiulė šeima mus riša meile prie bendrų idealų ir draugiškumu tų idealų siekiant. Mes esame kareiviai, kovojantieji už vienus idealus, vienodomis priemonėmis ir gyvename vieną aukštesnį antgamtinį gyvenimą. Taigi mūsų draugiškumo jungiantieji veiksniai yra mūsų bendra disciplina, broliškumas idejų kovoje—drauge kovoti, drauge stiprėti, drauge kentėti, — ir ypatingai ateitininkiškoji mumyse dvasia.

Norėdami palaikyti ir padidinti organizacijoje draugiškumą mes turime jai dirbti, ją pažinti, tobulinti savo vidujinį gyvenimą, išrasti naujų būdų organizacijos gyvenimui arba jau išrastus būdus su mylinčia širdžia panaudoti ir praktikuoti gyvenime.

---

[9]) Dr. Mary Wood-Allen, op. cit. 144 p.

Mes esame dideli egoistai ir jei kas reikia daryti, tuoj klausiame, kokia man bus iš to nauda. Tačiau retai kada paklausiame savęs, kokią mes naudą padarome ir kokią privalome daryti.

Vienas prancūzų katalikų jaunuomenės organizacijos narys, *J. Duguet*, laikydamas kongrese paskaitą apie draugiškumą organizacijoje, entuzlastingai meta dekingą žvilgsnį į praeitį ir prisipažįsta, kad maloniausius laikus gyveno toje organizacijoje būdamas: „Esu amžy, kuris jau daugiau, kaip pusę palypėjęs mano gyvenimo keliu... bemaž jau prie viršūnės. Galima atsigrįžti ir peržvelgti nueitą kelią. Aš tai darau ir matau, tarpe maloniausių savo jaunatvės atminimų tuos, kuriuos pergyvenau organizacijoj. Tai yra geriausi, skaisčiausi ir patvariausi. Ir mano brangiausios draugystės, jei jos kartais gimė gimnazijos suole, organizacijoj buvo išūgdytos, sustiprintos ir pasidarė nesugrianamos... Aš vaizduojuos būrius susirinkusius rytmetį prie bendros komunijos, prie švento stalo, būrius entuziastingus, garsinančius drauge ir mūsų mokslą, mūsų vadus, mūsų darbus, ir galima buvo drąsiai tarti: *Cor unum et anima una*“ (Viena širdis ir viena dvasia).

„Ir prieš tęsdamas savo kelionę, žilstančius laikus, prie kitų pareigų, kitų darbų, prie naujų atsakingumų, kaip šeimos galvos ir savo profesijos, aš dar dėkuoju Dievui, kad per dvidešimt vienus metus, kaip kelrodį, kaip atpildą ir kaip jėgą Jis davė *organizacijos draugiškumą*“[10]).

Manau, kad prie šių žodžių man nieko neteks pridėti, nes aš ateitininkų organizacijoj dar tik dešimtuosius metus semiuos savo gyvenimui jėgų. Jeigu, neduok Dieve, negalėčiau daugiau semtis iš tos brangios organizacijos turtų, vis del to širdingai dėkočiau Visagaliui, kad jis yra maloningas ir man tų malonių nešykštėjo. Taigi daugiau savo organizacijoj draugiškumo, daugiau jaukios šilumos, susiburkim galingiau, juk esame vieno Tėvo vaikai ir visi jam vienam tarnaujam!

*

Štai, moloniosios draugės ir malonieji draugai keletas minčių, prisimintinų gyvenant jaunatvės audras. Jei šios,mintys jums padėtų kovoje su audromis, jausčiaus laimingu. Neneigiu aš kilnios meilės, neneigiu draugiškumo, o vien prie to skatinu. Tik padėdami vien kitiems tobulėti sėkmingiau artinsimės prie aukščiausio žmogaus paskyrimo. Mūsų žemė, ašarų pakalne vadinama, nėra mūsų amžina tėvynė, bet užtat yra būtinas kelias per ją, norint pasiekti amžinybę. Joje mes turime sunaudoti visus savo gabumus, visus savo talentus geriąja prasme, jei norime gauti atpildą.

Meilė ir draugiškumas, sykį pradėtas, reikia išlaikyti iki paskutinio atsidūsėjimo. Per audras, pro žaibus, erškėčiuotais takais ženk drąsiai priekin!

---

[10]) Joseph Duguet, L'amitié de l'association, 14--16 p.

V. Jas-tis

Apie aušrininkus „Aušrinę“ paskaičius

Dar prieš karą lietuvių moksleiviją buvo įprasta laikyti pasidalinusią į dvi srovi — ateitininkus ir aušrininkus. Ir dabar tos mūsų inteligentijos dalies, kuri neturi progos arčiau susipažinti su moksleivijos gyvenimu, senu įpročiu moksleivija skirstoma į aušrininkus ir ateitininkus. Tačiau šiandien ateitininkams prieš pastatyti aušrininkus yra jau netikslu. Pirmiausia, kad dabarties aušrininkai turi visai kitą veidą, ne kaip pirmieji aušrininkai. Jei pirmieji aušrininkai yra dar davę Lietuvos visuomenei visą eilę tautos darbininkų, tai dabarties aušrininkai yra griežtai nusistatę prieš tautybę ir bet kokį darbą tautinėj srity — jie yra pakliuvę kairiausio socializmo įtakon, o gal būt netiesiog ir kai kurie net patys nežinodami tarnauja rusų komunistams. Šį tvirtinimą žemiau paremsiu mintimis, kurios skleidžiamos kiekvienam „Aušrinės“ numery.

Jau 1917 m., per rusų bolševikų revoliuciją, aušrininkų organizacija davė vadų lietuviams bolševikams. 1919 metais rusų komunistams okupavus Lietuvos dalį, daugely vietų komisarais buvo aušrininkų organizacijos buvusieji nariai.

Šiaulių ir Panevėžio aušrininkų kuopų narių dalis, rodos, šnipinėjo bolševikų naudai. Del jų skundų nevienas asmuo buvo nužudytas. Tuo pačiu laiku aušrininkų organizacija ūmai pasuko kairėn. Aušrininkų dalis grįžus iš Rusijos pradėjo leisti savo organą „Aušrinę“ dar jos antraštėje įrašę pirmųjų aušrininkų obalsį:

Į darbą, broliai, vyrs į vyrą
Šarvuoti mokslu įstabiu!
Paimsme arklą, knygą, lyrą
Ir eisme Lietuvos keliu.

Mat pirmųjų aušrininkų vienas iš principų buvo tautybė, o toliau tik sekė individualizmas ir kita.

1919—20 m. „Aušrinės turinys visai sukairėjo ir, man rodos, visai nutraukė bet kokį sąryšį su pirmųjų aušrininkų idealais. 1921 m., paėmęs „Aušrinę“ leisti Aušrininkų Centro Komitetas jau „Aušrinės“ antraštės išbraukė devizą: „Į darbą, broliai, vyrs į vyrą...“ Toliaus, kaip žinoma, tais pat metais aušrininkų suvažiavime iš principų buvo išmestas tautybės principas, taip pat buvo diskutuojama ir individualybės principo nesutaikomumas su socializmu ir vos tik nebuvo nutarta ir jį išmesti.

Nuo to momento aušrininkai savo šviesiąsias akis nusuko nuo Lietuvos žemės rytų link. Ten sėmėsi ir semiasi stiprybės sau ir Lietuvos visuomenei kairinti. Lietuvių tautos reikalai, kaip tautos, nuo to laiko išėjusiuose „Aušrinės“ 22 numeriuose, nė vienu žodžiu teigiamai nepaliesti. Dabar „Aušrinėj“ visur

daug straipsnių apie Rusų revoliucionierius ir jų mokslą. Sakysim, per kelis numerius ėjo straipsnis apie rusų anarchistą P. Krupotkiną, toks pat straipsnis buvo spausdinamas apie P. Lavrovą ir jo pasaulėžiūrą. Ir daugelis beletristinių vertimų iš rusų kalbos tendencingai piešia revoliucionierių idealizmą, pasiaukojimą.

Iš paskutiniųjų „Aušrinės“ numerių lengvai galima sužinoti visą revoliucinį Rusijos judėjimą ir gauti tik ūkanotą vaizdą socialistinio judėjimo bendrai. Ten rasime 1905 metų dekabristų ir kitų revoliucijų paminėjimą, rasime kasmet skambiais žodžiais ir revoliucionieriškos neapykantos straipsniais palydą 1 gegužės, o Lietuvos nepriklausomybės beveik neminima arba net pajuokiama. Štai kokių minčių apie tautybę randame šių metų „Aušrinės“ pirmame N-ry straipsny „Patriotizmas“: „Kritiškai mąstanti asmenybė, veržiamasi į socialybę, veržiasi iš tėvynės ribų į plačiąją žmoniją. Telkdamosi su broliais draugais, renkasi juos iš apylinkos tiek tėvynėj tiek svetur. Tėvynės ar tėvynainių meilės vietoj ji dega gerų žmonių meile.

Tėvynės mylėtojai (patriotai) geriausiu atveju yra siaurutės kritiškai nemąstančios asmenybės. Tačiau dažniausiai tai apgavikai — spekuliantai... Geriausias patriotizmas nedaugiau kaip praeities ūkų meilė“. Kituose „Aušrinės“ numeriuose jau taip arba dar prasčiau traktuojami tautiniai nusistatę asmenys. Kartais jie beveik budeliais vadinami. Čia norėtųsi aušrininkų paklausti, kodel jų su noru užtariami visoki padaužos, o tie asmenys, kurie savo krauju apgynė visos tautos laisvę ir tuo pačiu davė galimybės tautai kaipo tokiai pradėti pilnesnį gyvenimą, vadinami budeliais. Tušti tų asmenų žodžiai, kurie kalba apie visos žmonijos meilę, o jos visai neturi savo artimiesiems. Pirmas kelias, kuris veda į žmonijos tikrąją meilę — tai savo tautos žmonių meilė.

Kiekvienam „Aušrinės“ N-ry plačiai garbinama asmenybė. Tų straipsnių autoriai nori sau ir kitiems įkalbėti būti didelėmis asmenybėmis. Čia jų reiktų paklausti, kodel tos didelės, stiprios, jaunos asmenybės ieško sau peno Lietuvai visai svetimuos rytuos? Ar mūsų jaunuomenę gali vilioti rusų revoliucionierių anarchistiškumas ir bendrai pas mus taip mėgiama rusų „širokoj glūbokoj natury karamazovčina“? Rusų inteligentija pasižymėjo savo gražiais žodžiais, mėgstanti kilnias idejas, norinti idealiai sutvarkyti visuomenės gyvenimą, bet savo kasdieniniame praktikos gyvenime ėjo daugumoje „Karamazovų tėvo“ keliu. Juk ne kas kiti, kaip įvairiausių spalvų rusų revoliucionieriai prirengė idejinę dirvą rusų komunistams. Turėdami savo rankose valdžią, komunistai nerado tinkamesnių priemonių „Aušrinės“ taip idealizuojamiems revoliucionieriams suvaldyti, kaip kalėjimą ir masinį terorą. Bet tikrenybėje už bolševikų teroro idealogiją ir jo formas Rusijoje neša didelę atsakomybės dalį visi rusų revoliucionieriai. Ar ne tais keliais eina ir mūsų aušrininkai?

Aušrininkai studentai protestuoja prieš mirties bausmę Lietuvos kareivio žudytojui. Vadinas, jie užtaria piktadarius ir tuo, rodos pagiria piktadario darbą ir l·g sako, kad Lietuvos kareivių gyvybė yra mažiau vertinga, ne kaip jo užmušėjo. Reiškia, vieniems leidžia teroru atimti savo politinių priešininkų gyvybę, o tuo pat laiku protestuoja prieš įstatymų mirties bausmę. Čia aiškus sutapimas su bolševikų etikos taktika —visur šauk šalin mirties bausmę, o pats žudyk be pasigailėjimo. Iš čia vadovaujantis ne tautiškais jausmais, bet vien tiktai sveiku žmogaus teisių supratimu vėl aiškiai matyti aušrininkų fanatiškas šališkumas.

Štai keleta ištraukų, iš kurių bus aišku, kaip aušrininkai fanatiškai neapkenčia krikščionybės. „Aušrinės" Nr. 1—2 1925 m. straipsnyje — kur veda „visa atnaujinti Kristuje" vaikiškai, slykščiai, sąmoningai, burnojančiai iškoneveikiami Kristaus kalno pamokslai. Tas straipsnis taip baigiamas: „Aišku, kad krikščionybė buvo ištikima sau visais laikais, ji visada rėmė ir rems verguvę bei neteisybę ant žemės, nes darbo žmonių eksplotatoriams daugiau nieko nereikia, kaip tik įkalti eksplotuojamiems į galvą: „nesipriešink piktumui", nes už tai gausi dangų... Ir dabar... atsakysim, kur veda „visa atnaujtnti Kristuje". — Veda į verguvę, veda į galutiną pavergimą darbo kapitalui. Veda į ašarų klonį, į skurdo, pavergimo, išnaudojimo, kraujo ir ašarų marias. Aušrininke, stovėk žmogaus teisių sargyboje. Pasakyk tu savo kaimui, miestui, pasakyk visai darbo liaudžiai, kur nori nuvesti tie, kurie Lietuvą „naujinti" užsimanė Kristuje. Šituo reikalu svyravimų negali būti: griauk krikščionybę, verguvės stiprintoją, nuplėšk nuo kryžkelių vergų ir išnaudotojų obalsį „visa atnaujinti Kristuje" ir užrašyk darbo žmonių obalsį — pirmyn!

Griauk žmonėse tą krikščionybės sėjamą psichologiją, pasakyk žmonėms, kam ji reikalinga, — auginк žmonėse vietoj jos — kovos psichologiją, duok progos, kad žmogus pasijustų visoj pilnumoj žmogus."

Iš šių žodžių aiškiausiai matome, kad aušrininkai yra fanatiškų bedievių įtakoje. Jų širdyse tikintiems ir tikėjimui dega neapykanta. Ta jų nepykanta tryška iš daugelio straipsnių. Jau aušrininkų ekskursija ramiai negali praeiti pro kryžių. Jiems jau kryžiaus vaizdas sukelia tikėjimo neapykantą. Ištisuose straipsniuose fanatiškai, su didžiausiu akiplėšiškumu ir neišmanymu kalbama apie tikėjimo dogmų kvailumą. Tikintiems nepasigailima epitetų ir kvailių, nedorėlių, apgavikų, durnių ir kitų panašių.

Ir socialiname gyvenime aušrininkai per savo fanatizmo akinius nemato gyvenimo realybės. Jie mato gyvenime daug skurdo, bet nemato tikros jo priežasties. Visas blogybes jie suverčia dabarties tvarkai. Ir toliaus jaunuolius šaukia griauti šią visuomenės tvarką — būtent griauti tikėjimą, tautybę, dabarties mokyklas, kapitalizmą, demokratišką valstybės tvarką. Visa tai griuvesiuos ir dūmuos paskandinti, o ten pats savaime žemėj pasidarys rojus.

Kiek man žinoma, aušrininkai niekur realiu darbu neprisideda darbininkams būvį pagerinti. Jie niekur nėra suorganizavę draugijų ar įstaigų, kurios bent trupinėlį prisidėtų prie jų būvio pagerinimo, teiktų materialę ar dvasinę naudą. Jie tik agituoja prieš esamą tvarką. Jie tik juodesnėmis spalvomis piešia vargstančiųjų gyvenimą. Jie tuo tik sunkina darbininkų vargus, nes išmokina darbininkus savo gyvenimą jausti ir matyti blogesniu, ne kaip jis yra. Darbininkų širdyse sukelia neapykantą ir ta neapikanta užnuodija daugelio jų gyvenimą. Aš čia aušrininkams pasiūlyčiau tokį dalyką. Jiems nesvarbu ir nemiela nei tėvynė, nei tikyba, nei rasė. Jiems svarbu sukurti visuomenės tvarką, kokios nori įkalbėtos jų jaunos širdys. Tai jiems padaryti kliudo šios dienos visų kultūringų valstybių susitvarkymas. Jiems tas darbas būtų visai lengvas, jei susitartų koks 100—200 jaunų vyrukų ir nuvyktų pas Afrikos Kongo negrus. Ten jiems nereiktų nieko griauti, tik turint žalią medžiagą statyti sulig savo planų—padaryti žemėje rojų. Ir aš visiems Lietuvos aušrininkams užtikrinu, jei jie tikrai per 10—20—40 metų ten žemišką gyvenimą padarytų bent kiek geresnį, kaip dabarties visuomenėj, tai tuo pat jie užkariautų buržuazinį pasaulį, nes jis pats kuogreičiausia pasektų jų pėdomis ir pavyzdžiu.

Dar del aušrininkų santykių su mokykla, mokytojais ir kitų pažiūrų moksleiviais „Aušrinės“ Nr 27 1924 m. Krynor'io sakoma:

„Dalykų mokymo metodai pasenę. Kaip seniau taip ir dabar reikalaujama iškalti daugelį matematikos formulų, datų, karalių vardų, bereikalingų faktų ir t. t... Del to jis (moksleivis) jaučiasi beteisis, bejėgis, prispaustas, pavergtas esąs... Tamsios ir liūdnos ateities perspektyvos... Taip gimsta įvairūs vėjavaikiai flirtininkai, kekšininkai, „degutuoti šauliai“, aklutėliai bažnyčios bernai, rūkoriai, girtuokliai ir kitoki tuščiagalviai...“ „Aušrinės“ Nr. 4—5 straipsnyje „Mokyklą ir jaunatvė“ taip sakoma:

„Aš žvelgiu į Lietuvos mokyklą. Kasdien didėja vienuolynai, klebonijos, didėja jezuitų ordenai, kunigų juodi pulkai auklėti jaunųjų ir... biaurinti savo nešvariais pantapliais vaiko sielą. Štai paniurę jezuitų veidai, viršininkas, mokytojas ir klasėje amžini ginčai apie popiežių, dievą ir t. t... O mažučių riksmas girdėti: vaikus žudo, vaikai verkia... Lietuvos mokykla beteisių žmogysčių kareivinės. Tai mums visiems aišku, kaip diena. Ir buvo tiesos vieno socialisto posaky, kuris sakė, kad buržuazinėj mokykloj neverta jaunam socialistui būti, kad tokioj mokykloj, kur jezuitas mokytojauja, nėra vietos sąmoningam jaunuoliui. Tai tiesa...“ ir taip beveik kievienarne numery traktuojama Lietuvos mokykla.

Aušrininkai per savo pasekėjus sąmoningai moksleivių tarpe sėja nepasitikėjimą mokytojais. Visokią drausmę, visokią tvarką aušrininkai mokomi suprasti kaip priespaudą, kaip mokytojų piktą valią, piktą pasityčiojimą iš moksleivių. Tiesa, daug yra netobulumų mūsų mokyklose, bet ar taip baisu, kaip „Aušrinė“

pasakoja?.. Ar todel tikslu skleisti nepasitikėjimą ir neapykantą visam?.. Tas daro begalo daug žalos moksleivių psichologijai. Tas be galo pasunkina pedagogų darbą. Yra gandų, kad įvykę moksleivių streikai kaikuriose mokyklose buvo aušrininkų centro inspiruojami ir palaikomi. Jie džiaugiasi atskirų savo narių pašalinimu iš mokyklų, skelbdami juos jaunais kankiniais del idejos. Ir šioj srity auklėtojai privalėtų atsisakyti nuo bausmės pašalinti iš mokyklos. Tuo tie asmens visai atiduodami neapykantai ir visą gyvenimą tampa jos akli įrankiai.

Dar skaudžiau traktuojami ateitininkai. Jie durniai, avinėliai, atžagareiviai, klerikalų pakalikai, neišmanėliai, žvalgybininkai, išdavikai ir be galo kitų pravardžiavimų.

Baigiant reikia pasakyti, jog aušrininkai visa mato tik per savo socialistiškus akinius, Jų akinių stiklų spalva raudona—kraujo ir ugnies spalva. Per spalvuotą stiklą matoma tik viena varsa, o kitos varsos visai išnyksta. Aušrininkai per savo spalvuotus akinius mato tik mažumą gyvenimo reiškinių. Pats gyvenimo platumas, jo reiškinių įvairumas jiems negali būti suprantamas. Jie savo sielas maitina gyvenimo trupinėliais, nors jos turi plačių troškimų, bet del teikiamo maisto vienodumo, kiti siekimai turi atrofuotis, išsigimti. Todel aušrininkų sielos ne jaunųjų laisvosios sielos, kurios gali tinkamai ir sveikai reaguoti į visus gyvenimo reškinius, gali džiaugtis pilnaties džiaugsmu, bet dvasinių invalidų sielos. Jas invalidais padarė fanatiškai vienašalus gyvenimo įkainojimas. Jie savo stipresnį gyvenimo pulsą gali palaikyti ne teigiamomis sielos galiomis, bet neapykanta, neigimu jų nekenčiamų žmonių ir idealų. Ateity aušrininkai rengiasi būti sunkia slegiančia našta. Jie nesiryžta dirbti jokio kuriamojo darbo. Jie siekia tik griauti, tik neapykantą didinti.

Mums ateitininkams prieš akis turint nemažą būrį darbo draugų su tokiais nusistatymais yra būtina padvigubinti mūsų darbingumą, atsidėjimą ir meilę einant kūrybiniu tautos keliu.

Abiturientus ateitininkus, baigiančius laikyti brandos egzaminus, širdingai sveikina ir laukia pastojant į studentų eiles

„Ateities“ Redakcija bei Administracija,
L. K. M. At-kų Centro Valdyba
ir Kauno Studentų At-kų Draugovė.

Žagaras

Ei, į žygį, argonautai!

(Oda į jaunuosius filisterius Teologijos-Fisolofijos Fakulteto studentų P. Durasevičiaus, J. Griniaus ir A. Liepinio išleistuvių proga).

Kam jūs statėt šitą laivą, šitą rūmą,
Taip erdvingą, platų, aukštą,
Kad jo dugnas gelmę skrodžia,
O jo mačtos vėliavotos sveikina žvaigždes.

Per rukšlotą vargo jūrą
Džiaugsmo šypsenų aidais
Lekia bangos, švilpia vėjas,
Bet irėjo nematai.

Kam jūs išskleidėt bures:
Ar kad vėjas jas bučiuotų?
Ne, pirmieji argonautai,
Į Kalchidę per mares!

Jūsų inkaras nerimsta,
Vairas žaibo žvilgius mėto.
Jei šią dieną laimė gimsta,
Kam rytojui atidėti?

Per banguotą labirintą
Su jaunų širdžių žaibais
Su fakelais, su žibintais
Argonautai, ne vergai!

Jūsų kelias nebus ilgas nei per trumpas,
Jūs irkluosit visą amžių:
Nuo saulėtekio maldų, ligi vakaro šešėlių,
Kol mirties pageltę lūpos jaunus veidus pabučiuos.

Kas jums, vyrai, audros, vėjai:
Jūs, Jasonai, Herkulesai ir Tesėjai!

Viens pasmaugė Lernės hidrą,
Šimtasieksnę, devingalvę,
Kits nurungė Minotaurą,
Trečias paskerdė Prokrustą.

Ei, Jasonai, Herkulesai ir Tesėjai,
Kas jums audros, kas jums vėjai!
Tokį laivą, tokį Argo
Leist į jūrą nebaugu:
Lakus, greitas, vikriai nardo,
Kaip banginis tarp bangų.

Jis jums paslaptis gyvybės
Pasakų sparnais praskleis,
Jis paaiškins žemės sapną
Saulės džiaugsmo spinduliais.

Apsparnuos liepsnų verpetais
Jaunas širdis, kaip arus,
Vienas žodis—amžiai, metai
Jūsų sąmonėj nubus!

Gal užeis miglotos naktys,
Užges dandaus žiburiai,
Paliaus širdys džiaugsmu plakti —
Suvilios bangų keliai;

Ne! Jau Argo suklaidinti
Nei sirenos, nei Haribdės,
Nei ciklonų uraganai,
Nei kerštingos, piktos uolos
Nepajėgs.

Vyrai, pirmas jūsų žygis
Bus atnaujint žemės veidą:
Aukso laimės, laimės aukso
Nešt tėvynei iš Kalchidės.

Niekas bangos, tamsios naktys,
Niekas velniški drakonai,
Niekas audros, niekas vėjai
Jums, Jasonai, Herkulesai ir Tesėjai!

A. Zmuidzinavičius

Keistas rytas

Tik sugrįžkit, argonautai,
Baltoms burėms pasipuošę,
Pro Aušros Vartus
Ir su laurais ir su rožėm
Neškit Arką, laimės Arką
Per Vilniaus griuvėsius!

Jei negrįšit, jei Kalchidėj
Jūsų širdys suuolės,
Kai pažvelgsit į bedugnę
Laimės kalno nepasiekę,

Mes irkluosim Argo luotu,
Jūsų vietoj stos šimtai:
Juk visų viena mintis,
Kad tėvynės nekamuotų
Nei likimas nei naktis!

Jei ne šiandien, tai rytoj
Visi vyksim su žaibais...
Mirsim — kaukuolių grandinė
Nuties kelią lig dangaus...

Bet pavogsim laimės liepsną,
Vargo žemėj sėsim;
Bet parvešim į tėvynę
Aukso skrynią.

Jūs laimingi, nes pirmieji
Leidžiant Argo į mares;
Jūsų inkaras nerimsta,
Vėjas švilpina bures.

Tad, į žygį, Argonautai!

Kaunas, 1926 m. vasario m. 15 d.

J. Gr.

Abiturientams

Kiekvienam išeinančiam iš gimnazijos į gyvenimą rūpi klausimas: kas toliau? Gal niekas kitas nėra taip aktualu, kaip naujo kelio pasirinkimas. Nesiryždamas viso klausimo sunkumo iš spręsti aš tik noriu atkreipti ateitininkų abiturientų dėmesį į keletą dalykų.

Pirmiausia, yra viena aišku, kad ne visi baigusieji gimnaziją galės tęsti aukštąjį mokslą ar tai del lėšų stokos ar del kitų priežasčių. Vieni šitų draugų stos į vasarinius pedagoginius kursus Marijampolėj ir paskui eis dirbti mokytojo darbo, kiti grįš į kaimą ūkininkauti, o treti imsis šiaip ko nors. Tačiau bus ir tokių, kuriems bus sunku surasti bet koks darbas, nes gimnazija, kaip bendro lavinimosi įstaiga, jokios specialybės neduoda ir jiems nebus davus. Iš to nesuradimo tinkamo darbo ne vienas pajus nepasitenkinimo ar net apsivylimo. Tačiau, reikia pasakyti, kad dažnai nepasitenkinimo priežastimi būna patys abiturientai. Aš taip kalbėdamas nenoriu nieko užgauti, bet tik pasakyti tai, kas teko pastebėti gyvenime.

Juk atsitinka, kad berniukas ar mergaitė, baigę keturias klases, mano turį teisę „būti ponai“ ir nesiimti sunkaus, sakysim, fizinio darbo. Tai ypač atsitinka todel, nes tėvai leisdami „klesas“ tik laukė, kada vaikas bus ponu. Tokiu ponu būti turi paslėpta ir kai kas iš abiturientų ir šitaip galvoti, man rodos, yra klaida. Jau dabar nebe tie laikai, kada kiekvienas „pisorius“ buvo ponas. O jei laikai pasikeitė, tai ir galvoti del praktiškų reikalų tenka kitaip. Dabar, man rodos, žiūrint tautos reikalų, tenka inteligentams (šiuo tarpu abiturientams) ne bėgti į miestus prie raštinės stalų, bet reikia eiti atgal į kaimą ir ten dirbant išjudinti sustingusią masę. Tegu nemano abiturientas, kad baigus gimnaziją dirbti žemę yra negarbingas darbas. Menkas vyras, kas taip manytų. Kitose šalyse taip ir yra, kad baigę gimnaziją žmonės eina į žemės darbą. Pavyzdžiui gali būti ir mūsų kaimynai latviai. Jų krašte baigusiam gimnaziją ūkininkauti yra labai paprastas dalykas. Taigi ir mūsų abiturientams neieškant „šiltų pyragų“ reikėtų to darbo imtis. Tebūnie mūsų abiturientai geri ūkininkai, o abiturientės geros šeimininkės. Kas padarys čia pirmus žingsnius, tas nugalės madas prietarus ir pasirodys tikras savarankiškas žmogus. Tik tas žmogus vertas savęs, kas iš savo prakaito valgo duoną. Mūsų abiturientai eidami į žemės darbą netik varys kultūrinį darbą, šviesdami savo pavyzdžiu kaimą, kultūrindami, išjudindami, bet ir po savo kojų turės daug tvirtesnį pagrindą ne kaip kažin koks ten valdininkas.

Kiti abiturientai arba tėvų remiami arba kur nors stipendiją gavę eis aukštuosius mokslus un-te, pasirinkdami tam tikrą specialybę.

Aš čia norėčiau kreipti ateitininkų abiturientų dėmesį į praktiškąsias specialybes, mums svarbu turėti praktiškų specialistų. Lig šiol, žiūrėk, į tas vietas ėjo arba svetimtaučiai arba priešingi mums pasaulėžiūra žmonės.

Mes at-kai esame idejinės organizacijos žmonės ir todel mes turime atsiminti, kad idejų galingumui reikalinga materialinė atrama. Kada mes labiau pradėsime rūpintis, gilinti praktines specialybes, tada mes galingai paremsim savo ideją ir patys neblogai pragyvensime.

Mūsų gyvenime yra dvi priešingybės — kas turi ideją, tas neturi pinigų ar kito materialinio pagrindo, o kas turi pinigų, tas neturi idejos. Mes ateitininkai turime idejų, tad reikia mums materialinio pagrindo joms atremti. Būkime aukštų idealų žmonės ir kartu praktikai. Bet juo labiau mes gilinamės į praktiką, juo labiau gilinkimės ir į idealus, kad praktiškoji žemė nepatrauktų mus į savo glėbį. Reikia tikėtis, kad čia ateitininkai garbingai išsilaikys. O to pasitikėjimo vedamas aš ir siūlau tiems, kurie turi sugebėjimo, eiti studijuoti tokių mokslų, kurie duotų mums gerų agronomų, gydytojų, technikų, mechanikų, dantistų, farmaceutų, ekonomistų, inžinierių ir kitokių. Darbas sunkus ir atsakingas, bet jis naudingas bus kraštui ir pačiam asmeniui.

Kiti abiturientų rinksis ir idealinius mokslus: filosofiją, teologiją, literatūrą, istoriją, pedagogiką, sociologiją, filologiją, teises ir kitokius. Aukščiau minėtus mokslus studijuojantieji bus daugumoj gimnazijų ir vidurinių mokyklų mokytojai. Todel juos renkantis reikia nemaža dėmesio kreipti į pedagogiką, psichologiją ir kitus mokytojui naudingus padedamuosius mokslus, tarp kurių minėtina ypač filosofija, kaip sustiprinanti žmogaus pasaulėžiūrą.

Lietuvos universitete humanitarinius mokslus (literat., istor. filosof., kalbos) galima eiti dviejuose fakultetuose—Teologijos - Filosofijos ir Humanitar. Mokslų Fakultete. Teologijos - Filosofijos Fakultetas turi pirmenybę prieš Humanitarinį, kad čia 1) mokslo dalykai būsimajam mokytojui daug geriau sutvarkyti ir 2) jaučiama vienybė ir draugiškumas tarp pačių studentų ir tarp studentų bei profesorių. Tas draugiškumas išauga iš bendros pasaulėžiūros religiniuose, filosofiniuose ir tautiniuose klausimuose. Teolog. Filosofijos Fakultete, sakysim, beveik nėra svetimtaučių profesorių, tuo tarpu, kai Humanitarinių Moksl. Fakultete profesorių ir lektorių beveik pusė yra svetimtaučių (vokiečiai, rusai, lenkai ir kiti). Tą patį tenka pasakyti ir apie studentus. Teol.—Filosofijos F. visi studentai susipratę lietuviai, o Hum.

M. F. studentų tarpe yra gerokas procentas žydų, o ir pačių lietuvių tarpe didžiausias pasaulėžiūros mišinys. Tuo tarpu kiekvienam bestudijuojančiam gerai suprantama, kad mokslo darbui labai svarbu vienybė ir draugiškumas, ką randame minėtame Teolg. Filosofijos Fakultete. Manau, kad abiturientų, susipratusių lietuvių su tvirta pasaulėžiūra, nenugąsdins kai kurių pajuokiamas mums brangus toelogijos vardas ir kitos smulkmenos, ir tikiu, visi žadą studijuoti humanitarinius mokslus, stos į Teologijos - Filosofijos Fakultetą. (Apie mokslo tvarką žiūrėk atskirai).

Paminėjęs, mano išmanymu, vieną kitą svarbų abiturientams dalyką, tikuos, padėsiu sunkų pašaukimo klausimą išspręsti.

Kur studijuoti?

Paskutiniu laiku mūs aukštesniąsias mokyklas kas met baigia arti tūkstančio abiturientų. Jų žymią dalį sudaro ateitininkai. Siems abiturientams tenka patirti krizio valanda. Nors daugelis ir labai sunkiomis sąlygomis mokosi gimnazijoj, bet jiems tik būna aišku, kad aukštesnioji mokykla reikia baigti.

Gavus į rankas brandos atestatą, padėjimas persimaino. Visu savo sunkumu kyla klausimas, kur dingti, kas daryti toliau. Didžiuma paprastai apsisprendžia — tęsti toliau mokslą aukštojoj mokykloj. Į tuos drauges-us aš ir noriu kalbėti.

Ir nusistačius aukštesnius mokslus eiti ir susidarius reikiamas materiales sąlygas, krizio valanda dar nesibaigia. Abiturientui dar reikia, giliai save analizuojant ir stebint gyvenimą, nusistatyti, kokiam fakultete ir kokius dalykus studijuoti. Nuo šio klausimo išsprendimo daug pareina tolimesnis žmogaus gyvenimo laimingumas. Tik sėkmingai pasirinkus studijų dalykus galima tapti giliu specialistu ir vėliau tikru savo profesijos mėgėju. Įvairūs matyti gyvenimo nenusidavėliai, persimetėliai, profesijų klajokliai—tai dažniausiai šio laikotarpio neapsižiūrėjimo vaisius. Nė už vieną mokslo šaką nemanau pasisakyti. Jos visos reikalingos ir turi savo reikšmės. Ir neprivalo būti nė vienos mokslo šakos, kurios nestudijuotų at-kai.

Aš čia ateinu talkon tiems draugams, kuriems šiuo atveju tenka dvigubas klausimas spręsti.

Žymi at-kų dalis ryžtasi studijuoti humanitarinius mokslus. Štai šitiems ir pasirinkus mokslo šakas bei dalykus tenka dar išrišti klausimas, kokiam fakultete tuos mokslus eiti: ar Humanitariniam ar Teologijos — Filosofijos filosofijos skyriuj.

Šiuodu abudu maždaug apima tuos pačius dalykus, tik suskirstymas šiek tiek kitoks.

Humanitarinių Mokslų Fakultetas turi tris skyrius: *filosofijos*, *filologijos* (šis apima ir literatūrą) ir *istorijos*. Be šių skyrių yra dar kalbų lektoriai.

Teol.—Fil. Fak. filosofijos skyriuj einamieji mokslai skirstomi šakomis ir dalykais. Yra šios šakos: 1 filosofijos sistema, 2 filosofijos istorija, 3 gamtos filosofija, 4 pedagogika psichologija, 5 sociologija, 6 religijų istorija, 7 Visuotinoji ir Lietuvos istorija, 8 geografija, 9 menas ir 10 literatūra.

Šakos dar skirstomos į dalykus. Pav., filosofijos sistema turi: logiką, psichologiją, antologiją, kosmologiją, teodiceją, etiką, estetiką, pedagogikos — psichologijos šaka — bendrąją psichologiją pedagogiką, pedagoginę psichologiją, experementalinę pedagogiką ir exp. psichologiją, pedagogikos istoriją ir t. t.; sociologijos šaka — bendrąjį sociologijos kursą, etiką, teisės filosofiją, politiškąją ekonomiją; istorijos šaka — senųjų, viduramžio, naujų ir naujausių amžių bei Lietuvos istorija, literatūros šaka — į lietuvių, klasikinę, romanų, germanų, estetiką, bendrąją lit. ir t.t. Panašiai skirstomos ir kitos šakos.

Studentai privalo vieną šaką paimti pagrindine, ir dvi šalutinėmis. Renkantis šakos galimos įvairios kombinacijos.

Sakysim pagrindan paėmus kai kuriuos istorijos šakos dalykus, norint imti šalutiniu — pedagogiką psichologija — galima apleisti experementalinę ped. ir psich. Panašiai ir su kitoms šakoms. Yra ir be išimties visiems privalomų dalykų, kaip —mokslinio darbo metodika, filosofijos įvadas, logika. Be to, kiekviena šaka dar turi savo privalomų papildomų dalykų. Tokiais atskiroms šakoms privalomais papildomais dalykais yra kultūros filosofija, filosofijos istorijos įvadas, chronologija paleografija, atatinkamų mokslų metodai, lietuvių, lotynų, graikų kalbos ir t.t. Visai nesimokiusiems lot. ir graikų kalbų yra proseminaras.

Taip pat leidžiama būnant šiame fakultete, jei yra reikalo, einamuosius mokslus papildyt kitų fakultetų dalykais. Sakysim, Teol. Filosofijos Fakulteto viens kits studentas savo einamuosius dalykus papildo Humanitarinio teisių ar kitų fakultetų dalykais. Nemaža humanitarų. Teisių ir gamtos matematikos fakultetų studentų ateina papildyt savo einamuosius dalykus Teol.—Fil. Fak. filosofijos skyriaus dalykais (pav. geografija, ped. psich. filosofija ir kt.). Ypatingai daug pliusų filosof. skyriuj yra tiems, kurie ateityj mano būti mokytojai. Tam dalykui labai gerai pritaikyta pedagogikos šaka. Ir visi, kurie mano ateity būt mokytojai, ped. psich. ima šalutiniu dalyku. Šitame fakultete didelio dėmesio kreipiama į seminarijų pratybas. Dvejos pratybos privalomos iš pagrindinio dalyko ir vienos iš šalutinio. Pratybos tai šalia teorinio praktinis darbas, kuriuo studentas profesoriui prižiūrint mėgina savo jėgas ir pratinas savarankiškai dirbti mokslo darbą. Po aštuonių (retais atsitikimais 6 ir 7) semestrų darbo studentai prileidžiami prie baigiamųjų egzaminų. Išlaikius

egzaminus gaunama baigimo diplomas. Parašius atatinkamus darbus (disertaciją) galima gauti licenciato ar doktorato laipsnius. Taip trumpai suglaudus atrodo filosofijos skyrius.

Ir čia šitam fakultete vieta studijuoti at-kams humanitarinius mokslus. Fakultetas palyginant su kitais yra visai gerai sutvarkytas, gyvenimui pritaikytas, sutrauktos pačios rimčiausios dėstomų sričių mūsų jėgos, čia nei profesorių, nei studentų tarpe nėra to nei tautinio, nei kalbų, nei ideologinio į visas puses besižvalgančio mišinio, kuris jaučiamas humanitariniame fakultete. Čia profesoriai lietuviai savo idejine pakraipa visiškai artimi at-kams. Studentai arba at-kai, arba at-kams artimi. Profesorių ir studentų tarpe jaučiama didelis artimumas ir draugiškumas. Nė vienam fakultete nėra tokio artimo profesorių ir studentų bendravimo, kaip šitame fakultete. Šitame fakultete studentai ne tik studijuoja ir moksliškai bręsta, bet ir visais atžvilgiais auklėjasi — žodžiu auga pilnutiniais žmonėmis.

Šitan fakultetan įstojęs at-kas iš kart susiorientuoja ir pasijunta savas, nes susitinka visą eilę matytų ir pažįstamų idejos draugų, savo idejinių vadų, ir stipriai užmezgęs draugiškumo ryšius sekmingai auga sąmoningu ateities gyvenimo vadu—kūrėju.

Stud. Pr.

At-kų Namų pamatų pašventinimas

(Žiūrėk atvaizdą)

Š. m. gegužės m. 25 d. 17 val. Kaune Laisvės Al. 3 buvo Iškilmingai pašventintas statomų At-kų Namų kertinis akmuo. Iškilmėse gausiai dalyvavo at-kų sendraugiai ir rėmėjai, kaip antai: prof. *P. Dovydaitis*, kun. *P. Dogelis*. J. E. vyskupas *M. Reinys*, prof. *Pr. Kuraitis*, p. *Grajauskas*, *Dr. Bielskius*, Ekscelen, minist. *M. Krupavičius*, Dr. *V. Mykolaitis-Putinas*, prof. *J. Eretas*, p, *Dulskis*, Dr. *K. Ambrozaitis*, Ekscelenc. minist. *K. Jokanta*, Ekscelenc. minist. *P. Karvelis*, pral. *Olšauskas* ir kiti, uniformuoti stud. at-kai su savo vėliava ir Kauno moksleivių at-kų nemažas būrys. Buvo pasirašytas Namų pašventinimo ir pamatų pagrindimo aktas ir užmūrytas Namų pamatuose.

Pašventinimo apeigas atliko nenuilstamas at-kų darbuotojas, Namams statyti Komiteto pirmininkas kun. *P. Dogelis*, susirinkusiems giedant „Dievas mūsų apgynėjas ir tvirtybė“... Pašventinęs pamatus kun. P. Dogelis priminė palyginamai netolimą praeitį, kada vos keletas at-kų pradėjo darbą, o jau po 16 metų gausingos at-kijos eilės ryžtasi pasistatyti sau didingus Rūmus, kuriuose koncentruotųsi visas ateitininkijos gyvenimas. Reiškia vilties, kad

Dievo Apvaizda, kuri išūgdė galingą org-ją, padės jai įsigyti savo kultūrinį ir dvasios židinį. Pasitikėdami Dievu at-kai šiandien pagrindžia savo Namams tvirtus pamatus ir drąsiai imasi darbo.

At-kų vadas prof. *Pr. Dovydaitis* kalbėdamas pastebi, kad at-kų egzistencijos minimumas reikalavo turėti savo židinį—Namus, kurie jiems teiktų šviesos ir šilimos. Patys juose šviesdamiesi at-kai skleistų šviesą ir šilimą visai tėvynei. Jaunimo darbo dirva mūsų tėvynėj yra labai plati ir todel at-kams patiems geriau susikoncentravusiems teks visu smarkumu imtis darbo. At-kų Vadui baigus kalbėti giedamas at-kų himnas.

Prabyla Kauno Stud. At-kų Draugovės pirmininkas *Pr. Dielininkaitis*. Jis savo kalboje pabrėžia, kad šiandien at-kija tiek sustiprėjo, kad net ryžosi nugriauti savo senuosius ankštus namelius ir galingai imasi statyti naujus didingus at-kijos Rūmus. Ši darbą pradėdama, at-kija imasi didelės atsakomybės prieš būsiančią at-kijos kartą. Pradėtas darbas turi būti ligi galo baigtas. Jau stud. at-kai apsidėjo mokesnių po 10 litų kiekvienas. Lieka tik įtraukti kuoplačiausios katalikiškosios visuomenės masės, kad ir jos giliai atjaustų šių Namų reikalą ir jį visomis išgalėmis remtų. Baigus kalbėti galingai pagiedamas studentų himnas.

Dar prakalba L. K. M. At-kų C. V. pirmininkas *A. Raulinaitis*. Jis pažymi, kad šiandien savo gyvenime at-kai daro didelį perversmą. Šiandien jau bandomas pilnutinis Sąjungos idealų gyvendinimo reorganizavimas. Reorganizuojamas organizacinis susitvarkymas, pertvarkomas net ir pačios aplinkybės, kuriose teks visa tai vykdinti. Štai jau šiandien at-kai šventina pamatus, ant kurių turi išaugti didžiuliai rūmai. Moksleivija neturi pasitenkinti tik užsidėtuoju mažu dviejų litų mokesniu Namams statyti. Šie Namai bus židinys, kuris jungs visos Lietuvos at-kiją ir versmė iš kurios naujos idejos trykš po plačiąją Lietuvą.

Iškilmės baigiamos tautos himnu.

Kiekvienas at-kas savo darbu ir skatiku padeda At-kų Namus statyti.

A. a. Stasytė Dvaranauskaitė.

Baigiantis Velykų atostogoms, kai kurios anksčiau pradėjom rinktis į gimnaziją. Tik štai, vos įžengus į „Saulės“ rūmus, kuriuose mokėsi ir gyveno mūsų draugė Stasytė, išgirdau šį liūdną susijaudinusių draugių pranešimą — „Stasytė mirė!“ Netikėta ši žinia gilų ir drauge baugų įspūdį padarė į mane, kurio nemoku nė nebandau žodžiais išreikšti...

A. a. Stasytė yra gimusi 1908 m. Žečkalnių kaime, Šaklų apskrityj, Barzdų valsčiuj. Jos tėveliai yra pasiturį ūkininkai ir todel savo vieną mylimiausią dukrelę galėjo gerai aprūpinti ir į mokslą leisti.

Mokslo pradžią Stasytė gavo to pačio kaimo pradedamojoj mokykloj. Iš ten stojo į viduriniosios mokyklos pirmąją klasę Pilviškiuose. Mokėsi labai uoliai ir pavyzdingai. 1925 m. baigus Pilviškių Viduriniąją Mokyklą įstojo į „Saulės“ Mergaičių Gimnaziją Kaune.

A. a. Stasytė buvo labai maloni ir draugiška — mes labai greit ją pamilome ir net dažnai imdavom ją sau pavyzdžiu.

Stasytė buvo be galo darbšti ir sąžininga darbe. Man ir dabar neišnyksta iš akių, kaip visų jėgų įtempimu ruošdavo pamokas. Pradėto darbo niekad nedėdavo į šalį neatlikus jį kuotiksliausiai: braižinius braižydama del vienos netikslios linijos susirūpindavo. Delto ir buvo pirmutinė klasės mokinė. Stasytė savo darbštumu ir mus kažkaip nejučiom užkrėsdavo. Į ją pasižiūrėjusios tuoj mesdavo n tuščius užsiėmimus ir stverdavomės pamokas ruošti arba šiaip ką naudinga dirbti.

Stasytė taip pat buvo uoli ateitininkė. Ateitininkų organizacijoj ji jau nuo antros klasės dalyvavo ir nenorėjo vien tik popieroj būti įrašyta, bet stengėsi visa darbais parodyti: ėjo tankiai išpažinties ir prie Šv. Sakramentų, nes visumet troško gyventi su Kristumi ir turėti nekaltą sielą. Ji siekė kilnaus tikslo „Visa atnaujinti Kristuje“, bet spėjo tik savąją sielą atnaujinti, nes Kristų, mylėjo visa širdimi. Deja, dabar toji nepražydusi ateities gėlelė negailestingosios mirties tapo nuskinta.

Stasytė! Tu klestėjai mūs tarpe meile, nekaltumu, karšta malda puošei savo lūpas... Tu Sutvėrėjui labiausia patikai iš mūsų visų! Jis pirmą Tave ir išrinko iš mūs būrelio.

Ilsėkis tat, angeliška siela, Dangaus Ramybėje!

Idejos draugė *M. Mykolaitytė.*

A. a. Vincas Kalinauskas.

„Skamba ir žvanga, gaudžia varpai,
Liūdną ir skaudų leisdami gandą:
Vėl paviliojo auką kapai...
Diena į dieną tiek jų atranda!..“
Maironis.

Ir vėl liūdnai sugaudė varpai. Negailestingoji mirtis išplėšė mums brangųjį draugą Vincą.

Vincas Kalinauskas gimė 1907 met. liepos mėn. 26 d. Biržuose. Prieš D. Karą lankė Biržų pradžios mokyklą. 1915 met. kartu su tėveliais išvažiavo į Rusiją ir apsigyveno Kalugos mieste pas kun. Povilavičių. 1918 met. sugrįžo į tėvynę. Kitais metais mirė jo tėvelis. 1919 met. Vincas įstojo į I-mą klasę. Dar pirmoje klasėje bebūdamas pamilo kilnius ateitininkų idealus. Praėjusiais mokslo metais buvo šiek tiek susilpnėjęs. Per vasaros atostogas buvo išvažiavęs į kaimą sveikatai pagerinti. Pradžioje mokslo metų jautėsi geriau, bet prieš Kalėdas visai susirgo džiova ir š. m. kovo mėn. 10 d. negailestingoji mirtis pakirto gyvenimo siūlą... Gimnazijos mokytojai neteko geriausio auklėtinio, mokiniai — geriausio draugo, skautai — mylimo brolio, o ateitininkai — pavyzdingiausio nario

Kovo mėn. 12 d. a. a. Vincas buvo laidojamas. Gedulingos pamaldos, graudus kapeliono pamokslas, liūdni dūdų garsai, puikiais vainikais ir kaspinais papuoštas karstas palietė kiekvienam jautriausias širdies stygas ir priminė trumpą kiekvieno šios žemės kelionę. Prie kapo buvo daugybė prakalbų, atsisveikinimų: atsisveikino mokytojai, paskui klasės draugai ateitininkai, skautai ir atskiros klasės. At-kų vardu atsisveikino kuopos pirmininkas A. Brazdžius. apibudindamas Vinco gyvenimą, jo aukštus idealus ir darbus. Netrukus kapas paskendo gražiuose vainikuose ir kaspinuose.

A. a. Vincas buvo labai tykus, ramus, su visais sutiko, visiems padėjo, su niekuo nesipyko ir gal nė vienam žmogui nepasakė užgaunančio žodžio. Jis buvo krikščionis, katalikas, o savo šventiems įsitikinimams pagilinti, karščiau Kristų mylėti buvo ateitininkas. Nors Vincai, palikai mus, bet mes tavo pavyzdžių niekada neužmiršime.

Sudiev, brangus idejos drauge! Ilsėkis ramybėje su Kristumi.

B. Verbėnas.

A. a. Vaclovas Vladas Butkus.

Vladas gimė 1906 m. lapkričio m. 18 dieną, regis, Lukšiuose, Šakių apskr. Pradžios mokyklą lankė ten pat. Nors nuo pat kūdikystės turėdamas vieninteležę auklėtoją — motiną ir būdamas neturtingu—stoja 1919 m. į Šakių gimnazijos I klasę. Ten metus pasimokęs keliasi į Naumiestį, kur mokinosi iki 1925 m. pavasario ir baigia Mokytojų Kursus.

1922—23 m. m. išrenkamas jaun. ateitininkų kuopos pirmininku. Jau nuo tada Vlado sveikata pradėjo silpnėti—įgauna anemiją (mažakrauj.). Priežastys: jaunatvės neatsargumas, neturtas ir k.

Galų gale apserga džiova. Būdamas neperdidžiausiai rūpestingas nesiėmė iš pradžių gydytis, o jau toliau nebuvo galima.

Ir taip, kovo mėn. 10 d. pasigirsta liūdna žinia, kad Vladas priėmęs šv. Sakramentus Jurbarko džiovininkų sanatorijoje mirė.

Gaila...

Velionis dirbo ir „Pavasario„ Sąj. Buvo, kurį laiką, visuomeninkas. Kartais nuvykdavo į kaimo kuopų sus-mus.

Ilsėkis, drauge, brangioje Lietuvos žemelėje!

Juoz. Kačiulis.

A. a. Petras Jauniškis.

Mirtis be paliovos retina mūsų eiles. Štai š. m. kovo m. 14 d. Jurbarko ligoninėj atsiskiria iš mūsų tarpo brangus idejos draugas Petras.

Atsimenu kai šiandien, koks jis buvo rimtas gilus ateitininkas. Nebuvo jis didelis organizatorius, bet už tat patarimų pas jį visumet rasdavai.

Ateitininkijos gyvenime dalyvavo nuo pat įstojimo į Šėtos Vidurinę Mokyklą. Persikėlęs Kauno Aukštesniojon. Komercijos Mokyklon tęsė darbą toliau, kuriant ateitininkų kuopelę. Bet štai po trijų metų mūsų bendro darbo Petras apleido mus. Ilsėkis, mielas drauge, amžinybėje.

A. Keturakis.

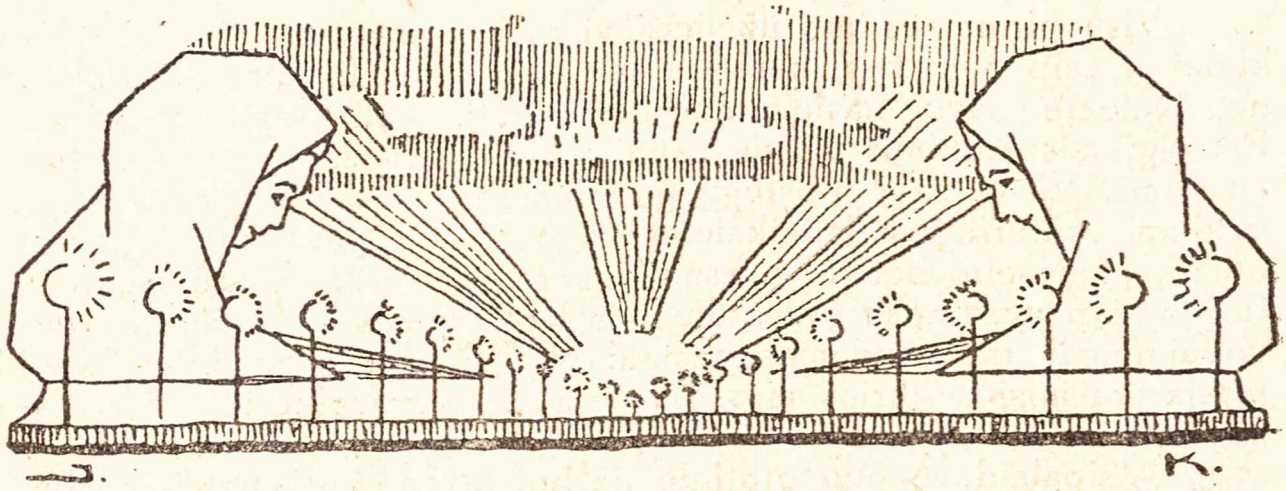

Jaunųjų žiedai

A. Kučinskas

Atostogos.

Pavasariui sušvitus, gegutei pradėjus laimes ir nelaimes rokuoti, skaisčiausiais žiedais išsipuošus visam pasauliui, nejučiomis mokinio akelės slysta pro langą, savus spindulius paskleidžia varsuotoje gamtoje. Jis laukia atostogų, nori išsiveržti iš tvankių rūmų ir laisvas, kaip ore vieversys, skrajoti ir džiaugtis.

Ir šit ateina lauktoji diena. Po visų ceremonijų pasiima liudijimą, atsisveikina su draugais ir draugėmis, atbėgęs klasėn paskutinį kartą peržvelgia suolus ir lyg kažko nuliūsta, bet tuoj pragiedrėja ir skubiai ruošiasi važiuoti į gimtąją pastogę.

Važiuodamas dairosi, linksmai šypsosi, galvoja, kaip pasveikins namiškius, kaip gyvuoja jo(s) dvikojai ir keturkojai sėbrai, kaip jie pasitiks, ką šnekės. Ir staiga per visokių sausų mokslų išbelstą galvelę prabėga šimtai įvairiausių minčių.

Namiškiai pasiilgę laukia parvažiuojant savo „studento“. Rūpestinga mamytė savo sūneliui ar dukrelei prigamina skaniausių valgių, minkštai pakloja loveles.

Parvažiavęs atostogų visa tai turi suprasti ir įvertinti. Jis turi gražiai, meiliai pasisveikinti su tėvėliais, sesutėmis, broliukais ir visa šeimyna, ir vienu žygiu įnešti į tuos namus šviesos, švelnios harmonijos, kurios kupini viltimis iš tavęs laukė.

Prasideda atostogų gyvenimas. Pustrečio mėnesio liuoso laiko — kiek galima nuveikti! Ir ne vienas galvoja, kaip tą laiką tinkamiau sunaudoti. Daugelis parsiveža pundus knygų, manydami, kad galės liuosai mokytis, visokių gudrybių prisisemti. Bet kaip klystama — atostogos juk duodamos poilsiui! Tačiau nemanykite, kad poilsis, tai tas pat ką nieko neveikti arba tinginiauti. O, išmintingi žmonės moka labai gražiai dirbdami ilsėtis.

Koks turi būti mūsų poilsis arba atostogų sunaudojimas?

Visų pirma turime užmiršti visas knygas, užmiršti esą mokiniai ir taip bent tris, keturias savaites praleisti. Žinoma, niekad neprivalome savo pasielgimuose užmiršti, kad esame mokiniai. Pasielgimais mokinys visada privalo būti pavyzdžiu savo bendraamžiams. Visam savo atostogų gyvenime reikia elgtis gražiai, kaip pridera kultūringam jaunikaičiui ar mergaitei, nes mokinys yra ne tik jaunesnių bet ir vyresnių visur sekamas. Ypač mokinys turi būti pavyzdingas šventadieniais lankydamas bažnyčią ir dievobaimingai dalyvaudamas pamaldose. Gražus bažnyčioje laikymasis yra misija, kurios mes gal nejaučiame, bet kuri labai reikšminga.

Atsipalaidavę nuo protinio darbo, turime imtis fizinio darbo, — pagelbėti savo tėveliams dauginguose vasaros darbuose. Čia plačiausia dirva protui ilsėtis, o kūnui stiprėti.

Berniukai privalo padėti lauko darbuose, gražiai aptvarkyti sodą, prižiūrėti medžius, nukasinėti takelius, sutaisyti tvoras ir atlikti daugybę kitų naudingų darbų.

Mergaitės turi padėti mamytei namų ruošoje, sutvarkyti namų vidų, daboti švaros, darželyje gėles prižiūrėti, stengtis, kad visur būtų tvarka. O taip pat nesidrovėti be pirštinaičių išeiti į kvapias pievas šienelio grėbti.

Ir berniukas ir mergaitė visur namiškiams turi padėti, nebojant „poniškumo“ ar saulės įdegimo. Saulės įdegimas yra tiek sveikas, kad šiais vaistais nuoširdžiai patariu naudotis, jie yra geri ir pigūs, — vaistinei nieko nereikia mokėti. Jei kur yra progos, tai patartina kasdien išsimaudyti — tada sveikata augs, kaip grybai po lietaus.

Priminiau grybus,—jie atostogoms taip pat naudingi. Liuoslaikiais naudinga duoti darbo tik vienoms akims, o visa kita gali ramiai ilsėtis. Grybaujant ar uogaujant — geriausias akių sportas ir kūno ir proto poilsis, nes tada nieko negalvojama, žiūrima vien, kur galėtų būti pasislėpęs grybų karalius.

Tarp daugelio įvairių dalykų, reikalingas sugyvenimas su visais šeimynos nariais, niekad nereikia parodyti savo broliukams ar sesutėms, kad jie kuo nors yra žemesni, nemokyti. Visada per pasikalbėjimus reikia pasidalinti su jais visomis įgytomis mokslo metais žiniomis, nupasakoti, kaip kitur žmonių gyvenama ir kas būtų galima pas mus padaryti. Tokiomis žiniomis privalu dalintis ne vien su saviškiais, bet ir su kamynais ar pavasarininkų susirinkimuose. Čia dirva plačiausia ir kiekvienas moksleivis turi būti tos dirvos artojas.

Vasara yra tiek graži tiek viliojanti, kad jauną sielą užburia skaisčiais įkvėpimais. Tada gema daug minčių, kurias reiktų išlieti į gražius sakinius ir pinti gražų atminimų vainiką — rašyti dienoraštį. Į jį surašyki visus giliausius sielos pergyvenimus, troškimus, o sukursi gražų veikalą, kuriuo kada nors džiaugsies ir iš jo semsies pajėgų. Rašyk todel dienoraštį, rašyk kasdien. Taip pat parašyk gražių ir naudingų rašinėlių, pratinkis plunksną val-

dyti. („Jaunųjų Žiedų“ redaktorius tikisi, kad per šias atostogas draugės ir draugai jo neužmirš ir atsiųs tuos kūrinius, kuriuos įkvėpė jaunatvės džiaugsmais trykštantis gyvenimas. R e d.).

Jei kam ištiko nelaimė susigriebti kokią pataisėlę, tas tegul be rūpesčių porą savaičių pasilsi, bet paskui reikia imtis rimtai ruoštis.

Štai tik keletas smulkių nurodymų, ką galima per atostogas padaryti. Jų gal būti daug daugiau, bet čia patiekiau tik bendriausius.

Linksmas, jaunas ūpas, maloni šypsena, grakštus judrumas, skambios dainos telydi visus tavuosius darbus! Nevengk dar bo, saulės, maudyklės, nesilepink, o sugrįši po atostogų sveikas ir tvirtas, ir naujomis jėgomis stosi vėl į mokslo ir mūsų brangios organizacijos darbą, kuriame švitėsi gražiu saulėtumu, linksma nuotaika, ir pilnas jaunatvės ugningos energijos žengsi drąsus, kaip sakalas, ir savo žingsnius vainikuosi vis naujais pasisekimais.

Gvaizdzikas

Valandėles atsiminus.

Šiandien, paskendęs vienatvės tyloje, kai vėjelis, atsinešęs dangiškų smilkylų iš žydinčio sodo glosto, kutena mano švelniausius jausmus ir žadina mano sielą kilti į tas beribes dangaus aukštybes, į kurias kilo mano jaunutė siela tada, kai aš pirmąją gėlių puokštę, iš gojų gojelių, pievų ir pievelių surinkęs, nunešiau Marijai Žolinių šventėje, prisimenu, vystančių žolių kvapsnys tada taip pat svaigino manò sielą ir ji lengvais sparnais kilo kartu su smilkylo dūmais prie To, kurs tąjį kvapsnį gėlelėms dovanojo. Tai buvo pirma iškilmingoji jaunystės diena.

Šiandien, apsvaigęs žiedų alsavime ir paskendęs praeities jūroje, prisimenu ir tą gegužės vakarą, kada mes, pasiėmę ketvirtosios klasės rytdienos pamokų knygeles, išvykome žydinčių ievelių aplankyti. Tada toji giraitė pavirto Žolinių iškilme. Nutilo mūs linksmos kalbos ir dainelės. Bažnyčios ramumas siautė mus. Mes nejautėme, kur stovime ir ką turime. Kalboms mes temų nesuradom... Mes virtome stabais. Dabar klausiau antrųjų Žolinių pamaldų: du raudonsparniai dagilėliai, pasikeisdami, kartojo savo mėgiamą dainą, o lakštutė dar tik taisė savo stygas vakaro tylai... Ir tik toks pat, kaip šiandien, vėjelis pažadino mus iš saldaus svajonių miego. Ir vėl mes surinkome didžiausią puokštę bešypsančių ievučių, ir antrąją — rojaus kvapsniu alsuojančių konvalijų puokštelę... O laike gegužinių pamaldų jos jau Marijai smilkylavo kartu su mūsų maldomis.

Kodel dabar negaliu to padaryti?..

Jaunieji draugai ir draugės!

Centro Valdyba išleido jaunesniems ateitininkams nario bilietėlius, kuriuose surašytos nario pareigos: ateitininkas pamaldus, darbštus, tvarkingas, mandagus, nuoširdus, visumet linksmas, stropiai atlieka mokinio pareigas, skaito naudingas knygas, aktingai dalyvauja organizacijoje, prisilaiko drausmės, vengia svaigalų ir rūkymo, ir kiekvieną at-ką-ę laiko savo broliu-sesute.

Nuoširdžiai trokštu, kad kasdien besiplečiančioji mūsų organizacija su šiais naujais nario bilietėliais drauge pradėtų stipresnį persiėmimą idealais, atsinaujinimą Kristuje. Ne laikas bus naujintis, kada reikės naujinti — todel pradėkite tuojau. Savo bilietėlį laikykite nuolat prie savęs ir su juo nei žodžiais nei veiksmais niekados nesiskirkite.

Budėkime, kad priešas nerastų užsnūdusius.

A. Raulinaitis,
M. At-kų Centro Pirmininkas.

Konkursas.

Visi jaun. ateitininkai kviečiami talkon.

„Ateities“ Redakcija skelbia konkursą parašyti beletristinį kūrinėlį, kuriame būtų vedamoji mintis: tėvynės meilė, pasiaukojimas artimui, kilnių valandų atsiminimai, karo atsiminimai ar kas kita artima at-kų gyvenimui. Apysakaičių herojais pageidaujami jaunesnieji.

Apysakaitė gali užimti 5—10 rašytų sąsiuvinio puslapių.

Apysakaites prisiųsti „Ateities“ Red. iki š. m. rugsėjo mėn. 1 d. pažymint, kad siunčiama konkursui. Po apysakaite pasirašyti slapyvardę, o tikrą pavardę, gyvenamą vietą ir klasę nurodyti atskirame užlipytame voke, ant kurio užrašyta ta pati slapyvardė, kaip rašinėly.

Konkurse dalyvauja pirmųjų keturių klasių moksleiviai-ės. Rašo tik ant vienos lapo pusės.

Geriausia parašiusieji gauna dovanų: 1) Tumo—Vaižganto „Jaunam Veikėjui“ ir 2) „Apie Kristaus Sekimą“ ir jų rašinėliai bus atspausdinti „Jaunųjų Žieduose“.

„Ateities“ Redakcija.

Prof. kun. Dr. M. Reinys š. m. gegužės m. 16 d. Kauno Bazilikoje pakonsekruotas vyskupu. At-kams lieka tik džiaugtis, kad uolus Bažnyčios darbininkas ir at-kas sendraugis paskirtas taip aukštoms pareigoms eiti.

Mirė. Š. m. balandžio m. 29 dieną Lazdijuose mirė Dviejų Metų Mokyt Kursų II kurso mokinys Antanas Okavičius. Velionis buvo ateitininkas. Į organizaciją įstojo dar visai nesenai (vasario mėnesį).

Idejos draugams. Šiemet įsisteigė prie Kauno moksleivių ateitininkų rajono eucharistininkų sekcijos pašto ženklų ratelis. Jo tikslas rinkti išnaudotus pašto ženklus ir siųsti misijonieriams. Tai yra jau ne naujiena, iki šiol daug kas juos rinko ir siuntė. Bet tas buvo daroma pavienių asmenų, tas darbas nebuvo centralizuotas. Dabar mes norim jį subendrinti ir siųsti pašto ženklus visos Lietuvos eucharistininkų vardu, nes tuo būdu galėsime iškelti Lietuvos vardą ušsieny. Tuo tarpu iniciatyvą paėmėm į savo rankas, o vėliau gal galėsime suorganizuoti tą darbą plačiau ir pavesti jį Centrui.

Mieli draugai-ės, neatsisakykit padėti mums dirbti šitą naudingą ir svarbų darbą. Rinkite ir kitus raginkit rinkt pašto ženklus! Tuo tarpu prašome siųsti juos šiuo antrašu: J. Tverskaitei, Kaunas, Mickevičiaus gatvė N 1.

Tikimės, kad draugai-ės atsilieps ir parems šį mūsų sumanymą, ir niekam nereikalingi pašto ženklai bus sunaudoti kilniam idejos darbui.

Kauno At-kų Euch-kų Sekcija.

„Achilas“. Kauno Student. At-kų Draugovės Sporto Klubas „Achilas“ gamtai atšilus pradėjo savo darbą. Nepasitenkimama dirbti užsidarius savųjų tarpe, bet leidžiamasi ir į „tolimesnį pasaulį“; pav., buvo padarytos draugiškos rungtynės su fizinio lavinimosi kursų karininkais, achiliečiai įeina į L. G. S. F. rinktinę ir t. t. Bravo achiliečiai!

Dzūkų Veikimo Komitetas praneša, kad š. m. liepos mėn., po III-čios Dzūkų At-kų konferencijos, kuri įvyks 16—17 d. d., ruošiama ekskursija po Dzūkiją. Atlankysime visas istorines vietas, susipažinsime su dzūkijos žmonių gyvenimu, būdu ir papročiais,

rinksime tautosaką ir kitas kultūrines liekanas. Ekskursijos linkmė ir kaip ilgai ji tęsis, priklausys nuo pačių ekskursantų. Į šią ekskursiją kviečiame ne tik dzūkus, bet ir visus at-kus. Turėsime progos susipažinti su gražia Dainavos šalim — Dzūkija.

Ekskursija ruošiama ir dviračiais ir pėstiems. Todel visi, kurie manote dalyvauti minėtoj ekskursijoj, prašomi užsiregistruoti šiuo antrašu: Mariampolė, Rygišk. Jono gimn. V. Jakučioniui.

Pasvalys. Po sunkios ir ilgos kovos bei darbo pasvaliečiai gavo leidimą steigti at-kų kuopą. Balandžio mėn. 25 d., padedami biržiečių at-kų: J. Trimako, J. Štaupo, El. Balčiūnaitės ir Ladygaitės, sušaukė steigiamąjį susirinkimą. Buvo paskaitos šiais klausimais: „Pasaulėžiūros klausimas“ ir „Moksleivių organizacijos“. Narių prisirašė 27, bet reikia tikėtis, kad energingi ir darbštūs pasvaliečiai mokės ir daugiau prisitraukti. Valdybon išrinkti: M. Čerbulėnas, A. Raudonikytė, P. Morkvėnas, K. Bedalis ir Kanapeckaitė.

Mariampolė. S. m. IV-13 d. Dr. Kl. Ruginis skaitė at-kų kuopai paskaitą „Pašaukimas ir pareigos“.

IV-25 d. Mariamp. at-kų meno sekcija minėjo Č. Sasnausko mirimo 10 m. sukaktuves. Kun. Mažonas laikė paskaitą apie Čiurlionį ir ateitininkų choras p. Kamaičio vedamas padainavo keletą dainelių.

Š. m. balandžio 30 d. Mariamp. at-kų sportininkų „Vaidoto“ ir „Mirgos“ klūbai suruošė vakarą. Vaidino nesenai parašytą kun. Mažono komediją „Raulas karaliumi“.

1926-V-6 d. įsikūrė Vilniui vaduoti sekcja. Apie jos veikimą pamatysim toliau.

Lazdijai. Š. m gegužės mėn. 1 d. Seinų at-kų kuopos visuomenininkų sekcijos susirinkime dalyvavo Centro Valdybos pirmininkas Ad. Raulinaitis ir laikė paskaitą „Ateitininkas — visuomenininkas“.

Šilalės at-kų kuopoje įsikūrė eucharistininkų būrelis, kurio valdybon išrinkta: pirm. Kibilaitė, vice-pirm. O. Eidukaitė ir sekr. I. Juškys. Būrelis pasidalino į du bernaičių ir mergaičių vainikėliu; pirmame yra 12 narių, o antrame — 13.

Vilkaviškio at-kai š. m. balandžio m. 25 d. kino salėje vaidino P. Vaičiūno trijų veiksmų pjesą „Pražydo nuvytusios gėlės“. Žiūrėti buvo susirinkę daug miesto inteligentijos. Cauta 200 litų pajamų. Šitas pats veikalas prieš užgavėnes buvo suvaidintas gimnazijos salėje per šeimyninį at-kų vakarą.

Mažeikių at-kų kuopa, Viekšnių Vidurinės Mokyklos Pedagogų Tarybai be pamatuotų priežasčių uždarius at-kų kuopą, reiškia savo vienminčiams giliausios užuojautos.

Panevėžio at-kai sukruto, ypač apsilankius Kauno svečiams. Išrinkta nauja valdyba: pirm. St. Grigaliūnas, vice-pirm. Martinėnaitė, sekr. Katinas, iždin. Baleišis ir knyg. Baltrūnaitė. Nusistatyta pertvarkyti Panevėžio ateitininkų kuopą, sudarant tris kuopas. Išrinkta reorganizacinė komisija iš J. Beinorio, St. Grigaliūno, Baltrūnaitės, Martinėnaitės ir Baleišio.

„Ateities“ Redakcija ir Administracija.

Sėdi iš kairės dešinėn: *Jonas Grinius*, redaktorius; *Šalomeja Bačinskaitė—Neris*, red. narys; *Antanas Januševičius*, red. pavaduotojas. Stovi iš kairės dešinėn: *Vincas Juronis*, red. narys; *Juozas Tarvydas*, red. narys; *Stasys Balsys*, administratorius; *Antanas Kučinskas*, red. narys.

Joniškio at-kų kuopa š. m. balandžio mėn. 18 d. perrinko valdybą. Naują valdybą sudaro pirm. K. Majauskas, vice-pirm. F. Petrauskaitė, I sekr. Pranckevičiūtė, II sekr. E. Kamantauskas ir ižd. St. Šiaučiūnas. Į revizijos komisiją išrinkti A. Jurevičius, J. Simaitis ir R. Slabokaitė. Kuopa pasidalinus į dvi bernaičių ir mergaičių kuopeles. Leidžia mėnesinį laikraštėlį „Ateitininkų Idejos". Kuopoj yra 75 nariai.

Metinė L. K. M. Ateitininkų Organizacijos konferencija įvyks š. m. rugpiūčio 19—22 d. Kuopų atstovai renkami nuo 25 narių po vieną. Kuopos turinčios nedaugiau 25 n. renka vieną atstovą, likučiams nesudarantiems 25 narių irgi renkamas vienas atstovas. Mažesnėms kuopoms pageidaujama ir daugiau atsiųsti.

C. Valdyba sveikina savo Draugus ir Drauges bešvenčiančius metinę šventę. Ši šventė tebūna gilesnio susikaupimo ir stipresnio susikoncentravimo diena.

Balandžio 17 d. C. V. pirmininkas atsilankė Seinų jaun. at-kų kuopos susirinkime, kur laikė paskaitą apie jaun. at-ko uždavinius, kuriuos jis turi atlikti ligi taps vyr. at-ku.

Gegužės 16 d. C. V. pirm-kas dalyvavo linksmoje ir iškilmingoje Kupiškio laisvai pradėjusios veikti at-kų kuopos šventėje. Čia laikė paskaitą „Šiandieniniai at-kų idealai ir idejos". Po susirinkimo, prieš kurį buvo išpažiniis ir šv. Komunija, atlankytas piliakalnis. Vakare buvo dar radio koncertas.

Gegužės 13 d. C. Valdyba turėjo didelės laimės sveikinti Jo Ekselenciją arkiv. Skvirecką, Jo ingreso dieną.

Gegužės 25 d. įvyko Ateitininkų Rūmų pamatų pašventinimas. Centro Valdyba turėjo garbės atstovauti moksleiviją at-kus ir prisižadėjo visų vardu remti, kiek galėdama, darbą. Tikimės draugai-ės neapvils.

Belgija pažįsta at-kus. Paskutinėse dienose gauta raštas iš Belgijos priešalkoholinės organizacijos „Jugend komission", kur prašoma žinių apie Lietuvos ateitininkiją ir abstinentus.

C. Valdyba savo iždininkei d-gei J. Petrauskaitei linki kuo pasekmingiausia išlaikyti brandos egzaminus.

C. Valdyba reiškia gilios užuojautos savo sekretorei ir kronikos vedėjai d-gei O. Kubiliūtei kuri del savo brolio sunkios ligos turėjo laikinai pertraukti darbą Centre.

Prienų ateitininkų kuopa nutarė būti visi abstinentai. Jau nebe pirmas pavyzdingas reiškinys. Be to, matyt, prienįečiai gilinasi savo idealų pažinime — įsteigta eucharistininkų sekcija.

Rygos kuopa pirmoji atsiuntė savo kuopos istoriją, būtent gegužės 14 d. Gegužės 19, 20 ir 21 d. atsiuntė: Kaišedorių, Ežerėnų ir Seinų kuopos. Iš pastarųjų Seinų kuopos ilgiausia ir pavyzdingiausia istorija.

Pirmosios kregždutės. Kaišedorių kuopos vyrų euch-kų vainikėlis išleido gražiai mašinėle atspausdintą savo laikraštėlį „Pirmieji Spinduliai", kuriame pasireiškia jų sielų nekaltumas gausinguose religinių eilučių posmeliuose.

1922/23 m. metai.

Sako, kad šiais m. m. veikimas žymiai pakilo, nebent kaprizų srityje. Kuopa susilaukė dviejų rimtų paskaitų: kun. dek. Ign. Čižausko „Religijos generis“ ir buvusio mūsų mokytojo stud. Pr. Užupio „Sveikata ir pasaulėžiūra“.

Visi kuopos nariai užsiprenumeravo Ateitį“. Neturtingiems užprenumeruodavo kuopa. Įkurta nauja sporto sekcija sustirusiems moksleivių sąnariams pramiklinti. Įkurtas „N. Vaidilutės“ Žydinys, arba „Vaidilučių“ kuopa; nariais buvo priimamos visos mergaitės, vėliau tik ateitininkės.

1923/24 m. metai.

Renesanso metai. Įvyko kuopos reorganizacija. Pirmame kuopos susirinkime mergaitės tvirtai pasisakė tverinčios at-kių kuopą. Po ilgų debatų ir Centro „interpeliacijų“ šiaip taip išrinkom bendriems kuopos reikalams Vyriaus. Valdybą, kuri atstovavo dvi autonomines kuopeles.

Kuuopa išklausė dviejų prof. J. Ereto paskaitų: 1. „Laikas“ 2. „Spauda“, ir dek. lg. Čižausko — „Krikščioniškoji pasaulėžiūra“.

Mergaičių kuopelė veikė gerai. Labai charakteringas ir sektinas reiškinys, kad visos at-kės įsirašė į abstinenčių sekciją. Vadovavo „Angelo Sargo“ draugijėlei. Laikraštėlio „Sesutės“ išleista 9 num.

Bernaičių kuopelėje dirbta. Įsisteigė du būreliu — prancūzų ir vokiečių kalbomis mokytis, išleido laikraštėlį folkloro reikalams „Tautos žiedai“ ir juokų laikrašt. „Papliauška“.

Penki ateitininkai dirbo Šakių Rajono Pav-kų Sekretoriate. Kuopelių santykiuose buvo apsčiai individualizmo.

1924/25 m. metai.

Kuopą ištiko smūgis. Tragiškai žuvo jos narys leit. K. Maila At-kai už jo vėlę surengė ged. pamaldas.

Garbus mūsų, (o gal ir visų) kuopos lankytojas prof J. Eretas, skaitė paskaitą: „Mūsų idejiniai priešai, jų organizacija ir veikimas“ ir stud. A. Kučinskas „Šių dienų kultūros ypatybės“. Abstinentų pastangomis įsteigtas Šakiuose Blaivybės dr. skyrius. Surengė priešalkolinę savaitę, kurioje paskaitą skaitė mokyt. d-ras I. Neuronis.

1925/26 m. metų pirmas pusmetis.

Darbas vyksta be nervišKumo sparčiais žingsniais pirmyn. Kuopa pasikvietė patarėju, dir. kun. I. Starkų, kuris visą kuopos gyvenimo laiką ją kėlė ir rėmė. Eucharistininkai dirbę keturis metus tylioje slaptoje — šiemet oficialiai pasirodo.

Pirmoji pora metų pasireiškia dideliu darbštumu, be ypatingo dėmesio į dvasios auklėjimą. Tretieji metai žymūs tuomi, kad užsimezga dvasinis atgimimas euch-kų sekcijoje. Ketvirtuose met. reorganizuojasi kuopa. Penktuose met. veikimas speciali-

zuojasi sekcijose, bet silpsta bendras kuopos veikimas. Paskutiniu laiku jaučiama kuopos grįžimas į normalų veikimą.

Norėdami geriau nušviesti Šakių at-kų veikimą, dedame lentelę.

Šakių ateitininkų kuopos augimas ir veikimas.

	1920-21	1921-22	1923-24	1923-24		1924-25		1915 II ps.	
	Bendra kuopa	Bendra kuopa	Bendra kuopa	Berniukų kuop.	Mergaičių kuop.	Berniukų kuop.	Mergaičių kuop.	Berniukų kuop.	Mergaičių kuop.
Narių skaičius	27	30	32	33	22	52	27	40	20
Susirinkimų	11	13	12	10	6	11	26	—	—
Sekcijų būrelių	2	4	6	6	4	6	4	6	4
Sekcijų būrelių susirinkimų	—	—	—	40	58	58	58	—	—
Referatų	1	17	5	2	13	1	3	—	—
Rašinėlių	—	—	—	42	59	75	49	—	—

1923/24—1925 metų tarpe, kada kuopa pasidalino į bernaičių ir mergaičių kuopeles, buvo daromi ir bendri susirinkimai maž daug kartą į 2 — 3 savaites organizaciniams reikalams aptarti. Tuose susirinkimuose buvo skaitomi ir referatai—jų iš viso per tą laiką buvo 10.

Ukmergė. Įsikūrus 1924 m. Mokytojų Kursams tapo įsteigta ateitininkų kuopelė. Pirmas kuopelės organizatorius buvo P. Galvanauskas. Jis suorganizavo į būrelį apie 50 asmenų ir 1924 m. rugsėjo mėn. 15 d. sušaukė steigiamąjį susirinkimą. Tame susirinkime aptarti tolimesni kuopelės veikimo planai, išrinkta Valdyba ir Revizijos K-ja.

Šituo momentu tik ką susikūrusiai kuopelei teko pergyventi didelis smūgis. Steigėjai nepažino tik ką suvažiavusių naujų draugų ir kas tik pareiškė norą, tai tą ir prirašė. Pasirodo, kad prisirašė į narius ir visai priešingi ateitininkų principams asmenys — aušrininkai. Ir kaip kartas vienas iš tų asmenų tapo išrinktas į Valdybą, antras į Revizijos K-ja. Naujosios Valdybos pirmininku tapo aušrininkas. Jis pasirodė labai stropus ir, matyt, norėjo tik ką įsisteigusią kuopelę palenkti į savo pusę. Tai įvykdyti nepavyko. Steigėjai iš kitų draugų sužinojo prisirašiusiųjų prie ateitininkų narių nusistatymus. Sekančio susirinkimo nutarime tapo išbraukti visi tie asmens, kurie buvo nusistatę prieš ateitininkų principus ir žinomi kaip aušrininkai. Kiti buvo perspėti, kol galutinai išsiaiškins dalykas. Toliau veikimas jau sustiprėja ir pradedama normaliau veikti. Ketvirtam susirinkime, 1924 m. gruodžio mėn. 8 d. buvo skaitytas pirmas referatas, temoj „Savidaras.“ Įsisteigė abstinentų sekcija, kuri gan pasekmingai veikia. Taip pat nuo to laiko pradedema organizuot knygynėlis, kurs pra-

dėjo veikti gale 1924-25 m. metų. Dabar knygynėlis pakankamai aprūpina savo narius knygomis. Knygos duodamos pasiskaityti pirmoj eilėj ateitininkams, o neateitininkai norintiej naudotis knygynėliu privalo įnešti 3 knygas ne mažiau 10 litų vertės.

Normaliai kuopelė sutvarkoma tiktai antraisiais t. y. 1925-26 m. metais. Čia ypač daug pastangų deda naujai išrinktoji valdyba. Susirinkimai daromi dažnai, beveik kas sekmadienis. Prelegentais kviečiami mokytojai, studentai ir kt. Valdyba norėdama turėti ištvermingų narių, išdirbo tam tikrus pasižadėjimo lapukus, ir š. m. vasario mėn. 2 d. sušaukė iškilmingą susirinkimą. Į susirinkimą buvo pakviesti keli mokytojai ir šiaip inteligentai. Tame susirinkime nariai iškilmingai pasižadėjo dirbti ateitininkų organizacijoj ir vykdyti jos tikslus. Tokiu būdu kuopelė apsivalė nuo nepageidaujamo elemento, nes keliolika narių, buvusių ateitininkais tik del vardo, pasižadėjimuose nepasirašė. Dabar kuopelė gana stipri ir pasekmingai veikia.

Turi stiprias abstinentų ir visuomenininkų sekcijas. Turi galingą Susišelpimo Fondo K-ją, kuri labai geral veikia. Per abiejus metus Susišelpimo Fondas turėjo iždė apie 3000 lt., kuriais šelpia neturtinguosius moksleivius — ateitininkus paskolos būdu. Duodamos pašalpos vieniems mėnesinės (kas mėnuo), kitiems vienkartinės, ir taip Fondas sušelpia daug savo narių. Fondas gauna pajamų iš vakarų, kurių buvo du ir davė apie 600 lt. pelno, paskui iš aukų, rinkliavų ir kitų šaltinių. Per abiejus metus (antri nepilni) padaryti apie 25 susirinkimai, kuriuose skaityti 8 referatai ir 12 paskaitų; sakyta daug eilių ir keletas monologu.

Taip maždaug bendrais bruožais atrodo dviejų metų veikimas.

Diemedys.

Ateitininkų Rūmų niekas nepastatys, jei patys ateitininkai jų nepasistatys! Naudok progą aukoms rinkti ir skirk sutaupytą skatiką.

Rugpiūčio 19-22 d. Kaune šaukiama Moksl. At-kų Orgn. Konferencija. 25 nariai renka 1 atstovą. Visi gausiai dalyvaukite!

Klausimai — atsakymai.

1. **Kl.** a) Imantis tokių mokslus, kaip technika, ar galima atlikti at-kų užsibrėžtą gyvenimo uždavinį? Juk technika kreipiasi tik į materialinį gyvenimą. Jei galima, tai kodel ir kokiu būdu?

b). Ar yra ir kurios lietuvių kalba knygos iš elektros ir elektro-technikos srities?

Norįs žinoti.

1. **Ats.** a) Gyvenime žmogus turi dvejopus reikalus: materialinius, kurie tenkina kūną ir dvasinius, kurie tenkina sielą. Žmogus pilna šio žodžio prasme, privalo rūpintis lygiai vienais ir kitais ir juos tinkamai suderinti. Juk materialinis darbas nenustelbs dvasios reikalų, jeigu jais bus rūpinamasi. Yra visa eilė žymių tikinčių mokslininkų gamtininkų, technikų, matematikų. Pav. Lavoisier, Pascal, Newton (Niutonas) Pasteur, Stefenson, Edisson Leonardo da Vinci etc. Ateitininkai kaip tik privalo apimti visas gyvenimo sritis, ypač materialinius mokslus, kuriuos priešingos pakraipos atstovai dažniausia panaudoja savo propogandos tikslams, klaidina visuomenę. Technika į jokias pasaulėžiūras nesikiša, todel nėra jokios baimės ją studijuoti. O kokiu būdu tai padaryti — tamsta sužinosi, kai atvyksi universitetan ir įstosi į ateitininkų draugovę.

b). Iš elektrotechnikos yra rodos tik vienas J. Šliogerio litografuotas kursas, išleistas stud. Technikų Draugijos. Prof. Čepinskio elektros kursas dar spausdinamas.

2. **Kl.** Ar gali būti žmogus doras be religijos?

Mokyt. *A. K,*

2. **Ats.** Skaityk prof. St. Šalkauskis str. „Skautai ir pasaulėžiūra" — ten rasi atsakymą. Kiti draugo klausimai reikalauja daug įsigalvojimo ir patikrinėjimo, todel taip greit nesiryžtame atsakyti. Pagaliau į juos galima tik artutinai atsakyti.

Jau išėjo iš spaudos Teolog.-Filosof. Fak. Filosofijos Skyriaus reguliaminas.

Prof. St. Šalkauskis. **Lietuvių tautos ūgdymo uždaviniai.** Atspausta iš „Židinio". Kaunas. 1926 m. (Pardavinėjama po 1 lt.).

Kiekvienoje kultūringoje tautoje šviesuomenė, arba inteligentai, vadovauja liaudžiai ir duoda jos gyvenimui tokią ar kitokią pakraipą. Sviesuomenė turi jausti didelę atsakomybės dalį už tautos ateitį, nes nuo jos daugiausia pareina krašto gerovė arba nelaimės. Kiekvieno kraštó geografinis, ekonominis, socialinis, politinis padėjimas, istorinis tautos paveldėjimas, jos psichika ir ateities reikalai gali statyti to krašto šviesuomenei tam tikrų uždavinių, į kuriuos privalu atsižvelgti su didesniu susidomėjimu, ir kuriuos reikia pildyti su didesniu atsidėjimu.

Aišku, kad ir moksleiviams, kaip būsimiems inteligentams, reikia gerai žinoti savo krašto uždavinius ir, stovint jaunosios kartos priešaky, rengti jaunimą, vadinasi, ūgdyti tautos atžalas, kad jos ateityje galėtų įgyvendinti mūsų idealus. Bet kaip ūgdyti tautą arba bent jos jaunąsias atžalas? Čia reikia mokėti ir sugebėti.

Pasak autorių, „kalbant apie mūsų aktualiausius ūgdymo uždavinius, tenka imti tie uždaviniai, kurie turi didžiausio aktualumo mūsų laikais, mūsų kraštui, mūsų gyvenimo aplinkybėse, ypatingai atsižvelgiant į tai, ką mes esame gavę iš praeities paveldėjimo keliu, ir, iš kitos pusės, ką mes privalome laimėti ateityje. — Visas uždavinys čia gali būti suvestas prie dviejų pagrindinių pareigų: pirma, kritingai susekti mūsų gyvenimo silpniausias vietas, kurios gali ir privalo būti užtvertos ūgdomuoju darbu; ir, antra, nustatyti uždavinius, kuriuos mums stato gyvenimo pažanga bei pakraipa, vykstant iš praeities į ateitį". (4 psl.).

Išdėstęs įžangoje ūgdymo uždavinius sistemingumo ir aktualumo atžvilgiu, autorius pirmoje dalyje, pavadintoje „Kritiškoji dalis" su savaimingu ir mokslišku rimtumu giliai nagrinėja istorinį paveldėjimą ir pagrindines mūsų tautos gyvenimo silpnybes. Čia kalba: 1) apie nenormalų šviesuomenės ir liaudies santykiavimą mūsų istorijos vyksme, 2) apie pirmos tautiškai susipratusių inteligentų kartos trūkumus, 3) apie nepakankamą jauniausios inteligentų kartos pasiruošimą aktualaus gyvenimo bei veikimo uždaviniams ir 4) pschologiniai tautos branduolio trūkumai. Ant-

roje, vadinamoje „Statomoje dalyje“, galima rasti trumpą aktualiausių ūgdomųjų uždavinių apžvalgą, būtent: 1) bendras pilnutinio ūgdymo aktualumas, 2) nustatymas deramų santykių tarp liaudies ir šviesuomenės ir tuo pačiu sudarymas geriausios vadovybės demokratinėms masėms, 3) šeimynos mokyklos ir visuomeninių bei valstybinių organų pastangų sutelkimas šitam tikslui ir 4) išvystymas vadovaujančioj tautą šviesuomenėje teigiamųjų aktualių savybių, kuriomis yra: a) sugebėjimas lemtai organizuoti profesinį bei visuomeninį darbą, b) visuomeniškumas, paremtas drausmingumu, teisėtumu ir solidarumu, c) drąsi iniciatyva ir d) platus užsimojimas.

Pats turinys jau rodo, kad mastąs moksleivis turi įsigyti šią brošiūrą ir rimtai išstudijuoti lietuvių tautos ūgdymo uždavinius. Juk mes nebegalime ramiai žiūrėti į dabartinį padėjimą. Partijų rietenos, nekultūriška agitacija, etikos nepaisanti spauda ir visi kiti politinės kovos barbariški metodai ir priemonės jau perdaug sugadino mūsų liaudį, kuri nebuvo prirengta demokratiškai valdymosi tvarkai. Agitatorių pėdomis seka ir liaudis: vienas kitą užgaulioja, šmeižia, dergia. Kas tik viešai valstybinio darbo arenoje pasirodė, visus jau spėjome apšmeižti, išniekinti ir t.t. Kur nueisime tuo keliu? Aišku, jei mes nesusirūpinsime tautos ūgdymu, veltui laukiame laimingos ateities. Taigi, ši knygelė tepadeda tautos uždaviniuose įsisąmoninti ir pragaištingiems reiškiniams atsispirti. *Kaz. Barkauskas.*

Ein Studentenideal von *Dr. R. Hänni* O. S. B. Einsiedeln, 1925, 125 p. in 16, kaina 7 l. 50 c.

Tai ne teorijos išvadžiojimas, koks privalo būti studento idealas, bet gyvas idealinis studento vaizdas, kaip jis yr apsireiškęs medicinos kandidato H u g o Stüdelio trumpam gyvenime.

Veikalėlis neperdidelis, nes susidedąs vos iš trijų perskyrimų. Pirmame kalbama apie H Stüdelio kūdikystę, antrame — apie jo mokslų ėjimą gimnazijoj, trečiame — apie jo studentavimą ir dorinį religinį subrendimą.

Gimęs lapkričio 17 d. 1897 m, ir apie sausio 20 d. 1922 netikėtai del nelaimingo atsitikimo miręs H. Stüdelis ne ką per 25 metus galėjo nuveikti.

Tačiau jo biografas Dr. Hänni rūpestingai surankiojęs jo giminių, mokytojų ir draugų atminimus, peržiūrėjęs jo raštiškus darbelius, prakalbų tekstus ir laiškus, sudarė iš to visą labai gražų tikrai idealinio studento vaizdelį, kuris praverstų pasiskaityt ir mūsų studentijai.

H. Stüdelis šveicaro laikrodžių fabrikanto sūnus yra gimęs Obersdorfe. Iš prigimimo buvo gabus, linksmas, doras vaikas. Geros įtakos yra padariusi jam labiausiai jo motina, o vėliau — vietos klebonas. Bebūdamas gimnazijoj, jaunas vaikinas atvirai kreipdavos savo abejojimais į tą mylimą savo dvasios tėvą, imdavo iš jo pasiskaityti tinkamų knygų, ir rašinėdavo jam laiškų. Su juo tarės ir pasirinkdamas sau gydytojo pašaukimo.

Dar gimnazijoj mokslus beeidamas jis pasižymėjo savo tikrai katalikišku nusistatymu. Vienoj iš savo prakalbų jis apie „šiaudų katalikus“ šiaip atsiliepia: „Yra ponų, kuriems kalboj išgirdus žodį „katalikas“, tuojau akyse pasidaro juoda. Yra garbių ponių, kurios prie žodžio „katalikas“, griebiasi bonkutės pauostyti, kad neapalptų“. Tuščia jų; tai ypatinga vištų veislė“... Ir pastatęs klausimą, koks turi būti katalikas jaunuolis, atsako: „Jis turi būti kovotojas ir nugalėtojas“.

Suprato jis gerai ir gresiančius kat. jaunimui pavojus ir priemones jiems prašalinti, būtent katalikiškos-apologetiškos literatūros svarbą, o taipgi maldos ir bažnytinių praktikų reikalingumą. Atvykęs Bonn'on medicinos studijuoti ir sužinojęs, kad ten esama ir kat. teologijos ir filosofijos fakulteto, jis gailestauja, kad del laiko stokos negalįs filosofijos pamokų klausyti.

Bestudijuodamas jis atlieka kareiviavimo pareigą, kur betarnaudamas kareiviams ligonims, net pats užsikrečia. 1920 m. jam tenka lydėti lenkų emigrantų traukinį. Begrįždamas sustoja Vienoj. Čia viena jauna poniutė piršos primygtinai į vadoves po tą nepažįstamą miestą. Bet jaunas studentas jos vieton pasikvietė seną gelžkelietį, už tą iš gražuolės susilaukė pašiepimo „Fader Schweizer“.

Savo tvirtu būdu, meilumu, linksmumu, jis traukė savęsp širdis visų, su kuriais tik susidurdavo. Tarp jo draugų buvo ir netikinčių, bandžiusių ir jame tikėjimo pamatus išgriauti ir materiališkos evoliucijos dogmon patraukt. Jo korespondencija tuo klausimu (105-111 p.) parodo, kad jo netik tvirtai tikėta, bet ir turėta giliai pergalvotų proto pagrindų.

Kaip tikybos, taip ir doros srity jis stovėjo tvirtai nesiduodamas suvilioti nei aistroms, nei „vyrų moralybės“ sofizmams. Tačiau ta jo skaistybė nepadarė jį surūgusiu mizantropu. Anaiptol, jis mylėjo gamtos grožį, mėgo dailiąją literatūrą, draugiją, dorą pasilinksminimą, nors ir nemokėjo šokti.

Jei jis būtų ilgiau pagyvenęs, gal būt likęs paprastu žmogum. Bet Dievui patiko jį anksti pas Save pašaukti ir tuomi atkreipti kat. visuomenės akis į jį. Jo tautiečiai pasiskubino išleisti jo biografiją. Iš jos reiktų pasimokyti gyventi ir mūsų ateitininkijai, nes H. Stüdelis yra buvęs tikras jos brolis.

Knygelė yra dailiai išleista, garbaus nabašninko paveikslu papuošta ir puikiai aptaisyta. Net miela imti į rankas.

A. Jakštas.

Moksleivių Varpai, mėnesinis moksleivių laikraštis Nr. 2 1925 m. gruodžio mėn. ir Nr. 3 kovo mėn. II metai.

Prieš karą ir karo pradžioj mes žinojome tiktai dvi ryškias moksleivių sroves — ateitininkus ir aušrininkus. Pirmieji lig šiai dienai eina vedami šuksnio: Visa atnaujinti Kristuje, o antrieji lig šiol spėjo suskilti į keletą srovių. Iš aušrininkų mes dabar turime aušrininkus - individualistus, aušrininkus - marksistus, tikriau žaizdrininkus-žiežirbininkus ir štai pagaliau varpininkus.

Varpininkai, kaip tokie, dar visai nesenas padaras. Jie pradėti organizuoti minint senai praėjusį Kudirkos „Varpo“ įsteigėjo jubilejų. Tačiau faktiškai varpininkai nėra naujiena, tik vardas naujesnis. Kalbamieji varpininkai buvo ir seniau ir yra dabar daugumoj susispietę visokiose moksleivių nepartinėse lavinimosi kuopelėse, meno ir literatūros būreliuose. Varpininkai savo pasaulėžiūra gana neaiškūs, tačiau bendru vardu juos vadinant, galima pasakyti, kad tai yra jauni laisvamaniukai, masoniukai, kuriems niekada nėra svetimas materiališkosios pasaulėžiūros atspalvis.

Dabarties varpininkai daug kuo panašūs į prieškarinius aušrininkus.

Savo laisvamaniškumą su tam tikrais sofizmais ir prieštaravimais buvo paskelbę „Moksleivių Varpai“ savo pirmame N-ry, kuris pasirodė pernai metais pavasarį. Bet štai vos metai praslinko ir jau pradeda pūsti kiti vėjai, jau nebėra to pažado leisti patiems moksleiviams susidaryti savo pasaulėžiūrą. Jau rodosi straipsniai, kuriais norima tam tikrą pasaulėžiūros rūšis įpiršti. Štai „Moksl. Varpą“ Nr. 2 jau randame straipsnį „Pasaulėžiūra ir kaip ją išsidirbti“, kuris baigiamas „M. V.“ Nr. 3.

Ten dėstomų minčių nekritiškumą sunku čia išpasakoti ir parodyti, nes tiek daug ten jų padaryta (nežinau tik ar sąmoningai ar nesąmoningai), kad norint visa nors bendrais bruožais pakritikuoti tektų kelis kart daugiau parašyti, negu pats straipsnis užima. Manydami, kad į tokią plačią kritiką ir tai grynai filosofiniais klausimais leistis neverta, mes čia parodysime tik vieną kitą to straipsnio ištrauka, kuri aiškiai pasakys, kurion linkon varpininkai važiuoja. Štai jos.

„Reikia pasakyti, kad materialistinė filosofija vystosi tuo keliu, kad užima vis naujas ir naujas pozicijas įvairiose žinijos srityse“ (M. Varp. Nr. 2, 3, psl.).

Arba toliau: „... materialistams pavyko įrodyti, kad žmogaus psichinių pergyvenimų pagrinde glūdi tie patys fiziologiški procesai, kuriems taikomi fizikos įstatymai“. (Ten pat.).

Pirmoji citata aiškiai rodo tam tikrą simpatiją materializmui, o antroji ją patvirtina. Tik del pirmosios tenka pasakyti, jog didelė netiesa pasakyta. Varpininkai skelbdamiesi pažangos atstovais atsiliko daugiau kaip šimtmečiu. Jei XVIII šmt. kai kurie naivesni žmonės buvo susižavėję materializmu, tai visai nereiškia, kad taip turi būti ir šiandien. Dabar pasaulis juokiasi iš tokių žmonių, kurie garbina vien medžiagą ir jėgą, — tai jau einąs į archyvą dalykas.

Antoji citata rodo, kad „M. Varp.“ autoriai arba neišmano, ką kalba, arba nekritiškiems moksleiviams savo tvirtinimais nori galvas apsukti ir sumeluoti. Koks gi mokslininkas įrodė, kad psichinių pergyvenimų pagrinde glūdi tie patys fiziologiški procesai, kuriems taikomi fizikos įstatymai? Tai gryna netiesa — joks eksperimentalinis ir racionalinis mokslininkas tokių išvadų nėra padaręs. Niekas neįrodė, kad fiziologinius reiškinius būtų galima

Dr. A Gilys straipsny „Gyvybės problema“ nurodo problemos sunkumą ir kad ji lig šiol nėra išspręsta, o Dr. Gylio žmona „Žid.“ Nr. 4 paduoda Wasmanno, garsaus skruzdžių tyrinėtojo, pažiūras į kilmės (evoliucijos)teoriją. Pasirodo, kad Wasmannas, atmesdamas monistiškąją descendecijos teoriją, pripažįsta kritiškąją.

Kiek mažiau yra straipsnių liečiančių visuomenės gyvenimą. Čia tegalima paminėti tik „Visuomeninę katalikų doktriną, palygintą su individualizmu“ iš M. Eble P. Matvydo sulietuvinta.

Nepamirštami nė kalbininkams rūpimi klausimai. Štai P. *Butėnas* rašo „Aisčių kalbos ir jų tautos, o *A. Jakštas* — „Mūsų kalbininkų uždaviniai seniau ir dabar“. Paskut. straipsn. pabrėžiamas kolektyvizmo reikalas ruošiant liet. kalbos žodyną, prastinant rašybą ir t.t.

Nemaža vietos „Židinys“ skiria teoretiškiems literatūros bei meno klausimas. Tai rodo šie straipsniai: *V. Bičiūno* „Meno apžvalga“, „Lazdynų Pelėda“, „Be siužetų“ ir „Bažnytinio meno reikalu“; *Dr. V. Mykolaičio* „Literatūros padėtis Lietuvoj“, *M. Raškausko* „Pirmas Horacijaus laiškas“, *J. Tumo* „O. V. de L. Milosz“, *Kirvelaičio* iš Curtiaus „Europos dvasia ir prancūzų literatūra“, *J. Griniaus* „Görres“.

Paprastai įdomi būna knygų apžvalga ir nemažiau įdomios „gyvenimo nuotrupos“ ir akademiškasis gyvenimas. Pastaruoju laiku „Žid.“ dar pradėjo dėti dailinikų paveikslų atvaizdų, kas žurnalą taip pat žymiai papuošia.

Pasitaiko „Židiny“ ir vienas kitas netobulumas, bet tai nedidelis dalykas su tuo, ką jis duoda. Tai vienintėlis šiuo tarpu platesnio masto žurnalas, todel būtinai skaitytinas.

Ig. R-nas

Dr. Fr. V. Försteris, **Jaunuomenės Auklėjimas.** Knygos tėvams, mokytojams ir dvasininkams. Vertė *M. Pečkauskaitė*. Kalbą žiūrėjo A. Salys. Antras leidimas. Švietimo Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidinys. 8⁰. 490 psl. Kaunas, 1926 m. Kaina 11 litų. Knyga išleista labai gražiai. Kiekvienas inteligentas, ypač auklėtojas, privalo būtinai ją perskaityti.

Pages, Helene, **Groszmutters Jugendland.** Die Geschichte von Klein-Nanni. Mit 6 Bildern von Rolf Winkler Sechste bis achte Auflage (15.—19. Tausend) 8⁰ (VIII u 142S.) Freiburg i. Br. 1926, Herder. Geb. in Leinwand M. 2.70.

Svenson, Jon, **Sonnentage.** Jugenderlebnisse auf Island. Mit 15 Bildern. Sechzehnte bis zwanzigste Auflage. (27.—33. Tausend.) 8⁰ (VIII u 276 S., 6 Tafeln) Freiburg i. Br. 1926, Herder. Geb. in Leinwand M. 4. —

Die läszliche Sünde und die Mittel zu ihrer Verhütung. Ein Büchlein für alle gebildeten Katholiken, die nach Vollkommenheit streben. Von *Viktor Cathrein S. J.* (Aszetiche Bibliothek). 12⁰ (XIV u. 166 S.) Freiburg i. Br. 1926, Herder. Geb. in Leinwand M. 3. 40.

Bödiker, Ottilie, **Eucharistische Funken.** Blütenlese frommer Gedanken und Gespräche zu Füszen Jezu im allerheiligsten Altarssakrament. Aus dem Italienischen übersetzt. IV Bändchen. 7. — 9 Aufl. (21. — 27, Tausend.) kl. 12⁰ (VIII u. 140 S.) Freiburg i. Br. 1926, Herder. M. 1. —

D-ras A. Maliauskis, **Masonai arba parmazonai.** Šv. Kazimiero Draugijos leidinys. 16⁰. 70 psl. Kaunas, 1926

Kun. V. Ambraziejus, **Gegužės Pamaldos. Švenč. Mergelės Litanija.** Šv. Kazimiero D-jos leidinys Nr. 404. 12⁰. 102 psl. Mariampolė, 1926.

Jaunam Spaudos Veikėjui. Redagavo *Juozas Keliuotis,* „Pavasario" redaktorius. „Pavasario leidinys, „Jaunimo Vado" knygynėlis Nr. 5. 12⁰ 64 psl. Kaunas, 1926.

Stasys Būdavas, **Širdies stygomis virpant...** Eilėraščiai. 12⁰ 16 psl. Šiauliai, 1926.

Naujoji Vaidilutė, mergaičių moksleivių laikraštis. VI metai. 3-sis sąsiuvinys. (Išėjo gegužės mėn. 12 d.).

Švetimo Darbas, Švietimo Ministerijos mėnesinis laikraštis. Balandžio mėn. Nr. 4. Red. Ant. Kasakaitis.

Saulutė, vaikų laikraštis. Eina du kartus per mėnesį Nr. 6. Kovo mėn. II met.

Klaipėdos Konservatorijos mokinių simfonijos koncertas. Aukščiau suminėtas konservatorijos orkestras jau nuo seniau girdėtas Lietuvoj. Š. m. gegužės 17 ir 18 d. Kaune jis vėl suruošė du koncertu.

Tokiam jaunam orkestrui, kurį sudaro ne subrendę menininkai, bet besiruošią mokiniai, kai kurie dalykai buvo nelengvi. Žymu, kad technikiniai sunkumai nėr galutinai nugalėti. Ypač tai galima buvo pastebėti Beethoveno ir Schuberto simfonijose.

Simfonija Es dur (Eroica) yra milžiniškas kūrinys, ir susipažinti su ja iš pirmos dalies, kuri tebuvo atlikta, gerai negalima. Likimo simfonija C moll buvo atlikta visa. Tai buvo labai sunkus veikalas, reikalaująs tobulo apdirbimo, delto gi išėjo neryški ypač paskutinėj daly, kur į pagrindinę likimo temą įsipina giedrūs laimėjimo motyvai. Bendrai, buvo maža likimo nuotaikos. Klasiką Beethoveną sekė Mendelssnono koncertas, kuris pasižymi lengva gražiai išlyginta forma ir liriniu turiniu. Jį įdomiai atliko p. Maca, Muzikos Mokyklos mokytojas.

Daug nuotaikos suteikė Čiurlionies poema „Miške", nors ji ir nepasižymi turtinga instrumentacija. Tik jai labai kliudė gatvių bildesys. Iš viso, perkėlimas koncerto iš teatro į sodą patraukė daugiau publikos, bet meno žvilgsniu koncertas nukentėjo. Susikaupti ir rimtai klausyti buvo visai negalima. Ypač piano ir pianissimo buvo visai vėjo išsklaidomi.

Sulyginus šį koncertą su pirmaisiais orkestro pasirodymais, pastebiamas vis delto didelis žingsnis pirmyn. Matyt, mokinių daug ir uoliai dirbama ir tuo tenka tik pasidžiaugti.

A. P.

Redakcijos atsakymai.

P. Juodeliui. Atsiųstuosius eilėraščius spausdinam. Dėku. Prašom nepamiršti.

J. Alkiui. Iš visa ko, matyti, kad dr. turi poezijos skonį, bet reikia dar daug daug padirbėti.

Tonui. Eilėraščiuos minčių yra gražių ir įdomių, tik gaila, kad jos sudarkytos nevykusiu eiliavimu.

Šumnauskui. Eilėraščiai nestiprūs. Patariame bandyti proza.

Stylai. Iš atsiųstųjų eilėraščių atrodo, kad dr. poezija tik tam tikro laikotarpio padaras. Tačiau apie antrą eilėraštį galima daugiau pasakyti. Rašyk, pažiūrėsim toliau...

J. M. L-kui. Prozos dalykėlis geriau pasisekęs negu eilėraštis. Patariame daug dirbti, nes atrodo, kad gali rašyti.

M. J. Kiek iš tų poros eilėraščių matyti, tai atrodo, kad dr. galėtumei būti antru Baranausku, bet ar juo būsi... Daug, daug trūkumų dar randame.

T. Sk. ir M. Paberčiui. Eilėraščių spausdinti negalim. Prašom rašyt daugiau, proza.

K. Rūkui. Fabula įdomi, tik neišvystyta, o stilius šiek tiek nuobodus Atidavėm, kaip prašei, „Pav". Red.

A. Šiurpai. Dr. rašinėlis tikrai atrodo „pirmas bandymas", ir jo spausdinti negalima.

J. Gratkauskui. Dėku. Bet „Apsivylimo", nors jis ir geras būtų, nesuspėjom į šį n-rį įdėti.

B. V. Raš. „Marytė" kalba ir stilius labai taisytina. Na, ir siužetas nebenaujas. Jei nugalėtum šias visas kliūtis, iš dr. galėtume laukti novelių rašytojo.

Editai ir klasės draugei. Draugių rašinėlių apie a. a. St. D. del vietos stokos patalpinti negalėjome. Manome, kad delto mus nekaltinsite.

St. Daigui, J. Varguoliui, Višakio ainiui, M. Vaidievučiui, Angelei, Pr. Kalibrui, Št. Dailai, Petras prie kelio (Būtų geriau, kad gražesnę ir trumpesnę slapyvardę pasirinktum). Jūsų raštai gauti, bet šį pusmetį tinkamų išspausdinti nebesuspėjome. Platesnius atsakymus rasite po atostogų.

J. Dailidei. D-go straipsnelio patalpinti „Ateityje" negalime, nes jame keliamos mintys yra ir taip visiems ateitininkams žinomos. Nepamiršk ir toliau mums rašinėjęs.

St. M. Dr-gas rašai norįs būti mūsų bendradarbiu. Mes kiekvieną bendradarbį su džiaugsmu sutinkame. Prisiųstasis d-go rašinys gal ir bus pataisius įdėtas „Ateities" skiltyse. Lauksime daugiau.

A. Serkšnai, J. Radzinanui, A. Naujokaičiui, ASV ir *Sragai.* Raštus gavome. Platesnius atsakymus rasite kitame „Ateities" Nr.

Pr. Vaitkui. „Meilė—grožio žibintas" netilps, — persilpnas; antrąjį d-go rašinį gal ir atspausdinsime. D-gas rašinėti gali. Nepamiršk ir toliau „Ateities".

Atsiuntusiems korespondencijų iš kuopų gyvenimo pranešame, kad del vietos stokos ilgiausių korespondencijų ištisai įdėti negalėjome. Medžiagą, kiek buvo galima panaudojome kronikai. Ypač sunku su kuopų veiksmo apžvalgomis, kurios daug vietos užimdamos yra dažniausiai įdomios tik pačiai kuopai. Todel jų netekdavo patalpinti. Ateityje prašome korespondentus rašant apžvalgas pagaminti veikimo lenteles. Tada mažiau vietos užims, ir skaitytojui įvertinti geriau.

Bendradarbiams savo raštais ir patarimais prisidėjusiems „Ateitį leisti širdingai dėkojame ir tikimės, kad ir po atostogų mūs nepamiršite.

Redaktorius J. Grinius. Red. pavad. A. Januševičius
Spaustuvė „RAIDĖ" Kaune

„Ateities“ platinimas.

Mokslo metai baigiasi, o mums dar daug kas lieka skolingi. Todel prašome praėjusiųjų metų ir šių metų visas skolas prisiųsti lig berželio mėn. 12 d. Be to reikia pridurti, kad „At.“ Nr. 4 paskelbtų neapsimokėjusių kuopų tarpan reikia įskaityti ir Prienų at-kų kuopą, „Ateities“ Red. tikisi, kad del platinimo ir atsilyginimo už „Ateitį“ niekas nenorės At-kų Konferencijoj nemalonumų turėti.

„Ateities“ Red. ir Adm.

Darbštiesiems premijos.

Redakcija „Ateities“ Nr. 3 buvo paskelbusi tam tikros tautosakos rinkimą ir „Ateičiai“ galvosukių paruošimą. To mūsų paraginimo vaisius ir skelbiame.

Patarles, priežodžius, burtus ir mįsles surinkę prisiuntė šie asmenys: *P. Bagdonas* su *Račinsku* (Kražių gimn.; tautosaka surinkta tarmiškai; kai kur kirčiai uždėti;) *K. Morkelis* (Rokiškio gimn.), P. *Maldeikis* (Ukmergės g.), *A. Antanaitis* (Šakių g.), *A. Vaškevičaitė* (Mariampolės g.), *A. Mardosa* (Alytaus g.), *J. Navakas* (Linkuvos g.), *J. Senkus* (Vilkaviškio g.).

Tokiu būdu pirmąją premiją laimėjo P. *Bagdonas* ir antrąją — *K. Morkelis*.

Galvosukių atsiuntė: *K. Morkelis*, (Rokiškis), *A. Stankevičius* (Giedraičiai), *A. Dapkus*, *Zaborskis*, *A. Lapė* (Rietavas), *A. Vaitkūnas* (Ežerėnai), *K. Račinskas* (Kražiai), *J. Stanaitis* (Linkuva) ir dar vienas, kurio pavardė nežinoma.

Pirmąją premiją laimėjo *K. Morkelis* (Rokiškis) ir antrąją — *A. Stankevičius* (Giedraičiai).

Redakcija.

Sekite naujausią literatūrą

Jau išėję:

Tysliava. Auksu lyta (eilėraščiai) — 2 lt.
Tysliava. Tolyn (eilėraščiai) — 2 lt.
O. Henry. Amerikoniškos apysakos — 1 lt.
Kazys Binkis. Šimtas pavasarių (eil.). — 2 lt.

Netrukus išeis:

Salys Šemerys. Liepsnosvaidis širdims deginti (eilėraščiai).
Stasys Santvaras. Raudos (eilėraščiai)
P. Tarulis. Gyvas stebūklas [proza].

KREIPKITĖS: Pr. Stiklius, Kęstučio g. 44 Kaune. Tel. 758.

Pastaba: Imantiems vieno leidinio nemažiau 10 ekz., nuolaida 35%. Knygos siunčiamos apdėtu mokesčiu.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams	15 lt.
Užsieniuose metams . . .	20 lt.
Atskiras num. — . . .	1.50 ct.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.

„RAIDĖS“ SPAUSTUVĖ
KAUNE, KĘSTUČIO 44. Tel. 758